

REVISTA
CERCLUI JURIDIC BĂNĂȚEAN

DOCTRINĂ - JURISPRUDENȚĂ - LEGISLAȚIE

Inscrisă în registrul publicațiilor periodice la Tribunalul Timiș-Torontal S. III, Com. sub Nr. 46/1938

PREȘEDINTELE CERCLUI

Dr. ALEXANDRU MARTA

REZIDENT REGAL AL ȚINUTULUI TIMIȘ.

PRIMREDACTOR:

Ilie N. Lungulescu

PROCUROR GENERAL AL CURȚII DE APEL TIMIȘOARA.

REDACTORI PERMANENȚI:

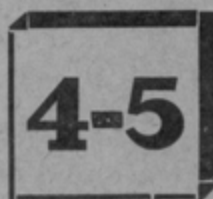
Eugen Gr. Dabija

Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Dr. Petru Budescu

judecător Buziaș

pare în fiecare lună

Abonamente:

Pentru membrii cercului	pe an: 200 Lei
Pentru instanțele judecătorești	300 „
Pentru cei ce nu sunt membrii ai cercului	450 „
Pentru autorități, Bănci, Societăți	700 „
Pentru streinătate	1000 „

Redacția: Timișoara I, Curtea de Apel, etaj I. cam. No. 40
(Cabinetul Procurorului General)

Administrația: Timișoara I. Piața Unirei No. 11
(Biroul Dr. Ioan Doboșan, avocat)

Lei 80.—

Tipografia „Luceafărul”
Timișoara

CERCUL JURIDIC BĂNĂȚEAN

recunoscut persoană juridică prin Sent. Trib. Timiș-Torontal S. I. cu 243/1932.

Taxa de înscriere 10 lei (odată pentru totdeauna). Cotizația 10 lei lunar, adică 120 lei pe an.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte : I. N. LUNGULESCU, procurorul general al Curții de Apel Timișoara.

Director : VASILE M. THEODORESCU, primul președinte al Tribunalului Ilfov.

Membrii : AGRICOLA IONESCU, EUGEN GR. DABIJA, Dr. ȘTEFAN ISACU, NICOLAE BĂRBAT, Major Dr. ANDREI BUNDRA, EUGEN FENEȘAN, Dr. PETRU BUDESCU, magistrați; Dr. ILIE GROPȘIANU, Dr. ION ȚENCHEA, Dr. EMIL BOTIȘ, AUREL BUGARIU, avocați.

COLABORATORI PRINCIPALI D-NII:

AL. P. ALEXANDRESCU
Președinte de secție la Trib. Arad
VASILE N. APOSTOLESCU
Președinte la C. de Apel Tmș. S. III.
VASILE GH. BUȚUREANU
Primpreședintele C. de. Apel T.-Mureș
EUGEN CHIOVSCHI
Judecător de ședință la Trib. T.-Tor.
AL. ST. CONSTANTINESCU
Consilier la Curtea de Apel Timișoara
SCARLAT CONSTANTINESCU
Președinte la C. de Apel Tmș. S. II.
Dr. TEODOR DIACONESCU
Primul procuror al Trib. Sibiu
EMIL DIMITRESCU
Primul președinte al C. de Apel Tmș.
VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel Timișoara
CONSTANTIN DOBOȘ
Consilier la Curtea de Apel Oradea
G. P. DOCAN
Consilier la In. Curte de Cas. și Just.

NICOLAE GEORGEAN
Consilier la In. Curte de Cas. și Just.
Dr. CORNEL GROFȘOREANU
avocat, Timișoara
D. IANCULESCU
Consilier la Curtea de Apel Timișoara
BUJOR A. IMBROANE
procuror de secție la Trib. Timiș-Tor.
MIHAIL KUȘNIRIUC
Judecător la Jud. de muncă Timișoara
GHEORGHE D. LAMBRINO
Președinte la C. de Apel Tmș. S. IV.
Dr. IOAN I. LAZĂR
Judecător, Dumbrăveni
SABIN MOLDOVAN
Consilier la Curtea de Apel Timișoara
VIRGIL MURGESCU
judecător de instrucție la Trib. Arad
MIHAI GH. MUȘĂTESCU
jude-președinte la Jud. rur. Deta
IOAN NEDELESCU
avocat și publicist, București
NICOLAE I. NICOLESCU
Președinte la C. de Apel Tmș. S. I.

Dr. GHEORGHE OPREA
avocat, Timișoara
GHEORGHE PAVELESCU
Consilier la In. Curte de Cas. și Just.
MARIN PĂRVULESCU
judecător de ședință la Trib. Sibiu
Dr. PETRU PENȚIA
notar public, Timișoara
IOAN N. PERIEȚIANU
Consilier la In. Curte de Cas. și Just.
Dr. GEORGIU PLOPU
Preș. on. la In. C. de Cas. și Justiție
Dr. NESTOR PORUMB
avocat, Timișoara
ANDREI RĂDULESCU
Primpreședintele In. C. de Cas. și Just.
Dr. IOAN RUSALIN
judec. la Jud. I. urb. Timișoara
DEM. TIGOIANU
judecător de ședință la Trib. T.-Tor.
Dr. DIMITRIE VASCAN
Medic legist la Trib. Timiș-Torontal
FLOREA I. VASILIU
Consilier la Curtea de Apel Brașov

Conducerea „Cercului Juridic Bănățean” și a „Revistei” sale, roagă stăruitor pe **ONORAȚII SĂI MEMBRII ȘI ABONAȚI**, să-și înainteze fără nici o invitațiune sau somațiune atât taxele și cotizațiile, cât și costul abonamentului, datorite pe anii 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938 și cuvenite pe anul 1939, direct și exclusiv D-lui Casier General Dr. IOAN DOBOȘAN, avocat, la domiciliul său din Timișoara I., Piața Unirei No. 11, sau — la prezentare — împuternicitului acestuia D-l IOAN BAICU din Timișoara I., Piața Unirei No. 11, incasator al Cercului Juridic Bănățean.

Conducerea Cercului Juridic Bănățean și a Revistei sale speră că acest anunț își va produce imediat efectul, astfel că va fi dispensată, de marea neplăcere de a sista trimiterea revistei, tuturor acelor care nu sunt în curent cu plata abonamentului.

DOCTRINĂ, INFORMAȚIUNI, RECENZII ETC.

Arta de a interpreta și nevoia unei ermineutice juridice (In loc de Cronică)

Începem cu o precizare care va să lumineze cu anticipație lucrurile: Titlul articolului nu prejudecă asupra modului cum se reflectă în mintea noastră rolul ce interpretează legea distribuind dreptatea. Căci noi nu ne asociem la părerea acelor care socot hotărârea judecătorească sau consultația avocatului întru soluționarea juridică a unei pricini ca fiind operă de artă. Ci intrucât la baza activității judecătorești cași la baza profesiei de avocat se găsește totdeauna un fapt ce cată să fie, pe temeiuri de rațiune impersonală și pe considerațiuni de analiză logică, încadrat într-o dispoziție legală, utilizându-se astfel o metodă care e a științei însăși, înseamnă că în această privință se face propriu vorbind o operă științifică.

Și dacă ne-am oprit totuși la expresii ca acestea: „arta de a interpreta”, apoi explicația este simplă: Munca depusă de juristul magistrat sau de doctrinarul avocat în profesie spre a soluționa, prin interpretarea textelor de lege, problemele de drept apare cu un caracter de individualitate atât de accentuată, că efectul ei constructiv se apropie dacă nu se indentifică, sub acest raport cu o adevărată operă de artă. Fiindcă orice s'ar spune, artistul printre acestea își caracterizează în genere ființa că e individualist în a sa creație, elementul subiectiv și personal dominându-i opera, pe când omul de știință este impersonal în a sa creație,

elementul obiectiv și generalizator dominându-i opera.

Dar ce înseamnă a judeca și ce înseamnă a interpreta?

A judeca înseamnă a încadra faptul omnesc în dispozițiile legii spre a-l aprecia și sancționa din punct de vedere juridic. A interpreta, însă, înseamnă a smulge dispozițiilor legale sensul lor propriu și înțelesul lor adevărat, în lumina cărora fapta omului va să capete soluția juridică de rigoare.

Ca să ajungi să pronunți o hotărâre judecătorească trebuie să posezi în prealabil o dublă cunoștință: a faptului prin probațiunea lui și a legii prin interpretarea ei. Numai cu aceste două elemente de cunoaștere se poate soluționa o cauză edictând o judecată.

Faptul, atâta vreme cât plutește de obicei în realitatea concretă a lucrurilor, e mai ușor de cunoscut prin probațiune. Sensul legii însă, îmbrăcat fiind în haina atât de relativă, imperfectă și diluată a cuvintelor și în funcție de o mulțime de factori care-i precizează și determină ființa, e cu mult mai greu de sesizat. De aceea opera de interpretare la care va să fie supusă legea spre a-i face o justă aplicație și care va să preocupe în cel mai înalt grad pe judecător, însumează adeseori multiple și enorme dificultăți. Ele se evidențiază cu atât mai mult cu cât putem spune că a judeca și a in-

terpreta sunt noțiuni care în realitate nu ar trebui să se confunde până la identificare, intrucât centrul de greutate în judecarea cauzelor căzând în genere pe interpretarea legii, o bună hotărâre judiciară va fi oricând consecința firească a unei bune exegeze a textelor de lege.

* * *

De unde provin marile dificultăți pe care le întâmpină judecătorul interpretând legea? În primul rând din această situație paradoxală în care-l pune necesar profesiunea: de a judeca lucrurile și a aprecia oamenii nu după capul său ci după capul altuia, al legiuitorului simbolizat prin lege.

Întreaga rațiune de a fi a magistratului se găsește aservită acestui paradox: Să ți se ceară să judeci și totuși să folosești spre acest scop nu judecata ta ci judecata altuia trecută prin prisma judecății tale, iată o concepție care numai desăvârșit normală nu poate, la prima vedere, să pară. Și cu cât mai perfect ți se vor reflecta în minte gândurile streine ale făuritorilor de lege, cu atât judecata ta va fi, juridic vorbind, mai bună. Conștiința judecătorului va trebui în astfel de împrejurări să fie o adevărată oglindă (un fel de *speculum* al Scolasticilor, în care toate cunoștințele și toate disciplinele științifice își aveau cuvântul) care să redea cât mai fidel posibil gândul de inspirație, sensul de explicare și elementul de finalitate al celor ce au realizat opera legiuitoare.

Acest paradox, de natură principială chiar, aflat la baza vieții profesionale a magistratului și care îi îngreuează atât de mult activitatea, se găsește însă asociat cu o mulțime de alte dificultăți ce se opun unei ideale interpretări a legii pozitive.

În adevăr, fără a ne pierde în amănunte și fără a ne gândi măcar să epuizăm materia problemei ce ne preocupă, e necesar credem că remarcăm dintre ele pe cele mai importante. Și astfel avem:

Primo: Dificultăți isvorâte din textul le-

gei însăși și în directă legătură cu elementul de expresie formal-literală a ei, care este limba.

Mare parte din legislația unui Stat fiind de o vechime mai mult sau mai puțin îndepărtată cuprinde o limbă care atât în construcția sa stilistică, cât și în expresiile sale de cuvânt sau de frază, poate să fie în completă discordanță cu felul de exprimare scripturistică al timpurilor actuale. Și atunci, cunoașterea perfectă a limbei textului original, în litera dar și în stilul lui, apare ca o condiție esențială pentru un bun interpret al legilor.

Secundo: Dificultăți legate de autorii legii înșiși și în directă legătură cu psihologia ca și cu ideologia lor.

Oricât s'ar considera sub unghiul de privire pur științific opera legislativă, ea nu e mai puțin fructul rațiunii dar și al sentimentelor ce domină la un moment dat pe legiuitor. Acesta, în articolele de lege, în principiile fundamentale care se găsesc la baza lor, în scopurile ce urmărește prin legiferare, coboară de sigur nu numai concepțiile impersonale ale societății veacului pe care-l trăiește, dar în mare măsură elemente din ideologia cași din psihologia sa. Și astfel, o bună interpretare a legii va fi în funcție și de cunoașterea logicii raționale în cadrul căreia autorul legii și-a cuprins concepția-i de gândire, dar și de cunoașterea acelei logici afective, guvernatoare a simțimentelor, aspirațiilor și afecțiunilor proprii cărora orice legiuitor caută, conștient sau ba, să le dea expresie în anumite capitole de lege.

Tertio: Dificultăți legate de interesele materiale și aspirațiunile ideale ale Societății în care se legiferează.

Dacă se face o lege, este evident că s'a simțit în prealabil nevoia să se facă. Pentru că — negreșit — tot nevoia, factor material sau ideal, rămâne ca primul și cel mai puternic impuls spre evoluție, desăvârșire și progres și omenire.

Anumite interese de natură economică cer

să fie apărate și anumite idealuri de natură etico-socială se reclamă a fi satisfăcute, pentru ca Societatea, frământată și de unele și de altele, să-și poată dura mai departe, în liniște, în ordine și în pace, activitatea creatoare.

Ca atare, cel ce vrea să găsească sensul legii, în spiritul și nu în litera ei, nu va putea să facă abstracție nici de interesele economice și nici de aspirațiile ideologice ale Societății în care legea, apărându-le și satisfăcându-le, a luat ființă.

Quarto: Dificultăți legate de nevoile și ideologia Societății în care legea se aplică.

O lege, în genere, nu e făcută doar pentru timpul sau Societatea în care a apărut. Ea se prelungește cu mult în viitor și își continuă aplicarea la membrii unor societăți cari nici nu trecuseră pragul existenței în momentul confecționării ei.

Cu vremea care trece însă, cu Societatea care apune, cu oamenii care neîncetat se nasc și cu împrejurări de viață ce mereu se schimbă, dreptul evoluează, nevoi noi apar, interese noi se ridică, idealuri noi își cer realizarea.

Și atunci, problema din plin se pune: Cum va să se aplice o lege, venită din alte timpuri și croită pe haina altor interese și altor idealuri, în Societatea cea nouă, în care, pe lângă ceea ce este și rămâne permanent în trebuințele economice și în aspirațiile ideale ale omului, s'au adăugat atâtea elemente noi și într-o direcție și în alta? Ei bine, această operă de adaptare a legii vechi la nevoile cele noi ale Societății de astăzi, negreșit e plină de multe greutăți și bogată în nenumărate riscuri.

Quinto: Dificultăți legate de judecătorul însuși aplicator al legii.

Oricât de clară va fi legea și oricât de precisă în redactarea textelor ei, interpretarea — chiar înlăturându-se dificultățile de până acum, — nu va putea fi scutită de orice eroare. Căci opera exegetică în aplicarea legii nu e a unui ci a mai multora.

Dela un capăt la celălalt al țării, atâtea

capete judecătorești se străduiesc să soluționeze pricinile distribuind, flămânzilor de dreptate, Justiția. Și nu arareori acest bun suprem al sufletului omenesc, îmbrăcat în mantia unei hotărâri judiciare, se găsește — pentru aceeași cauză guvernată de același text de lege, construit de judecători și înfățișat Societății în multe și variate chipuri.

Se va zice, de un spirit înclinat spre filozofie: Relativitatea umană e de vină. Croit din imperfecțiune și plutind în nedesăvârșire, efecte fatale ale țărânei din care cu toții suntem plămădiți, este firească eroarea, fie cât de grosieră, fie cât de prezistentă.

Nu, — zicem noi — ci individualismul ființei noastre e de vină. O fi zis *Aristot* că omul dela natură este o ființă socială; și a avut dreptate din punct de vedere al vieții sale în colectivitate. Dar nu e mai puțin adevărat că el e individualist prin sentimentele lui, prin preferințele lui, prin aspirațiile lui, prin gândurile lui, prin idealurile lui, cu un cuvânt, prin toată cultura lui de suflet și de rațiune. Fruct al acestei culturi, caracterul de individualitate în tot ceea ce omul propune sau realizează se evidențiază dela sine, cu toate înălțările dar și cu toate scăderile lui. De aici eroarea în judecată, contradicțiile în interpretarea legii, diversitatea omorătoare de dreptate în exegeza aceluiași text de lege. Căci individualismul profesional, consecință firească a sărăciei de cultură și a insuficienței de spirit, e gata oricând să calce în picioare cele două mari și totuși elementare principii ale echității juridice: principiul identității de judecată în uniformitate de speță și principiul diversității de judecată în eterogenitate de speță.

Dar pe lângă dificultățile amintite până acum care împiedecă așa de mult o bună interpretare a textelor de lege ca să fie prea ușor posibilă, se găsește, credem, o alta de o și mai accentuată proeminență. E cea legată de concepția filozofică asupra existenței în genere și asupra Dreptului în specie, pe care o are, vrând ne-

vrând și legiuitorul și exegetul. Căci nu trebuie să neglijăm profundul adevăr: Oricât de strein ar părea că se află cineva de preocupățiunile filozofice, el, conștient sau ba, e pus în anumite împrejurări ale vieții să facă filozofie, să privească și să judece prin urmare lucrurile *sub specie aeternitatis* așa zicând, adică în lumina unor principii generale și fundamentale care să le explice rostul și să le indice sensul.

Și atunci, cu atât mai mult cel ce vrea să legifereze în materie de drept, disciplină ce atinge omul individual sau social în toată ființa lui fizico-spirituală, va să-și confecționeze opera legiuitoare sprijinind-o pe anumite principii generale care să o lumineze justificând-o și să o justifice luminându-o. Și tot așa, acel ce interpretează legea, necesar și de multe ori chiar fără să-și dea seama, explică articolele ei în funcție de anumite principii generale ce-i stau la baza concepției sale filozofice în genere sau juridice în specie.

Consecințe unei atari situațiuni, și opera exegetică, îndeplinită asupra textelor de lege, va depinde în mare măsură, în rezultatele ei, și de această concepție pe care a avut-o, *ab initio*, în vedere legiuitorul sau pe care o are acum în vedere interpretatorul.

Astfel, ca să exemplificăm lucrurile, dacă exegetul va fi adept al filozofiei *raționaliste*, ca întreaga școală clasică de altă dată a dreptului, evident că va socoti textul de lege ca o expresie mai mult sau mai puțin fidelă a noțiunii de dreptate, pe care natura sau Creatorul a pus-o aprioric în mintea noastră, deci și a legiuitorului, noțiune pe care cei vechi așa de sugestiv au definit-o ca formând acel drept al ginților — *jus gentium* — săpat deci dela natură, în sufletul tuturor popoarelor.

Și atunci, interpretarea sa va consta în efortarea ce-o va face de a descoperi această noțiune abstractă, absolută, imuabilă și înăscută, coborâtă din capul legiuitorului în articolele de lege. Vom avea deci o interpretare limitată la ceea ce ne poate da analiza logico-gramaticală a textului, o interpretare restrânsă la litera le-

gei, o interpretare aridă, statică, sterilă, mecanică, pe care știința dreptului modern o repudiază cu putere în exclusivitatea ei.

Dacă însă exegetul va fi adept al concepției *evoluționiste* în chestie de drept, ca întreaga școală istorică în această privință, atunci el nu va mai face din noțiunea de drept o noțiune înăscută, dată, preconcepțată, imuabilă și absolută totodată în mintea omului, ci o noțiune de origină esențial empirică, permanent în schimbare și neîncetat în evoluție, izvorâtă din condițiile de viață istorică ale societății umane și mereu ajustată, în natura ca și în identitatea ei, diverselor împrejurări și permanentului progres al omenirii.

Deasemenea, dacă exegetul va fi adept al filozofiei *intuiționiste*, va spune că realitatea organică dinăuntru cași din afara noastră, viața în sensul larg al cuvântului dar mai ales viața sufletească, este în a ei esență o continuă mișcare, o permanentă scurgere, o veșnică desfășurare, o nețărmurită expansiune de energie creatoare, pe care nici mintea nu o poate sesiza, fiindcă ea ca s'o cunoască fragmentează aceea ce nu se poate împărți fără denaturare și nici limba nu o poate exprima, fiindcă ea încadrează, în aceeași haină rece și fixă a cuvântului, o infinită variație de tonuri și o nesfârșită gamă de culori, prin care fără un minut de oprire, trece eternul fluid al realității.

Ca atare nici litera moartă a textului de lege nu ne va putea reda cu fidelitate spiritul ei, adică tocmai ceea ce este viu, mobil, fluidic, neîncetat în devenire și permanent în evoluție creatoare, în conștiința noastră, în care ca element de compoziție sufletească, se găsește și ideea de dreptate. Cee ce va să însemneze că în asemenea împrejurări, dreptul însuși va trebui să se sesizeze mai mult prin *intuiție* decât să se cunoască prin *rațiune*.

Și așa mai departe.

* * *

Cu aceasta am ajuns acolo unde voiam să ajungem.

Inconjurată de atâtea dificultăți, arta de a interpreta se arată totuși de o importanță capitală pentru un desăvârșit jurist. Căci, bine condusă și perfect realizată ea reprezintă instrumentul cel mai de seamă al judecătorilor întru aplicarea legii și distribuirea dreptății. Fiindcă — precum am văzut — înrânsa se însumează — în realizarea lui concretă — tot dreptul și de dânsa e legată în eminentă măsură întreaga artă de a judeca a magistratului.

Înălțare sau scoborâre, lumină sau întunec, grandoare sau decadentă în opera de justiție socială pe care o întreprind judecătorii, de valoarea acestei capacități a lor de a interpreta cum se cuvine legea, în principal depind. Dar cum să învingă ei atâtea greutăți și cum să înlătore ei atâtea piedici, ca cele pe care le-am amintit, pentru a-și îndeplini cum se cuvine datoria și a nu cădea astfel nici sub blamul conștiinței și nici sub oprobiul public?

Se va zice: Prin cultură, largă și generală cultură în toate domeniile, dar mai ales în domeniul filozofico-social și economico-juridic.

Aceasta însă credem că nu e soluție prea fericită a problemei. Fiindcă în vremurile de azi, când doar tirania specializărilor exagerate și a diviziunilor de muncă are cuvântul, dobândirea suficientă a atâtor cunoștințe în genere nu prea e posibilă; iar în cazul că puțința n'ar fi iluzorie, ele s'ar prezenta totuși ca neîndeplătoare. Pentru că din cele ce preced se evidențiază foarte bine faptul că opera de interpretare a legii pozitive pe lângă că e prea vastă și dificilă, ea mai e și distinctă în natură de celelalte discipline științifice, prezentându-se în mod lămurit, deși până acum nu i s'a recunoscut oficial independența, ca un obiect de sine stătător în concertul celorlalte obiecte ale dreptului.

De aceea, în fața acestei situațiuni, se impune dela sine nevoia de a sintetiza într'un mănunchiu, toate normele, toate principiile și toate regulile ce cată să ne călăuzească în opera de interpretare a legii, pentru ca astfel cunoscându-le, exegeza textelor să nu mai sufere de

imperfecțiuni vădite, insuficiențe notorii, contradicțiuni brutale și erori grosiere — vătămătoare de drept și ucigătoare de dreptate.

Ei bine, *Ermineutica*¹⁾ juridică, iată suprema călăuză a celui ce vrea să smulgă legii sensul și înțelesul ei real-juridic.

Ea va să însemne știința aceea care se ocupă cu expunerea principiilor, a normelor și a regulilor după care trebuie să se facă o bună interpretare a legii.

Ermineutica juridică reprezintă așa dar partea pur teoretică a interpretării dreptului pozitiv ca una ce ne indică doar normele după care va să se interpreteze legea, spre diferență de *exegeza juridică* ce reprezintă interpretarea însăși în executarea și realizarea ei.

Precum interpretarea exactă a textului sacru al *Bibliei* nu e posibilă fără cunoașterea *Ermineuticii biblice*, tot asemenea și interpretarea exactă și superioară a textelor de lege, va fi cu mult mai ușoară prin cunoașterea *Ermineuticii juridice*.

Și totuși, această disciplină științifică până acum nu s'a impus decât fragmentar și foarte timid în câteva pagini ale unor tratate de drept civil precum și în câteva lucrări proprii sau de filozofie juridică și anume la capitolul așa de sărac referitor la modurile de interpretare a legilor.

Lipsa ei însă, ca studiu aprofundat și extins, independent de celelalte studii de drept, s'a resimțit totdeauna și se resimte mereu și cu putere în toate hotărârile judecătorești care înfrâng dreptul, calcă legea și înlătură echitatea plutind în contradicții și controverse nesfârșite, asupra aceluiaș text și asupra aceluiași articol de lege.

¹⁾ Etimologic, cuvântul înseamnă a lămuri ceva ce nu e limpede. Origina cuvântului o găsim în numele de *Ermis* pe care *Grecii* îl dădeau zeului *Mercur* ce era socotit ca vestitor dar și *interpret* al voinței zeilor. Deaci verbul *erminevein* care înseamnă a *traduce*, a *interpreta* ceva. Azi însă prin *Ermineutică* nu înțelegem opera de interpretare a unei lucrări sau a unei legi, căci aceasta e denumită *exegeză*, ci principiile după care cată să se facă interpretarea.

Cu studierea largă și comprehensivă însă a principiilor de interpretare a legii, obiect al unei *Ermineutice juridice* în toată accepțiunea cuvântului, erorile exegetice vor fi mai cu greu posibile, interpretările prea stricte mai ușor de evitat, controversele fără de sfârșit mai rare, jongleria dialectică mai restrânsă iar banalitățile simpliste nu și-ar mai găsi locul în revistele de drept.

* * *

Prin rândurile de mai sus credem că am învederat, oricât de sumar și oricât de fugitiv am fi fost în expunere, cât de profund simțită pentru profesioniștii dreptului este nevoia unei *Ermineutice juridice*, ca știință de sine stătătoare, încadrată în limite cât mai întinse și cât mai comprehensive pentru vastul material ce trebuie să-l cuprindă. Expunând metodic principiile generale și normele particulare de inter-

pretare după care au să se conducă exegeții textului pozitiv al legii, ea va să creeze, prin opera-i fecundă, în lumea juriștilor, o adevărată artă de a interpreta, deci de a judeca, rezolvind litigiile. Și cea dintâiu și cea mai strălucită consecință pe care această știință o va avea aplicându-se va fi aceea de a întări în sufletele justițiabililor încrederea desăvârșită în misiunea judecătorilor, care vor ști să înalțe tot mai sus, prin a lor operă de *uniformă* aplicare a legii, stindardul dreptății perfect identică întru a ei natură.

Și astfel, inspirându-se permanent din izvoarele largi și generoase ale Dreptului și din exigențele tot mai schimbătoare ale vieții sociale, *Ermineutica juridică* va putea oricând, pentru ale sale fericite realizări, să primească omagiul celor ce slujesc cu vrednicie legea și se închină cu smerenie justiției biruitoare.

I. N. Lungulescu

MINORUL DELIQUENT ȘI LEGIUIRILE PENALE

Deliquența în ea însăși, dar mai ales în ceea ce reprezintă și activează în dauna vieții sociale, prin periclitatea ordinii colective, precum și a funcțiunii societății ca organism viabil, prin piedicile pe cari le opune desfășurării ei normale, a constituit și continuă să constituie una din problemele cele mai importante ce se pun acelor cari sunt chemați ca să studieze condițiunile potrivit cărora, societatea organizată se poate desvolta și încadra cât mai ușor în ritmul dinamic impus de cerințele evoluției universale. Și studiul deliquenței nu trebuie să se mărginească numai la individ și cauzele interne și externe cari pot ușura sau determina chiar existența ei; atunci însă când obiectul studiului îl formează individul, acesta trebuie luat în examinare sub toate înfățișările pe cari

le prezintă cu tot complexul de modificări pe cari i le-au impus, epocile de dezvoltare organică, întreaga constituție psihică și intelectuală, precum și înrăurirea pe care a lăsat-o în organismul lui funcțional circumstanțele mediului fizic, moral și cosmic în care sa operat întreaga dezvoltare organo-fizio psihologică și intelectuală. Un capitol cu totul deosebit al acestui studiu trebuie rezervat delinquentului minor; și legiuitorul actual s'a conformat acestei cerințe fixând anume capitole atât în Codul de Procedură Penală cât și unele dispozițiuni de drept material sancționator în Codul Penal actual. Cu toate acestea, din examinarea mai apropiată practicei care se desprinde din întregul complex al acestei probleme, au rămas multe chestiuni cari nu au fost limpezite, iar altele cari au făcut obiectul unor legiferări n'au fost clarificate complet așa cum impuneau cerințele, și în sfârșit în acest din urmă caz se inveda-

rează multe inadvertențe: de aceasta din urmă mă voi ocupa în cele ce urmează, și în această privință voi lua în discuțiune dreptul formal procedural.

Procedura Penală actuală cuprinde un capitol special rezervat problemei reglementării situației, în fața dreptului represiv, a delinquentului minor; astfel prin dispozițiile art. 556-572 incl. s'a căutat ca să se fixeze întreaga procedură care trebuie urmată în fața organelor de cercetare și instrucție cât și în fața instanțelor de judecată, în tot ce privește această categorie de infractori. Ar fi trebuit și se impunea chiar ca întreaga situație a minorului delinquent, din punctul de vedere al dreptului formal, să fie complet și pe deplin cristalizată în texte precise și formând un tot unitar ca logică și măsuri luate, și ca modalitate de a se pune în concordanță între ele. Nu numai că nu s'a respectat acest procedeu, dar din felul cum a fost redată organelor de aplicare, expunerea în texte a acestei probleme, se constată multă imprecizie din cauza inadvertențelor ce se învechesc din nepotrivirea unora din texte.

Dacă în privința dreptului sancționator nu ar prea fi multe de observat, în ce privește însă măsurile de protejire preventive este foarte mult de vorbit; în această direcție se pare că nu s'a dat prea mare atenție, fapt care mă determină să constat că problema protejirii presanționară minorului delinquent rămâne încă deschisă pentru noi; și mă voi explica.

Se pare că întregul cadru al măsurilor de protejire presanționară a minorului delinquent, este foarte bine circumscris în textul art. 564 Pr. P. și art. 140 C. P. Carol II. Toate bune până la ultimul aliniat al art. 564 Pr. P. și aceasta pentru motivul că în această parte a textului se preconizează și arestarea preventivă a minorului. Afară de această dispozițiune, în toată codica procedurii penale, nu mai există nimic; și atunci mă întreb cari vor fi normele de urmat ori câte ori va trebui să se recurgă la arestarea preventivă a unui delinquent minor.

Dacă ne conducem — și suntem siliți s'o facem — după principiul expus de legiuitor în art. 254 Pr. P. deținerea preventivă a minorului delinquent se va face după aceleași norme prevăzute în art. 255 și următorii Pr. p. În acest caz ar urma ca atât în cursul procedurii instrucției cât și în timpul procedurii de judecată, judecătorul și instanța minorilor, să emită în contra acestora mandat de arestare, în conformitate cu dispozițiunile art. 206 Pr. p. La aceste concluziuni de logică se va ajunge, dat fiind că prin art. 207 Pr. p. care este în intimă legătură cu art. 206 Pr. p. se face mențiune expresă că măsurile prevăzute de aceste articole sunt aplicabile și minorilor, bine înțeles cu precizarea că aceștia se vor ține despărțiți de adulți. Dacă însă individualizăm art. 207 Pr. și ne oprim numai la enunțarea pe care o cuprinde în primul său aliniat, câmpul de aplicațiune a acestui text nu se referă în general decât numai la acea deținere temporară impusă de cerințele primelor cercetări, caz care este prevăzut și în ce privește pe minorul delinquent; am făcut totuși apropierea dintre cele două texte, pentru că — deși cu titlul de excepție — articolul 207 Pr. p. al. V. face trimitere la textul anterior lui.

Dacă măsura prevăzută de art. 207 Pr. p. nu ar fi atât de dăunătoare situației minorului delinquent, fie din punctul de vedere al libertății, fie al înrăuririi pe care o ascmenea măsură ar exercita-o asupra moralului său măsurile de arestare preventivă luate în cursul instrucției vor fi mult mai grave și mai impresionante pentru el, aceasta ne mai intrând în cadrul unor măsuri de protejire, ci având caracterul unui început de pedeapsă. Privind această problemă din punctul de vedere al normelor de pură procedură penală, nu ar fi multe de spus pentru că toate dispozițiunile legale pentru reglementarea detențiunii preventive concretizate în jurul art. 254 Pr. p. fac trimitere la cele cuprinse în art. 206 Pr. p. De aci ar rezulta principiul că intru cât aceste dispozițiuni sunt aplicabile și minorilor delinquenți,

măsurile în legătură cu detențiunea preventivă și formele după cari vor fi a se aplica, vor fi acelea prevăzute pentru delinvenții majori adică emiterea unui mandat de arestare în formele și cerințele prevăzute de art. 254 și urm. Pr. p.

Această concluzie logică, ce se desprinde atât de evident din coroborarea textelor arătate mai sus, ar putea să se afirme cu toată autoritatea dacă nu ar exista, într-o formă mai completă, dispozițiunile art. 564 Pr. p. Am văzut că prin aceste dispozițiuni s'a căutat ca să se pună la îndemâna judecătorului infractorilor minori — ca organ de instrucție, și ca instanță de judecată — posibilitatea deținerii minorului delinquent sub forma unei dețineri preventive, aceia a ținerii sub pază. Această ținare sub pază este reglementată atât prin art. 564 Pr. p. cât și prin art. 140 pt. 4 C. p. Odată pusă la punct această chestiune, în felul expus, și socotind că problema măsurilor de protejire a fost pe deplin limpezită, nu pot vedea care este rostul unei detențiuni preventive în cazul unui minor delinquent; și aceasta cu atât mai puțin cu cât punerea sub pază se poate executa în închisoarea Tribunalului la fel ca detențiunea preventivă. Dar nu văd care ar putea fi folosul acestei măsuri atât de grave pentru minor, măsură care nu este în raport cu vârsta, cu temperamentul lui mai impresionabil și deci expus unei ușoare înrăuriri în detrimentul lui, când nici din punct de vedere al necesității rezultând poate din gravitatea faptului săvârșit, nu ar impune luarea unor altfel de măsuri decât ținerea sub pază. Se poate — dar acest motiv nu ar constitui o determinantă — că ar fi mai în ajutorul judecătorului o arestare preventivă, pentru că având o durată mai lungă decât a ținerii sub pază, acesta nu ar avea grija de a cere prelungirea ei la fiecare 15 zile; pentru că alte considerațiuni de ordin juridic eu nu văd, mai ales că aceste două măsuri în fond sunt identice, identice sunt și din punctul de vedere al felului de executare; dacă diferă cu ceva, ele diferă din punctul de vedere al for-

melor ce trebuiesc îndeplinite pentru executare și mai ales pentru punerea în practică.

Eu însă merg mai departe, și cu toată această anomalie, să admit că fiind trebuincioase ambele aceste măsuri: îmi pun întrebarea atunci: care este instanța care este chemată să procedeze la confirmarea mandatului de arestare emis în contra minorului delinquent; și această întrebare trebuie pusă și dela început limpezită, dat fiind că atât pentru instrucția cât și pentru judecarea minorilor delinvenți, sunt instituite organe și instanțe speciale potrivit dispozițiunilor art. 557, 558 și 570 al. ultim Pr. P. Ar fi deci nu un non sens, dar o flagrantă abatere dela principiul preconizat de legiuitor în textele arătate, atunci când pentru confirmarea unor astfel de mandate de arestare să procedeze instanța de drept comun; aceasta și pe temeiul unui alt argument tras din cuprinsul art. 556 Pr. p. în care se preconizează procedura prevăzută pentru instanțele de drept comun, dar numai în ce privește judecata, în toate celelalte cazuri aplicându-se normele prevăzute în textele privitoare la infractorii minori.

Merg cu argumentarea mai departe și admitând că instanțele de drept comun pot proceda la confirmarea unui mandat de arestare preventivă emis în contra minorului delinquent, în acest caz judecătorul minorilor mai poate proceda la judecarea acestora pe cari i-a arestat preventiv, fără să contravină dispozițiunilor art. 59 Pr. p. ? Potrivit dispozițiunilor art. 562 Pr. p. judecătorul infractorilor minori este considerat ca având toate atribuțiunile judecătorului de instrucție; că deci pentru arestarea preventivă a unui minor va trebui să aducă o ordonanță de arestare urmată de emiterea mandatului de arestare preventivă. Prin amândouă aceste acte, el se va pronunța asupra existenței elementelor materiale ale infracțiunii pe care o instruește, precum și asupra unora din elementele de vinovăție; și întru cât aceleași elemente vor forma osatura judecării și condamnării minorului, acest judecător nu va mai putea proceda la judecarea infracțiunii și a minorului delinquent adus în fața lui.

Intervine însă o altă greutate care constituie un alt argument prin care se ajunge la eliminarea din lege a măsurii arestării preventive a minorului delinquent. Potrivit dispozițiilor art. 561 Pr. p. judecătorul infractorilor minori când procedează la instruirea cauzei prezentată lui prin unul din mijloacele prevăzute de art. 560 Pr. p. nu se limitează decât la strângerea probelor și coordonarea lor, fără ca să facă vre-un act propriu zis de instrucție. Acțiunea publică nu se pune în curgere decât numai în urma concluziilor Ministerului Public, astfel prevede art. 565 Pr. p. Așa dar, dacă ar fi cazul emiterii unui mandat de arestare preventivă în contra unui minor delinquent, aceasta nu

se va putea întâmpla decât numai în intervalul de timp socotit dela primirea concluziunilor Ministerului Public și până la terminarea judecării.

Pentru toate aceste considerațiuni pe cari le-am expus, părerea mea este pentru desființarea măsurii arestării preventive în ce privește pe minorul delinquent; menținerea măsurii ținerii sub pază; în acest din urmă caz ar trebui ca să se fixeze timpul ținerii sub pază la 30 zile, dar cu dreptul nelimitat, pentru judecătorul infractorilor minori, de a-l reînnoi ori câte ori nevoia va cere, și numai pe temeiul unei ordonanțe bine motivate.

Dem. Tigoianu

ORIGINEA, ISTORIA ȘI SITUAȚIA JURIDICĂ A SESIUNILOR URBARIALE, PREOTEȘTI ȘI ÎNVĂȚĂTOREȘTI ORT. ROMÂNE DIN BANAT ȘI CRIȘANA.

de Dr. Cornel Iancu

Jurisconsultul Episcopiei Aradului.

Ministerul Educației Naționale reclamă pe seama Statului sesiunile urbariale învățătorești ort. rom. situate pe teritoriul Episcopiei Aradului și al Episcopiei Caransebeșului, pe acel titlu, că aceste sesiuni urbariale Statul ungar, la vremea sa, le-ar fi dăruit Parohiilor ort. române cu aceea menire, ca acelea să s rvească pentru susținerea învățământului primar ort. român; și cum în urma Unirii tuturor românilor Statul Român este succesorul Statului Ungar, — cum Statul Român a luat asupra sa învățământul confesional, și a desărcinat Parohiile complet de sub acest obligament, imobilele dăruite din partea Statului Ungar Parohiilor ort. române pentru susținerea învățământului primar acum ipso facto îi revin și sunt a se restitui Statului Român, întrucât Statul este astăzi autoritatea, care s'a substituit Parohiilor în ceea ce privește învățământul primar; și Parohiile ort. române asupra sesiunilor acestora învățătorești confesionale nici n'au dobândit un drept de proprietate deplin ci numai un „drept de proprietate precar“ care dăinuiește numai atâta timp, cât ființează și sarcina (întreținerea învățământului) în vedere căreia a fost construit patrimoniul.

Pentru a putea examina reclamațiunea Ministeru-

lui asupra acestor imobile, se impune ca chestiunea să o examinăm din toate punctele de vedere, anume din punct de vedere istoric, eclesiastic și juridic. Cum numirea însăși a imobilelor din speță ne arată, că acelea erau de natură urbarială, în primul loc trebuie să cunoaștem, cel puțin în linii generale, dreptul urbarial, care a fost în vigoare în teritoriile numite Banat și Crișana precum și modul și cauza cum aceste imobile s'au dobândit din partea Parohiilor.

I.

Noțiunea de urbariu se derivă din cuvântul „ur“ „bér“, sub care se înțelege taxa și prestațiunile pe care iobagii au trebuit să le plătească și presteze domnilor de pământ.

Iobăgia s'a înființat în cursul veacurilor prin abuzuri și tirănia celor mai tari, și după aceea și prin legi pozitive. Conform acestor legi și a dreptului public maghiar, „coroana sfântă maghiară“ a fost proclamată de proprietara întregului teritoriu al Statului. Regele, ca și deținătorul corănei, a distribuit pământul țării familiilor agreeate lui, respective după cum au cerut interesele sale și ale familiei lui. Cu înrădăcinarea feudalismului, diplomele de donațiune date de către regi aristocraților și favoriților, cuprindeau drepturi pentru donatari nu numai asupra pământului primit în dar, ci și asupra locuitorilor cari munceau aceste pământuri. Și domni de pământ, nu numai pentru că li-se impunea, dar chiar în interesul lor propriu nu alungau pe vechii locuitori și muncitori ai pământului, ci îi atrăgeau cu diferite făgădueli să stea locului și să cultive, pe lângă pământul dat lor în folosință, și pe al domnilor. Acest

interes vital al feudaților a făcut, ca să se nască un raport de drept între iobag și domnul de pământ și să se recunoască pământ cultivabil de două categorii, dintre care unul s'a lăsat în folosința iobagilor, și s'a numit pământ *colonial*, mai târziu pământ *urbarial*, iar locuitorilor li s'a dat numele de coloni, care mai târziu s'a degradat la numirea de iobagi, servitori și sclavi, iar pământul cultivat de a dreptul pentru familia feudală s'a numit pământ *alodiu*, pământ *domenial*.

În urma străduinței atât din partea iobagului, cât mai ales din partea domnului de pământ de a spori veniturile, cantitatea pământului *colonial*, *urbarial*, în cursul timpurilor a fost supus la mari schimbări. Unii iobagi prin contracte *urbariale* sau prin uz mai îndelungat au ajuns în situații mai favorabile, alții în schimb prin abuzul domnilor perzându-și sfărâmurile de drepturi, au tînjit sub tirania lor. Au fost locuri, unde pământurile *urbariale* se distribuiau iobagilor în mod arbitrar an de an, în alte locuri prin abuzuri se susțineau cantități considerabile din posesiunea iobagului astfel că, nemulțumirile erau la ordinea zilei și era teamă să nu i bucnească în revoltă. Drept aceasta, pentru a se curma abuzurile și pentru a se stabili prestațiunile de robot și dijmă, mai departe pentru a se stabili cari pământuri sunt îndrituiți iobagii a le folosi pentru prestațiunile lor, s'a impus, ca raportul dintre domn și iobag să se reglementeze printr'un act, care să concretizeze și stabilească obligațiunile și puținele drepturi ale iobagului.

Acest act a fost *urbariul*, ale cărui părți constitutive esențiale au fost tablele *urbariale* și certificatul de executare al comisiunilor, cari au efectuat actul *urbarial*.

Înființarea *urbariului* este legată de numele regiunii Maria Terezia, care spre acest scop a emis ordonanțe bine precizate și, numind comisiuni potrivite pentru fiecare comitat, aceste comisiuni, s'au deplasat la fața locului, au ascultat și pe iobagi și pe proprietari, au luat informațiuni dela experți și în baza acestor constatări au stabilit, că fiecare iobag și jeler ce robotă are să presteze și ce dijmă în natură sau în bani are să plătească domnului de pământ, și că fiecare iobag și jeler cât și care pământ are drept să-l folosească, în pășunea domnului câte vite are drept să pășuneze, din pădurile domnești și trestiașele ce drepturi de lemne respective de trestie are.

Aceste *urbarii*, table *urbariale*, pre um și certificatul de executare al acestora, în comunele în cari iobagii erau români de credință ortodoxă, conțin dispoziții uni și sunt cuprinse în trinele și sesiunile preoțesc sesiunile cantonale resp. învățătoresci, și sesiunile sfântului (crâznicului) ortodox.

La stabilirea *urbariului* s'a avut în vedere nu numai acel considerent, că iobagului să-i se atribuie atât

pământ, cât poate să-l întrețină pe el și pe ai săi, dar s'a avut mai ales în vedere, ca să le rămână iobagilor atîta, că din venitul aceluia, să poată plăti nu numai sarcinile către domnul de pământ, ci mai ales impozitele către stat, pentru că iobagii prestau nu numai domnilor, ci iobagii suportau exclusiv toate sarcinile statului, „ca și contribuenți cu averea lor, iar ca ostași cu fi lor, pe când clasele feudale n'au dat statului nimic, nici în avere nici din sîngele lor, iar ce zic ei, că au dat statului este numai o fanfaronadă.” (Vezi Barițiu: Părți a'ese din istoria Transilvaniei. Vol. I. pag. 642 și urm.)

Urbariul și tablele *urbariale* sunt de capitală însemnătate, pentru că au rămas definitive, au fost confirmate și din partea legilor *urbariale* din 1832/36 și au servit de bază la patenta imperială din 2 și 3 Martie 1853, care a sistat în mod definitiv raportul *urbarial* și a decretat dreptul de proprietate al iobagilor și jelerilor asupra pământurilor folosite de ei și cuprinse în tablele *urbariale*.

Din punct de vedere fiscal, încă au avut mare însemnătate tablele *urbariale*, pentru că impunerea pământurilor s'a făcut în baza lor, cantitatea și clasificarea din table luându-se în considerare. Dacă însă vreun imobil nu era cuprins în tablele *urbariale*, dar se găsea totuși înscris în conscripția fiscală, numită „dica a”, acei pământ — având în vedere că nobilimea nu avea să plătească impozite, deci nu putea figura în conscripția fiscală, — se considera ca unul care l-a folosit iobagul în baza *urbariului* sau a unui contract, care înlocuia *urbariul*.

Dar tablele *urbariale*, certificatele de executare și conscripția dicală au avut cea mai mare însemnătate mai ales din punctul de vedere al redactării cărților funduare, pentru că în conformitate cu dispozițiunile ordonanțelor, patentelor și regulamentelor emise privitor la antelucrările preliminare ce aveau să premergea redactării cărților funduare, s'a dispus ca aceste acte să servească de bază la redactarea cărților funduare.

Dar aceste table *urbariale*, certificatele de executare și conscripția dicală capitală însemnătate și pentru cunoașterea chestiunii noastre, pentru că și sesiunile parohiilor noastre ortodoxe sunt cuprinse în trinele și prin urmare fac dovadă, că sesiunile preoțesti, sesiunile cantonale respective învățătoresci și sesiunile sfeților (crâznicilor) au fost folosite, chiar înainte de întocmirea *urbariului* din partea parohiei, a totalității iobagilor români ortodocși, care le-au dat acelea spre folosința preoților, cantorilor, respective învățătorilor și crâznicilor, pe cari ea și i-a ales liber dintre iobagii găsiți apți pentru aceste servicii.

Data precisă, când domnii de pământ au predat parohiilor ortodoxe române aceste sesiuni numite

preoțești, sesiuni cantorale, mai târziu învățătoresci și sesiuni ale crâznicilor, nu se poate stabili cu precizie. La tot cazul s'a dat înainte de domnia Maiei Terezia și înainte de redactarea urbariului, a tabelor urbariale și certificatului de executare, verosimil imediat după alungarea Turcilor din Ungaria. Aceasta supoziție se întemeiază pe acele împrejurări, că în urma războaielor cu Turcii precum și a războaielor interne Ungaria, mai ales în partea Banatului și partea Crișanei a ajuns devastată și în mare parte depopulată. Au rămas vaste teritorii depopulate și lipsite de brațe care să cultive pământul. Cum în Ardeal situația iobagului era insuportabilă, pământul dat spre folosință fiind insuficient pentru susținerea lui și posibilitatea de a presta și plăti birurile nenumerate, deși dreptul de mutare era strict interzis, totuși foarte mulți iobagi, cu riscul de a fi pedepsiți, s'au refugiat parte în Principatele Române parte în părțile învecinate din Ungaria: în Banat și Crișana, unde proprietarii acestor vaste terenuri au văzut cu ochii buni imigrarea iobagilor români pe domeniile lor, și știind ei bine, că în Ardeal iobagii au foarte puțin pământ urbarial în folosință, că prestațiunile sunt grele și că, în urma luptelor confesionale, iobagii ortodocși nici nu-și pot manifesta credința lor, cu toate că guvernul din Ardeal în plângerile sale către împăratul din Viena a cerut ca iobagii fugiți sau în fugă din Ardeal în Ungaria, să fie estradați (Puncta quaedam illustrissimi Principis regni Transilvaniae dicto R. A. D. exhibita et proposita. punct 17. Barițiu: op citat p. 671) cu promiterea de avantagii materiale și spirituale, au atras pe domeniile lor, mai ales în comitatele (județele) Arad, Cenad, Bihor, Timiș Torontal, Severin și Caraș, și au colonizat zeci de mii de iobagi refugiați din Ardeal, și pentruca aceștia să-i aibă de muncitori ai domeniilor pentru toate timpurile, le-au dat în folosință sesiuni urbariale în întindere cu mult mai mare, aproape dublă decât cum aveau în Ardeal, și în afară de aceea, le-a predat cu scopul de a se da în folosință preoților lor ortodocși de totdeauna câte o sesiune urbarială întreagă, — în folosință cantorilor ortodocși de totdeauna, — cari mai târziu s'au transformat în dascăli ortodocși, câte 1/2 sesiune urbarială și în folosință sfeților (crâznicilor) de totdeauna câte 1/8 sesiune urbarială. Deasemenea li s'a dat în folosință iobagilor ortodocși, în locul cel mai de frunte al comunei un intravilan întreg, pe care credincioșii ortodocși au putut să-și clădească biserica ortodoxă, la ridicarea căreia și domnul de pământ a contribuit cu materiale: lemne, piatră, var etc. și în fine, iobagilor li s'a dat voie, să-și pască vitele în pământurile domeniiale, să-și exploateze din pădurea domnului lemne de foc și construcții, iar din trestiașul domeniial trestia necesară pentru acoperirea caselor și olatelor iobăgești.

Cum în urbariul și tablele urbariale, precum și în

certIFICATELE de executare n'a fost prevăzut dreptul de pășunat, dreptul de lemnă it, dreptul de trestie al preoților și al cantorilor, resp. învățătorilor, legile urbariale din 1832/36 și anume legea din 1836: VI. în §§ ii 3, 4, și 5 au prevăzut, că având a se separa pășunea urbarială de pășunea domnească, la stabilirea cantității pășunei urbariale să se ia în socotință și dreptul preotului ortodox de a pășuna vitele sale în proporție după o sesiune urbarială întreagă, iar dreptul de pășunat al cantorului respective învățătorului ortodox după o jumătate sesiune urbarială, și s'a dispus mai departe că, tot în același proporție, e a se stabili dreptul de lemnărit și de trestie.

Iobagul român ortodox, până la revoluția din anul 1848, și-a dus viața numai în familie și în biserică. A dus o viață foarte trudită. În afară de domnul său de pământ a cunoscut și l'a interesat numai trei organe: preotul, cantorul și crâznicul. Aceștia făceau serviciul divin în biserică, făceau slujbele în afară de biserică și aceștia erau la fel iobagi și își duceau din greu zilele ca și ceilalți iobagi. Preoțimea, precum o caracterizează Barițiu, în opul său citat, pag. 146, 193, 194, era iobăgită, aservită, terorizată și foarte ignorată; cei mai mulți preoți știau ceti numai din cărți bisericești și altceva nimic. Până în zilele lui Iosif al II-lea, românii ortodocși au fost lipsiți complet de vre-o școală și de vre-un seminar teologic. N'a existat nici o școală primară, „neștiință spăimântătoare, întunecime aproape generală, tristă și ucigătoare de suflete” exclamă Barițiu.

Primele raze de lumină s'au arătat abia în anul 1790, când Episcopul Oherasim Adamovici a dispus să se țină la Sibiu, în lunile de vară, un curs de pregătire cu viitorii învățători români; Conducătorul acestui curs pedagogic, în 1791 Iunie 30, raportează guvernului ardelean, că 15 candidați de învățători au ascultat cu folos prelegerile și îndrumările teologice. În părțile din Ungaria: Banat și Crișana, episcopul Aradului, Pavel Avacumovici, în anul 1812, a deschis în Arad o pedagogie, iar după moartea acestuia episcopul Iosif Putnic a înființat în Arad, la 1822, un institut de teologie pentru pregătirea preoților. Episcopul Manuilovici, în circulara sa din 14 Martie 1830, spune că poporul românesc se află „în mare întunecime, din care purced și se nasc multe urmări primejdioase, de cinste și de suflet pierzătoare”. Pricina acestei întristătoare stări de lucruri o află „în necultivarea și neștiința clerului celui parohialnic, carele însuși nefiind luminat cu învățături, nu a fost în stare poporul cel lui încredințat pe cărările moralicești și mântuitoare a-l îndrepta, — pricina aceasta cunoscându-o și stăpânirea cea mai înaltă ocărmuitoare, bine au voit la anul 1822 a introduce sistemuizite școli clericești pe limba românească, ca prin acelea fețele, cari doresc sarcina preoțească pe sine a

primi, să învețe temeiurile credinței, datorită ște pastrorești și apoi datorințele acestea din datorință resfirându-le între poporul purtării de grijă a lor încredințat, să se sârguiască a-i face oameni cinstiți și prin aceea întreg neamul la oareșcareva treaptă de cultură să se ridice.” (Lupaș: Istoria bisericească a românilor ardeleni pp. 126 și urm.).

Dacă clerul iobagului ortodox era într-o situație atât de umilită, ne putem da seama, că în ce stare era învățământul lui. Dascăli, până în secolul al XIX-lea, iobagul nu avea. Dascălii cari i-au avut mai în urmă, aveau o pregătire și învățătură foarte slabă, erau oameni simpli din popor și ei iobagi ca ceilalți și erau în slujba bisericii ca și cântăreți, cantori, dieci, cari știau ceti cărțile sfinte și puțin știau scrie. Slujba lor principală era de a asista în biserică ca și cantori în dumineci și sărbători, a cânta și funcționa în afară de biserică la boteze, cununii, înmormântări, masluri, slujbe etc. Ei țineau școală cu pruncii oamenilor din sat, numai în timpul iernei, iar vara mergeau la lucrul câmpului nefiind edificii școlare prin sate, adunau copiii la dânsii acasă, ori „în tinda bisericii” și îi învățau cântările bisericesti și buchile (slovele) bătrânești.” (Lupaș: Opcitat pag. 159).

O confirmare a celor de mai sus găsim și în descripțiul din 1786 Oct. 18. a împăratului Iosif II, prin care se dispunea printre altele că, „dintre cantori să nu poată fi aplicați în viitor ca învățători, decât aceia cari și-au însușit metoda normală de instrucție”.

Al treilea factor al satului iobag era sfatul, crâznicul, care era ajutorul preotului la slujbele sfinte, se îngrijea de foc pentru candelă, ținea în bună randuială hainele, odăjdiile preoțești, și chema la slujba dumezească cu clopotele pe credincioși.

Acești trei factori: preotul, cantorul și crâznicul au fost organele vieții bisericesti ale satului iobag ortodox român; cu acestea trei și-a trăit iobagul traiul său, acestea l-au ținut pe iobag legat sufletește de familia și biserica lui și l-au îndemnat să muncească pământul său și al domnului, și să plătească multele și grelele biruri.

Domnul de pământ, având interes vital de a-și asigura brațele muncitoare ale iobagului, a înțeles că numai așa îl poate lega statornic pe iobag de domeniul său, dacă se îngrijește și de preotul, cantorul și crâznicul iobagului, și pentru aceasta a dat totalității iobagilor ortodocși români din comuna respectivă câte o sesiune întreagă preotului, câte o jumătate de sesiune cantorului, care mai târziu s-a numit învățător, și $\frac{1}{3}$ sesiune crâznicului, care sesiune mai târziu a fost cunoscută numai de sesiune a bisericii propriu zisă.

Din cele de mai sus, se învederează clar, că sesiunile așa numite sesiuni învățătoarești, totalitatea iobagilor le-a dobândit pentru a le da în folosință cantorului

lor și nu învățătorului, pentru că în secolul al XVII și XVIII, când s-au dat aceste sesiuni, nu existau nici școli și nici învățători ortodocși, — că aceste sesiuni n-au fost dăruite din partea Statului nici preoților nici cantorilor respective învățătorilor, ci au fost date din partea domnilor de pământ totalității iobagilor ortodocși români din respectiva comună, cu scopul ca aceia să le folosească preotul, cantorul și crâznicul ortodox, cari prestau în afară de obligamentele sale ca iobag de robotă și dijmă și obligațiunea să slujească totalitatea iobagilor ortodocși în cele confesionale. — Prin acestea dispozițiuni domnul de pământ a intenționat să consolideze și statornicească organizația parohială din comuna sa și prin aceasta să i-și asigure brațele de muncă ale iobagilor săi ort. români.

Se mai învederează apoi, că până la sistarea iobăgiei, sesiunile acum așa numite învățătoarești, parohia iobagilor le-a dat spre folosință cantorului ortodox pentru servicii cantonale, și numai după ce iobăgia s-a sistat și a intrat lumina în satele ort. românești, a dat parohia aceste imobile învățătorului său ales, care însă totodată avea să îndeplinească mai ales funcțiunea de cantor, pentru că precum și până la Unirea tuturor Românilor, la alegerea învățătorului a avut rol preponderent desteritatea lui în cele cantonale, așa și atunci chestiunea principală era cantoratul, căci românul își zicea: „fără carte va putea fiul meu să trăiască, cum am trăit și eu, dar fără biserică, fără cântări bisericesti, ba”.

Astfel fiind este evident, că aceste sesiuni nu s-au dat cu scopul să servească pentru susținerea învățământului primar ortodox român, ci pentru susținerea cantorului, de care a avut nevoie și trebuință și în acele vremuri iobagul și credinciosul de astăzi în biserica sa și în afară de biserică!

II.

Raportul urbanarial dintre domn și iobag, l-a sistat definitiv legea IX: 1848, precum și patentele imperiale din 1848 Dec. 2 — 1849 Iulie 7, — și în fine patentă imperială din 2 și 3 Martie 1853. Conform acestor dispozițiuni legale s-au șters robotul, dijma, nenumăratele dări și bătaia, iar pământul, pe care până acum l-a folosit iobagul, a devenit proprietatea lui.

În baza acestor dispozițiuni legale, s-a șters robotul și privitor la sesiunile preoțești, cantonale resp. învățătoarești și ale crâznicului, și pământul, care până aci l-a folosit preotul, cantorul resp. învățătorul și crâznicul, a devenit proprietatea totalității iobagilor ortodocși ai parohiei ort. române din comuna respectivă, cu menirea de a se folosi și pe mai departe din partea preoților, cantorilor, resp. învățătorilor și crâznicilor.

Deasemenea le-a revenit iobagilor dreptul de proprietate asupra pășunilor cari, în conformitate cu legea 1836: VI, s-au separat de pășunea domnească și se vor

separa în viitor, asemenea și porțiunea cuvenită din păduri și trestie.

Dreptul de proprietate asupra acestor imobile, și deci și asupra sesiunilor preoțești, cantonale resp. învățătoresci, le a revenit iobagilor nu gratuit, fără contravaloare, ci iobagii au fost obligați prin legi să răscumpere nu numai contravaloarea pământului ce le-a rămas ca proprietate, ci au trebuit să răscumpere și contravaloarea dijmei, a robotei și a tuturor daniilor ce erau obligați să le presteze domnii. Iobagii contravaloarea de răscumpărare au plătit-o în rate eșalonate până în anul 1908. Fără nici o contravaloare numai bătaia cu bătă li s'a iertat!

Subliniem că revoluția din 1848, care a șters iobăgia, n'a dat foștilor iobagi nici macăr un metru pătrat din alodiul domenal, ci a recunoscut numai dreptul de proprietate al foștilor iobagi asupra sesiunilor și asupra jelerilor urbariale, cari și până aci erau folosite de iobagi și jeleri, în consecință a recunoscut dreptul de proprietate a totalității iobagilor ortodocși români, a parohiei ort. române din respectiva comună și asupra sesiunilor urbariale preoțești, asupra sesiunilor urbariale cantonale resp. învățătoresci și asupra sesiunilor crâznicilor deasemenea și asupra competențelor din pășunea comună, pădurea și trestii, și mai subliniem că aceasta recunoaștere de drept de proprietate asupra acestor imobile nu s'a făcut gratuit, ci contravaloarea acestora a fost răscumpărată și plătită în întregime, până la ultimul ban, din partea iobagilor, respective privitor la sesiunile confesionale, din partea parohiilor ortodoxe române.

Astfel fiind, și sesiunile acum numite învățătoresci nu au fost *dăruite* totalității iobagilor ortodocși nici din partea Statului, nici din partea domnii de pământ, ci au fost răscumpărate din partea totalității credincioșilor ortodocși nu numai cu suferințele vescurilor, ci și cu bani plătiți din greu, până în anul Domnului 1908.

Acesta este istoricul împroprietăririi sesiunilor noastre confesionale, pe care le reclamă acum, pe bază de teorii de donațiune și succesiune Onoratul Minister al „Educației Naționale.”

III.

Recunoscându-se drepturile de proprietate ale iobagilor, pentruca pe viitor să nu se mai ivească la imobile controversate, guvernul imperial absolutist din Viena, imediat după ștergerea iobăgiei, prin ordonanțele resp. patentele imperiale și ale Ministerului de Justiție austriac din 1853 Aprilie 18, din 1853 Sept. 16, — din 1854 Iulie 23, — din 1855 Febr. 26, — 1855 Iunie 27, — din 1856 Oct. 28 și prin Regulamentul cărților funduare din 15 Dec. 1855, a ordonat începerea lucrărilor preliminare de întocmire a cărților funduare, localizarea și redactarea cărților funduare, dispunând a se înregistra în cărțile funduare toate imobilele prin cuprinsul țării.

Ca bază al acestor lucrări, în ce privește pe foștii iobagi și jeleri, au servit urbariu, tablele urbariale, certificatele de executare ale comisiunilor de executare și dicalele fiscale, cari, precum mai sus am arătat, au cuprins în sine nu numai numele tuturor urbarialistilor și jelerilor, ci și descrirea tuturor imobilelor lor, cu arătarea situației, calității și întinderea acestora.

Privitor la înscrierea dreptului de proprietate în ca tea funduară, comisiunilor de localizare li s'a impus să erueze d la caz la caz, dreptul de proprietate al posesorilor și acela să-l înscrie pe foaia A., sus, deasupra însirării imobilelor. Proprietarul, urma să fie înscris nu numai cu numele și pronumele, ci pentru a fi deosebit de alt proprietar cu același nume, și cu vre'un semn deosebit, mai de aproape, iar privitor:

„la corpurile de Cf. cari formează averea persoanelor morale (eclegii, parohii, fundațiuni, comune, societăți etc.) s'a dispus a se înscrie ca proprietari aceste persoane morale cu propria lor denumire și nu uzufructuarii provizori ai acestora (preoții, învățătorii etc.). Ordonanța de localizare din 18 aprilie 1853 §§ 22 și 28).

Comisiunile de localizare, privitor la înscrierea numelui proprietarului asupra sesiunilor preoțești și cantonale resp. învățătoresci nu s'au conformat dispozițiilor § 28. din Ordonanță, pentru că n'au înscris Biserica sau parohia ort. română ca proprietară ale acestor sesiuni, ci înscrierea de proprietar au efectuat-o într'un mod greșit, au înscris ca proprietari, în unele locuri, pe uzufructuarul sesiunilor: Griechisch nicht unieter Pfarrer resp. Griechisch nicht unieter Lehrer, pe românește: „Preotul ort. român”, — „Învățătorul ort. român”. În alte locuri, întrelăsând cu totul a înscrie proprietarul, au arătat numai mențiunea sesiunilor: „Griechisch nicht unieter Pfarrfond”, „Griechisch nicht unieter Schulfond” adecă pe românește: „Bun imobiliar preoțesc” „Bun imobiliar învățătoresc”, ba în unele locuri numai „Pfarrei” „Schule”, pe românește: „Parohial”, „Școala”.

Înscrierea de proprietate în mod nereglementar se poate atribui la două împrejurări: a) că membrii comisiunilor de localizare, nedisponând de pregătirea necesară pentru conducerea cărților funduare, n'au înțeles dispozițiunile Ordonanței; b) biserica ort. română pe vremea localizării, adecă în anul 1855, nefiind recunoscută din partea Statului, ci numai tolerată, n'avea personalitate juridică, în consecință a fost fatal, ca în privința înscrierii dreptului de proprietate a totalității credincioșilor ortodocși români din respectiva comună, abia acum eliberați din sclăvie, să se facă greșeli, aceea să se efectuiască într'un mod bizar și primitiv.

* * *

Luptele nesfârșite ale conducătorilor ac stui neam, precum și iscusința marelui Mitropolit Andrei Șaguna, au avut ca rezultat fericit, că și biserica ortodoxă ro-

mână a fost recunoscută de stat, iar în anul 1868 s'a legiferat legea mult dorită: Statului organic, care a aranjat în mod definitiv drepturile bisericii ortodoxe române, atât de mult umilită până aci

Prin Statutul organic, s'a fixat și recunoscut personalitatea juridică a Bisericii ortodoxe, recunoscându-se ca persoană juridică: „Comuna bisericească gr. ort. română“, adică „Parohia ort. română de astăzi, — „Protopresbiteratul“ adică totalitatea comunelor bisericești de pe teritoriul unui protopopiat, — „Eparhia“ adică totalitatea comunelor bisericești de pe teritoriul Eparhiei și „Mitropolia“ adică totalitatea comunelor bisericești de pe teritoriul tuturor eparhiilor, adică a întregii mitropolii și în fine „Mănăstirile“.

Prin aceasta legiferare, în biserica ort. română subiect de drept a putut să fie exclusiv numai sau „comuna bisericească“, sau „protopresbiteratul“ sau „eparhia“, sau „mitropolia“ și în fine „mănăstirea“, — alte persoane juridice n'au fost recunoscute.

În urma acestui aranjament, pământurile preoțești sau pământurile cantonale resp. învățătoarești, cele protopresbiterale sau mitropolitane și ale mănăstirilor, în viitor trebuiau să fie introduse în cartea funduară ca proprietatea a „comunei bisericești gr. ort. române“, — respective ca proprietatea „protopresbiteratului gr. ort. român“, sau ca al „eparhiei gr. ort. române“, sau ca al „mitropoliei gr. ort. române“, sau ca al „mănăstirii gr. ort. române“.

Înscriserile rămase în cărțile funduare ca „Pfarrfond“ și „Schulfond“ sau „Bischoffond“ acum erau niște anacronisme și urma, ca fiecare Comună bisericească, prin „Comitetul parohial gr. ort. român, al său, — fiecare Eparhie prin „Consistoriul eparhial gr. ort.“, — și „Mitropolia prin Consistorul gr. ort. mitropolitan“ să se îngrijească și să facă ca abnormitățile acestea să se sisteze și în tot locul să se introducă în cartea funduară dreptul de proprietate al persoanei juridice, adică a „comunei bisericești“, „eparhiei“, resp. a „Mitropoliei“. Pentru acest scop au servit dispozițiunile §§-lor 21 și 169 din Rgtul Cf., care a dat posibilitatea, ca înscriserile greșit făcute cu ocaziunea localizării, prin o simplă cerere adresată instanței de Cf. să se corecteze.

Dar pentru s'tarea înscriserilor anormale, privitor la dreptul de proprietate a imobilelor eclesiastice, conțin dispozițiuni și legile 1886: XXIX, 1889: XXXVIII, 1891: VI, și 1892: XXIX, respective Rgtul de aplicare a acestor legi, Ordonanța ministerului de Justiție no. 19665 din 26 Mai 1893 privitor la întocmirea coalelor definitive de cf. (betét), dispune categoric că corectarea protocoalelor de cărți funduare trebuie să se facă din oficiu în comunele în cari se face transformarea lor în urma comasării, sau numai pentru un singur protocol funduar unde — aceasta se cere și §-ul 125 conține aceea dispozițiune că la redactarea foaiei B. privitor la

imobilele eclesiastice, resp. a comunelor bisericești, ca și proprietate a se introduce eclesia resp. comuna bisericească respectivă, întrucât însă imobilele comunelor bisericești servesc la diferite scopuri, parcelele referitoare sunt a se grupa ca și corpuri de cf. separate și sunt a se indica corespunzător și se arată d. e. beneficiu preoțesc, beneficiu învățătoresc, beneficiul bisericii, beneficiul sfântului (crâznicului) etc.

Organele noastre eclesiastice primitive de pe atunci n'au înțeles toată însemnătatea acestei chestiuni și nici distincțiunile referitoare, ci în foarte multe cazuri au lăsat ca averile comunelor bisericești, ale eparhiilor și mitropoliei, să rămână înscrise tot în felul, cum acelea au fost înscrise la localizare de redactorii cărților funduare.

Aceste întrelăsări au avut urmări grave și neajunsuri pentru biserica noastră și indeosebii referitor la sesiunile învățătoarești. Anume, guvernul maghiar, pentru a putea maghiariza comunele noastre românești, și pentru a introduce limba maghiară în școlile satelor românești, a înființat în aceste comune „școli comunale“ și „școli de stat primare“, și notarii comunali și preoții, în zelul lor, au făcut dinunțuri la Ministerul Cultelor, că în multe comune românești se găsesc pământuri, cari sunt întabulate numai pe Școala confesională română, sau numai simplu pe „Școală“ (Schule, Schulfond), și că aceste pământuri, având destinațiunea de a servi scopuri școlare, să fie luate dela comunele bisericești și date școalelor comunale, și indeosebi s'a cerut aceasta în comunele acelea, unde școala ortodoxă română din lipsă de surse materiale nu putea exista, ci s'a stat.

Capii bisericii ortodoxe române au simțit primădia, ce amenința comunele noastre bisericești prin faptul, că li se vor lua parte însemnată a imobilelor lor, și au protestat și petiționat la guvernul unguresc, arătând și dovedind, că învățătorii confesionali beneficiază de imobilele școlare nu numai pentru că sunt învățători, ci mai ales și pentru aceea, fiindcă sunt cântăreții bisericești, și conduc stana ca și cantori; în afară de biserica la boteze, cununii, și înmormântări și alte manifestări bisericești îndeplinesc funcțiuni religioase, instruesc elevii școalei primare și pe adulți în cântări bisericești etc., și sesiunile învățătoarești au fost date parohiilor iobage pentru cântărețul, cantorul bisricei și în foarte mică parte pentru învățător, drept ce au cerut să ne lase în pace și să nu lăcomească la sârăcia bisericilor noastre. Rezultatul a fost negativ, pentru că desființarea noastră a fost interes de stat și Ministerul Cultelor a început procese înaintea instanțelor judecătorești, pentru proprietatea și posesiunea acestor pământuri, cari se găseau înscrise în cartea funduară nu pe numele comunelor bisericești, ci numai ca „Schule“ sau „Griechisch nicht unierte Schule“ sau „Griechisch nicht unierte Schulfond“, revendicând aceste pământuri

pentru școala primară comună. Procesele s'au început și s'au terminat prin deciziunea celei mai înalte în țările judecătorești din Ungaria, prin deciziunea Curiei maghiare.

Justiția maghiară a recunoscut drepturile comunelor bisericești române și, prin deciziuni principiare, Curia maghiară a declarat, că aceste sesiuni învățătoresc, cari s'au dat învățătorilor confesionali ortodocși pe timpul iobăgiei, formează proprietatea exclusivă a „comunei bisericești gr. ort. române” și acele pământuri acum nu pot fi luate dela comuna bisericească nici în acel caz, dacă școala confesională ortodoxă română s'ar fi sistat și în comuna respectivă s'ar fi înființat o școală primară comună. Despre aceste averi școlare Curia maghiară a declarat că, formând proprietatea exclusivă a comunelor bisericești, *acelea fără învoirea și aprobarea autorităților bisericești superioare nu pot fi instrăinate*. (Vezi: Curia maghiară. Deciziunea No. 2492/1910 și Deciziunea din 14 Mai 1912 No. 3318/ 911 P. publicate în Márkus: Deciziunile judecătoriilor superioare vol XXIII. pag. 135 Nr. 249).

Justiția maghiară a luat în apărare averile acestor școlare ale comunelor noastre bisericești, pentru că bine a știut că, la înființarea cărților funduare, acelea nu au putut fi înscrise ca proprietatea „Comunelor bisericești”, fiindcă acele comune bisericești ca persoane juridice în acele vremuri nu existau, nu erau re-cunoscute de stat și în consecință comisiunile de localizare au înțeles să înscrie de proprietar calitatea de beneficiu a sesiunii, ceea ce însă nu corespundea instrucțiunilor date și nu arăta numirea proprietarului. Cînt se cuvine acestei justiții, că a luat în apărare averile modeste ale bisericii noastre și că micile sfărămături, ce li-a dat pe vremuri domnul de pământ iobagilor ortodocși pe seama cântărețului și a școlii lor confesionale, le-a luat în apărare față de orgoliul șovinist al guvernelor maghiare, cari nu voiau să știe despre trecutul și natura juridică a acestor pământuri, ca i de sute de ani formează proprietatea și posesiunea comunelor noastre bisericești ortodoxe române.

Guvernul maghiar a trebuit să înghită această lecție dela justiția maghiară și de atunci am fost lăsați în pace, iar organele noastre bisericești au dat ordin, ca aceste pământuri școlare să fie intabulate pe numele și în favorul „comunelor bisericești” respective.

Aceasta a fost situația sesunilor învățătoresc confesionale până la Unire.

IV.

Despre adevărate școli ort. române primare putem să vorbim propriu zis numai după 1868, după înființarea Statului organic Șagunian.

Autonomia bisericești ort. române, asigurată prin art. I. din Statut, prin care Biserica ort. română din Ungaria și Transilvania „și regulează, administrează și

conduce independent afacerile sale bisericești, școlare și fundaționale” a avut darul binefăcător, că conducătorii Bisericii s'au putut pune la muncă și bizuindu-se pe dragostea de biserică, neam, cultură și simțul de jertă al neamului românesc, să înființeze în toate „comunele bisericești” școli primare, ca i să aibă și sală de învățământ și locuință potrivită învățătorului. Foștii iobagi, acum eliberați, au dat ascultare poruncilor conducerei și cu danii de bani, cu prestațiuni în natură, ca din povești, în scurt timp au făcut să răsară în toată parohia câte o școală ort. română cu locuința învățătorului. Credincioșii ortodocși pot fi mândri că toate școlile lor le-au ridicat ei, și numai ei, din puterile lor, și la înființarea acestora nici statul, nici județul și nici comuna n'a contribuit cu nici un ban.

Învățătorii școlilor tot ei l-au ales și susținut, învățătorul ortodox însă trebuia și de aici înainte să fie cantorul bisericii, și aceste două calități de învățător și cantor s'au contopit în așa fel, că învățător ort. român nu ne putem închipui, fără ca acela să fi fost și cantor. Și învățătorul cel mai luminat n'a putut fi ales, dacă nu a fost și un excelent cantor, și examenul desterității lui în cant și tipic l-a depus fiecare candidat, când s'a prezentat, conform concursului în Sfta Biserică din comuna unde a concurs a-și dovedi aceasta aptitudine.

Astfel și de aici înainte „sesiunea învățătorescă” ce li revenea ca întregire a salariului învățătorului ales, i s'a dat acestuia și în calitatea lui, ba am putea zice mai ales în calitatea lui de cantor.

V.

În România întregită statul, văzând sărăcia comunelor noastre bisericești, prin ajutorul material al județelor, a înființat și clădit în fiecare comună românească, fie ortodoxă, fie unită, școli de stat, în care învățătorii i-a numit Statul, salariile învățătorilor le-a dat din cassa Statului și instrucțiunea s'a făcut conform regulamentelor Ministerului Instrucțiunii Publice. Biserica ort. română a privit cu ochi buni această desărcinare materială a sa, rămânând Bisericii ca în viitor să-și organizeze și îndeplinească cantoratul confesional, care până aci era îndeplinit de învățătorii confesionali.

Imobilele cari în trecut le întru buința Comuna bisericească pentru scopuri cantonale — școlare, Parohia ort. română de astăzi, — care în baza legii și a Statului pentru organizarea bisericii ort. române din 6 Mai 1925 asemenea este o persoană juridică, și conform art. 27 al acestei legi „are dreptul și datoria de a păstra tot ce deține azi și de a aduna averi mobile și imobile, de orice fel, spre a le întrebuința pentru biserică și așezămintele ei”, — în parte a dat o destinație nouă acestor imobile, întrucât clădirea, care în trecut servea de școală confesională și locuință pentru cantorul — învățător ortodox. a transformat-o în casă parohială,

adeacă în locuință pentru parohul ort. român și pentru biroul oficiului parohial, sau unde au existat două școli confesionale, a două școli a transformat-o pentru casă națională, culturală, unde credincioșii în zi de sărbători și dumineci, evitând birturile, găsesc loc pentru cultură și distracții. Pământurile extravilane le-a dat spre folosință, o parte din ele, cantorilor bisericești, iar altă parte pentru scopuri pur bisericești. — Prin faptul, că Statul a preluat învățământul primar, în viața bisericești noastre s'a produs o schimbare, întrucât învățătorii crescuți în școlile normale ale Statului acum ne mai știind cântăriile bisericești, n'au mai putut să instruiască elevii școlii primare în cântări bisericești și nici să conducă strana cântăreților din biserică, sau să asiste la slujele dumnezeiești și în afară de biserică, și astfel pentru a nu se strica buna rânduială în bisericile noastre, Arhieriei noastre au instituit la sediul episcopiei cursuri de cantori bisericești, pe cari le susțin din venitele așa numitelor sesiuni învățătorescilor; iar absolvenții acestor cursuri acum țin locul învățătorului confesional din trecut, fac serviciul de cantori în biserici, conduc cântările rituale la toate serviciile religioase și în afară de biserică și tinerii adulți amatori li instruesc în cântări bisericești. Bine înțeles, că în comune în cari învățătorii Statului sunt de legea ortodoxă, și cunosc cântările bisericești, s'au angajat de a îndeplini toate serviciile de cantori, Parohia i-a angajat pe ei de cantori, și ca salariu le-a dat spre folosință „sesiunea numită învățătorescă”.

Aceasta este originea, istoricul și situația de drept și de fapt a acestor imobile numite sesiuni școlare.

VI.

Din cele sus expuse, rezultă clar, că sesiunile așa numite școlare s'au dat din partea domnului de pământ totalității credincioșilor iobagi ortodocși din comuna respectivă cu scopul nu întru atâtă că, așa numitul dascăl românesc să învețe copiii de iobagii la carte, ca pe aceștia să-i scoată din întunecul analfabetismului și să-i lumineze, ci mai ales pentru aceea, ca acest dascăl să servească la îndeplinirea cultului confesional, să asiste la cultul dumnezeesc în biserică și la toate manifestațiunile religioase în afară de biserică ca prin aceasta copii iobagilor crescuți în spirit religios, să devină nu anarhiști, fără frica lui Dumnezeu, ci iobagi credincioși, cari vor munci bine și cu hărnicie pământul domnesc.

Urbariul, tablele urbariale, certificatele comisiunilor de executare, patentele urbariale și lucrările comisiunilor din anul 1855, cu ocaziunea redactării cărților funduare nu numai că nu dă savuiază aceasta teză, ci d'în contră o confirmă, și o confirmă mai ales Regulamentul de executare a legilor privitoare la întocmirea

coalelor definitive de Cf., cari toate recunosc dreptul de proprietate al *totalității credincioșilor ortodocși din comuna respectivă*.

Recunoscându-se prin lege personalitatea juridică a Parohiilor noastre, a Comunelor bisericești gr. ort. române, și recunoscând dreptul de proprietate al acestor comune bisericești și legile pentru întocmirea coalelor definitive de Cf., Curia maghiară — precum mai sus am arătat — în anii 1910 și 1912, în spiritul normelor de drept în vigoare, a decretat, că aceste imobile de fapt și de drept formează proprietatea Comunelor bisericești gr. ort. române și acelea fără învoirea și aprobarea autorităților bisericești superioare nu pot fi înstrăinate.

Dar aceste imobile obținându-le Parohiile noastre încă pe vremea iobăgiei dela domnul de pământ, și acelea obținându-le ca totalitatea credincioșilor ortodocși, ca Parohie, și folosindu-le de peste sute de ani pacinic și neconturbat de nimenea: dreptul de proprietate al acestora, Parohiile l-au dobândit și prin *uzucapiune*, și uzucapiunea fiind un mod de dobândire, dreptul de proprietate asupra tuturor imobilelor așa numite școlare confesionale, în orice caz le-au dobândit și fără înscrierea lor în cartea funduară. (Lăday: Cărțile funduare pag. 89)

Dacă înscrierea de pe foaia A. cu textul Schulfond gr. n. u. propriu zis nu e o înscriere completă a numelui proprietarului, ci mai mult o indicare a destinației speciale a imobilului, lăsând însă să se înțeleagă totuși, că imobilele acestea sunt imobile aparținătoare confesiunii ort. române: parohiile noastre ca și comunități bisericești ale credincioșilor ortodocși (art. 26 din Legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române) au avut și au și astăzi îndrituirea — atât în baza §§-lor 22, 28 și 168 din Rgt. Cf. cat. și în baza §-ului 125 din Regulamentul de aplicare a legilor 1886: XXIX etc. despre redactarea definitivă a coalelor de carte funduară (betétszerkesztés) — a cere rectificarea înscrierii proprietarului, respective a cere să se înscrie ca și proprietatea respectivei Parohii și astfel a pretinde ca dreptul lor de drept de proprietate erga omnes să fie recunoscut și respectat.

Astfel fiind, e în afară de orice discuție, că imobilele așa numite sesiuni învățătorescilor ortodoxe, formează proprietatea exclusivă a parohiilor noastre ortodoxe, și Statul asupra lor nu-și poate formula nici un titlu de drept și repetăm iarăși să nu se uite, că aceste imobile Statul nu le poate reclama pentru sine, fiindcă acelea, înainte de Unire, le-am dat spre folosință învățătorilor ortodocși, și nu de altă confesiune, și le-am dat nu numai pentru aceea, ca acești învățători să prelegă și să instruiască copiii noștri, dar le-am dat mai ales și pentru aceea, ca învățătorul să facă serviciile rituale ortodoxe române de cantor atât în biserică, cât și în afară de biserică: la boteze, cununii, înmormântări,

parastase, feștani etc., o i învățătorul de stat, care astăzi în școlile norma'e ale Statului n'ci nu mai primește o instruire pentru cunoașterea cantului bisericesc ortodox, nici nu poate satisface acestor cerințe ale credincioșilor noștri, și nu poate să satisfacă acestor cerințe mai ales și pentru că el poate să fie de altă credință, poate să fie de confes' une gr. cat., cum adesea se denumesc învățători de stat în comunele noastre ortodoxe, — astfel el, ca organ al Statului, nici nu vrea și nici nu se poate subordona parohului nostru, care conform art. 26 din Statutul pentru organizarea bisericii noastre este conducătorul Parohiei.

Prin nici un sofism nu se poate afirma și conchide, că sesiunile învățătores' i, proprietatea Parohiilor noastre, ar fi trecut asupra Statului, în cur. ul alor 20 ani dela Unire, o astfel de lege nici când nu s'a adus, și astfel sesiunile din chestiune sunt a se considera de proprietatea parohiilor noastre neatacabilă, pe care dacă le-am dat în trecut spre folosință învățătorului confesional, în viitor le vom da cantorului confesional sau le vom folosi pentru scopurile sfintei noastre biserici, numită în lege ca dominantă, de fapt însă continuu umilită.

Școala susținută în trecut din partea Parohiei noastre, nici când n'a avut imobile, ci imobile a avut numai Parohia, ceea ce se învederează de acolo, că dacă postul de învățător confesional a devenit vacant din orice motiv, acele imobile în timpul vacanței le-a folosit Parohia și nu Statul, și tot Parohia a ales pe învățătorul confesional, în baza unui concurs, în care concurs era prevăzut, că Parohia, învățătorului ce se va alege, îi va da spre folosință imobilele din chestiune, și nu

numai pentru serviciile sale de instrucțiune, ci și pentru serviciile de cantorat confesional, cari asemenea trebuie să le presteze. Candidatul de învățător înainte de alege, trebuia, conform condițiilor concursului, să se prezinte în sfânta biserică pentru a-și arăta desțeritatea în cânt și tipic. Și nu spunem neadevăr, când afirmăm, că acela era ales de învățător ortodox, care era mai priceput în cântările bisericești și tipic, — calitățile pedagogice ale candidatului nefiind nici cunoscute, nu se luau în considerare.

Nu mai încapă nici o îndoială că sesiunile atât cele preoțești cât și cele învățătores' i n'au fost dăruite Parohiilor noastre nici din partea Statului Ungar, nici din partea domnilor de pământ, ci acelea le-au dobândit totalitatea credincioșilor ort. iobrgi de a domnii feudali pentru munca și prestațiunile lor de sute de ani și dela cari acelea le-au rescumpărat și prețul de rescumpărare l au achitat integral, prin ce Parohiile noastre au dobândit un drept de proprietate exclusiv asupra lor.

Am expus în cele de sus în toată sinceritatea întreaga chestiune, în toate amănuntele ei și avem fermă credință, că dacă guvernanților maghiari nu le-a succedat să ne răpească averile modeste a bisericilor noastre sărăcuțe, instanțele române încă vor respecta dreptul nostru de proprietate garantat prin Constituție și nu vor îngădui, ca Ministerul Educației Naționale să ne despoaie de o armă, care în vremuri de retriște a servit și va trebu' și în viitor să servească pentru apărarea Bisericii noastre ortodoxe și a naționalității noastre române.

Dr. Cornel Iancu

SPECII DE CAZURI NEAPLANATE.

(Continuare)

25.) Un proprietar dintr'un ținut unit, guvernat de dreptul cutumiar (ungar) menținut în vigoare până la unificarea codurilor, — ne-având descendenți și lasă prin testament, făcut în regulă, rudelor sale colaterale toată averea mobilă și imobilă.

Acelaș proprietar înfiază mai apoi, prin act de adopțiune făcut tot în regulă, un alt ales al său, străin de cei numiți în testament și-i asigură dreptul de moștenire.

Testatorul adoptător încetând din viață fără a-și fi revocat în regulă (fie și numai printr'o declarație făcută în forma de testament) testamentul, — chestiunea ce necesită rezolvare e a-se ști: cine e în

drept să reclame succesiunea, rudele colaterale în baza testamentului sau adoptatul în baza ordinii de succesiune legitimă bazată pe adopțiune?

Având în vedere că revocarea testamentului se poate face nu numai în mod expresiv, ci și în mod tacit (Dr. Gh. Plopu Părți a'ese Tomul II. §. 1046), — având în vedere că revocarea testamentului se poate face prin alte dispozițiuni posterioare testamentului, contrare dispozițiunilor testamentare, — sunt de părere că în speță testamentul adoptătorului trebuie considerat revocat, prin dispozițiunea contrară a testatorului cuprinsă în actul de adopțiune, prin care se asigură dreptul de moștenire legitimă al adoptatului. — Dreptul adoptatului de a reclama succesiunea trebuie admis cu atât mai mult, pentru că nu se poate presupune în mod firesc și de regulă despre nimeni, să voiască să-și

lase altora averea şi atunci când are descendenţi, fie şi numai adoptaţi. —

În cazul din speţă deci, dacă reclamă şi rudele colaterale în baza testamentului succesiunea, — lor le incumbă greaua datorie de a face dovadă, că voinţa testatorului a fost să menţină în vigoare testamentul, cu toate că posterior a făcut şi actul de adopţiune.

26 Un soţ având drept să beneficieze de improprietărire, cere şi capătă un lot de casă, în condiţiuni obişnuite. Dându-i ajutor în numerar soţia, se plătesc câteva rate scadente din preţ şi se clădeşte şi o casă de locuit pe lot. — În urma neînţelegerilor şi certurilor de mai apoi însă soţul îşi părăseşte casa, lăsând în ştirea Domnului soţia şi patru copii minori

Nu a mai dat semn de viaţă decât numai atunci când copiii deveniţi majori s'au trezit împreună cu mama lor, că sunt daţi în judecată de către un vecin, reclamându-le evacuarea şi predarea imobilului, beneficiile lipsite şi cheltuelile de judecată, pe motiv că vecinul reclamant a devenit de deplin drept proprietar înscris în cartea funduară asupra imobilului cumpărat dela soţ.

Soţul adevărat achitând-poate în înţelegere cu vecinul-ratele restante din preţ, a obţinut proprietatea funduară asupra imobilului în chestiune şi l-a revindut reclamantului, actualului proprietar funduar.

E adevărat că dreptul la posesiune este inerent dreptului de proprietate. — E adevărat şi aceea, că proprietatea şi posesiunea pot exista foarte bine şi separate una de alta, — precum e adevărată şi vorba, că nimeni nu poate transmite asupra altuia mai mult drept decât are el însuşi (Nemo plus juris transferre potest, quam se ipse habet). — E adevărat în fine şi aceea, ce prevede regula de drept, că de înscrierile în cartea funduară nu se poate servi decât numai acela, care în bună credinţă a câştigat dreptul înscris în c. f. numai drepturile câştigate în bună credinţă fiind ocrotite de cartea funduară.

Chestiunea ce trebuie acum rezolvată e a-se şti, dacă acţiunea menţionatului reclamant, întemeiată pe proprietatea funduară e sau nu necondiţionat admisibilă?

Credem că pârâţii se pot apăra cu succes şi prin urmare că acţiunea nu e necondiţionat admisibilă, ba poate fi şi respinsă, cu toată părăsirea de către

soţ nu înseamnă renunţare la posesiune şi la stăpânirea imobilului.

Dacă un cumpărător pretinde în baza publicităţii şi autenticităţii cărţii funduare să fie considerat achizitor condus de bună credinţă şi dacă susţine a nu fi cumpărat numai nuda proprietate, i-se cere cu drept cuvânt să fie niţel prudent şi să ţină seamă şi de situaţia reală de posesiunea imobilului, când îl cumpără.

E şi natural, se presupune deci, că înainte de ce cumpărăm un imobil, ne interesăm să-l cunoaştem nu numai din cartea funduară ci şi în realitate şi să ne convingem dacă ne convine dacă e sau nu în posesiunea vânzătorului şi dacă e în posesiunea unei terţe persoane, cu ce drept e?

În speţă cumpărătorul nu poate susţine că la facerea actului de cumpărare n'a ştiut că imobilul nu se află în posesiunea vânzătorului, pentru că cumpărătorul nu numai că domicilizează în aceeaşi comună, ci e în vecinătate chiar, prin umare asupra lui cade sarcina de a face dovadă de bună credinţă sa; — el trebuie considerat cesionar în ce priveşte dreptul de a reclama pârâţilor, nu vânzătorului, de a-i preda în stăpânire imobilul cumpărat, — prin urmare stăpânitorii reali adevăraţi au drept a face împotriva acţiunii toate acele obiecţiuni ce au drept a-le face în contra vânzătorului, aşa de ex: că vânzătorul ca soţ n'a avut drept să vîndă imobilul în tot, o cotă de jumătate fiind a soţiei părăsite, imobilul fiind avere coachizită, — că cumpărătorul fiind vecin a trebuit să ştie că în imobilul cumpărat nu stă vânzătorul, ci numai familia sa că, vânzătorul are şi datorii neîndeplinite faţă de soţia şi familia sa şi că vânzătorul a fost de convenţă cu cumpărătorul, etc, prin urmare că vânzătorul nu putea să dispună liber asupra imobilului, nici în ce priveşte nuda proprietate.

Coordonându-se în mod firesc toate împrejurările concludente ale cazului din speţă, rezultă lămurit, că vânzătorul şi cumpărătorul sunt în complicitate pentru a eluda drepturile pârâţilor faţă de vânzător şi pentru a scăpa pe vânzător, de obligaţiunile datorate lor, — prin urmare nu se poate necondiţionat admite acţiunea reclamantului bazată pe dreptul de nuda proprietate funduară. —

Dr. Petru Penţia
notar public

CIRCUMSTANȚELE UȘURĂTOARE.**Studiu critic — comparativ.****Cap. I.****CONSIDERAȚII GENERALE.**

În limitele restrânse oferite de o revistă este greu să se înfățișeze problema vastă a circumstanțelor atenuante. De altfel, în rândurile care vor urma, nu urmărim acest scop.

Relativ însă la chestiunea ce ne propunem a examina sunt necesare câteva date asupra rațiunii și evoluțiunii acestei instituții juridice, care astăzi joacă un rol de capitală importanță în fixarea gradului de culpabilitate al infractorilor și în aplicarea pedepselor corespunzătoare.

Până în 1810 legiuirile penale cunoșteau doar sistemul pedepselor fixe, ceea ce însemna anumite și fixe pedepse pentru fiecare categorie de infracțiuni, indiferent de împrejurările în care s'a săvârșit infracțiunea, de proporțiile ei, de actorii care au participat la ea, etc. De aceea pe drept cuvânt acele pedepse s'au putut numi pedepse tarifate.

Doctrina a considerat însă sistemul acesta arbitrar, și l-a condamnat ca inechitabil și inuman, insistând pentru abandonarea lui. Exemplele inechității erau de o evidență zdrobitoare. Nu putea fi identitate și nici măcar asemănare, între faptul aceluia ce fură o pâine împins de necesitatea inexorabilă a foamei și între faptul aceluia care fură însemnate sume de bani din obișnuință. Ideea de însușire a avutului altuia nu este suficientă să justifice aplicarea aceleiași pedepse pentru ambele aceste cazuri.

Există deci între aceste fapte o imensă deosebire, morală și materială, deosebire ce se întinde asupra faptului în sine, a mobilului infracțiunilor, cât și asupra repercusiunii acestora în cadrul Societății.

Cu drept cuvânt s'a spus că lipsa de suplete a pedepselor fixe, inflexibilitatea lor deci, nu putea cuprinde infinita varietate a infracțiunilor, de oare ce precum am spus, nu există și nici nu pot să existe două infracțiuni abso-

lut indentice. De altă parte, rezultatele la care se ajungea prin aplicarea acestor pedepse erau cu totul arbitrarii, deci nedrepte, întrucât pedeapsa ce se aplica de judecători infractorilor ori era prea grea, ori prea ușoară; în nici un caz însă ea nu se prezenta ca o pedeapsă corespunzătoare gradului de culpabilitate al infractorului.

De aceea — precum am spus — doctrina în unanimitatea ei ca și jurisprudența prin achitările ei semnificative, au considerat sistemul acestor pedepse ca lipsit și de echitate și de omenie și mai cu seamă au considerat că Justiția în largă și cuprinzătoarea ei înțelegere, nu-și atinge cele două mari scopuri urmărite prin însăși rațiunea ei de a fi: Dreptatea și Indreptarea.

De aceea în Franța la 1804, cu prilejul discuției Codului Criminal, una dintre cele dintâi probleme supuse Consiliului de Stat a fost: fixarea unui maximum și al unui minimum pentru fiecare pedeapsă. Principiul s'a câștigat și noul cod penal francez din 1810 cuprinde latitudinea ce o au judecătorii ca în aplicarea pedepselor să se miște după împrejurările infracțiunii, între un maximum și un minimum legal.

Inovația aceasta, care de altfel era o imensă cucerire pentru ideea de dreptate, n'a părut suficientă. Este adevărat, se făcuse un mare pas în câmpul unei mai juste aplicări a pedepselor, în posibilitatea obiectivă de apreciere a instanțelor, dar rezultatele obținute nu satisfăceau totuși postulatul unei cât mai echitabile cumpăniri a pedepselor și aceasta în raport cu gradul de culpabilitate al infractorilor.

S'a simțit deci nevoia unui nou pas.

Și acest pas s'a făcut mai întâi în 1824 și mai târziu în 1832, când ideea circumstanțelor atenuante, cuprinsă în embrion și în codul din 1810, dar numai pentru infracțiunile de minimă importanță, este dezvoltată prin noile legiuri, instanțele dobândind astfel dreptul, dacă împrejurările impuneau, să scoboare pedeapsa și sub minimul prevăzut de lege pentru infracțiunea respectivă, putând substitui închisorii amen-

da, și aplica chiar numai una din aceste pedepse, deși legea le-ar fi prevăzut pe amândouă.

Drumul nou era acum deschis și instituțiunea circumstanțelor ușurătoare deplin câștigată.

Cu timpul ideile acestea, care domină legiuirile franceze, devin patrimoniu comun al tuturor legislațiunilor penale moderne, afară de codul penal olandez care înlăturând minimul pedepselor, a făcut inutilă instituția circumstanțelor ușurătoare, prin aceea că a lăsat instanțelor posibilitatea de a reduce oricât pedeapsa.

În legislația penală românească, circumstanțele ușurătoare au fost conșințite mai întâiu prin Regulamentul Organic sub numele de „împrejurări micșorătoare,” apoi de codul penal din 1864 prin art. 60 și în sfârșit menținute și dezvoltate de actualul cod penal Carol II-lea prin art. 157—158.

Deci, legislația română inspirându-se din doctrina penală de după 1810 a lăsat cumințeniei și înțelepciunii instanțelor de judecată, fixarea pedepselor în măsura gradului de culpabilitate al infractorilor.

Fără îndoială, judecând după frământările

ce au precedat și dus la câștigarea acestei instituții juridice, după importanța crescândă ce de la 1810 a obținut-o la în mai toate legislațiile penale moderne și mai ales după rezultatele imense dobândite prin aplicarea principiilor ei în Societate, este necesar, pentru o cât mai luminoasă înțelegere a lucrurilor, să urmărim pe rând toate problemele la care a dat naștere aplicarea art. 60 din vechiul nostru cod penal, care a cuprins dispozițiile ce au guvernat până la 1937 instituțiunea circumstanțelor atenuante, precum și să arătăm în ce măsură actuala legiuire penală română contribuie la soluționarea lor.

Și interesul acestei examinări nu se mărginește numai la constatarea deosebirilor dintre soluțiunile cuprinse în aceste două legiuri, ci el tinde a sublinia în acelaș timp și progresul realizat de actualul cod penal în această privință, ca și posibilitățile unor eventuale îmbunătățiri ce s'ar mai putea aduce acestei atât de prețioase instituții juridice.

(Va urma)

Adrian C. Toma

Judecător, Tribunalul Timiș-Torontal.

INFORMATOR LEGISLATIV.

MARTIE—APRILIE 1939.

Administrație. Curți administrative.

Lege Nr. 1148 din 13 III. 1939, — publ. în Mod. Of. Nr. 63 din 15 Martie 1939, — de organizarea Curților administrative.

Data fiind importanța acestei legi, o publicăm mai la vale în extenso.

Amnestie.

Lege Nr. 1024 din 8 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 59 din 10 Martie 1939, — pentru amnesteria faptului de neprezentare la viza livretelor model E. I.

Amnestia privește infracțiunea prevăzută de art. 571 din codul de justiție militară. (codul vechiu art. 224 bis.) Persoanele vizate sunt obligate a se prezenta la viză pentru anul 1938 până la data de 30 Aprilie 1939.

Apărare antiaeriana.

Lege Nr. 938 din 3 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 55 din 6 Martie 1939, — pentru apărarea antiaeriană activă și pasivă a teritoriului.

În virtutea acestei legi apărarea antiaeriană activă și pasivă este obligatorie. Toți locuitorii valizi ai țării sunt obligați să participe la toate serviciile necesare acestei apărări. Art. 11 precizează natura acestei participări prin zile de lucru după vârstă și natura lucrărilor. Proprietarii de imobile, localuri publice, între-

prinderi comerciale și industriale, etc., sunt obligați a lă a liberă executarea instalațiilor dictate de interesul general al apărării antiaeriene. Autorizațiile pentru construcții sau reparații și transformări mai importante a construcțiile existente vor fi eliberate de aci înainte numai cu avizul serviciului de apărare pasivă.

Tot ceea ce privește apărarea individuală pentru protecția contra gazelor cade în sarcina particularilor.

În termen de 30 de zile libere dela data publicării, legii întreprinderile sunt obligate să depună la ministerul aerului și marinei o declarație conținând: denumirea întreprinderii, forma juridică a întreprinderii, sediul etc.

Armata.

1. *Lege Nr. 873 din 25 Febr. 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 53 din 3 Martie 1939, — pentru modificarea art. 42, 43, 48 și 49 din legea asupra pozițiunii ofițerilor, promulgată cu D. R. Nr. 1211 din 4 Aprilie 1931.*

2. *Lege Nr. 1258 din 23 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 71 din 24 Martie 1939, — pentru înființarea „Casei Oștirii”.* —

3. *Lege Nr. 1372 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru așezarea și perceperea taxelor militare.* —

4. *Lege Nr. 1493 din 31 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 79 din 1 Aprilie 1939, — pentru organizarea și administrarea administrațiilor publice autonome ale stabilimentelor industriale ale armatei.* —

Asigurări sociale. Statutul personalui.

Lege Nr. 1285 din 27 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 77 din 31 Martie 1939, — pentru statutul personalului administrativ și tehnic al asigurărilor sociale

Această lege stabilește normele de numire, tratare și eșire din serviciu a personalului administrativ și tehnic al asigurărilor sociale, precum și drepturile, îndatoririle și răspunderea lui.

Automobile.

Lege Nr. 1383 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru modificarea legii impozitului pe automobile. —

Avocați publici.

Lege Nr. 1249 din 22 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 70 din 23 Martie 1939, — pentru modificarea

unor dispoziții din legea pentru organizarea corpului de avocați publici.

Văzi textul complet al legii pentru organizarea corpului de avocați publici din 10 Noembrie 1938, republicat cu modificările din 14 Ian. 1939 și 23 Martie 1939 în Mon. Of. Nr. 76 din 30 Martie 1939, p. 1770.

București.

1. *Lege Nr. 879 din 25 Febr. 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 54 din 4 Martie 1939, — pentru organizarea municipiului București.* —

2. *Lege Nr. 1329 din 28 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 75 din 29 Martie 1939, pentru înființarea judecătoriei de contravenții flagrante în municipiul București.*

Buget.

Lege Nr. 1498 din 31 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru evaluarea, perceperea veniturilor și pentru fixarea cheltuielilor Statului pe exercițiul 1939—1940. —

Bugetul general al Statului însumează pe 1939—1940 următoarele cifre:

I. Bugetul Ordinar	32 228 900 000 —
II. Bugetul fondurilor cu afectare specială	1.435.718 000 —
III. Bugetele fondurilor pen ru înzestrarea armatei	7 704 000.000. —
	41.368 618.000. —
IX. Bugetele Inst. autonome	43 294 535.906 —

Total general: 84.663.153.906. —

C. F. R.

Lege Nr. 1341 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 77 din 31 Martie 1939, — pentru organizarea Regiei Autonome a Căilor Ferate Române.

Această lege înlocuiește din 1 Iulie 1929 pentru crearea Regiei Autonome. Modificările privesc mai ales organizarea centrală și răspunderile consiliului de administrație

Casa construcțiilor.

Lege Nr. 1284 din 27 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 76 din 30 Martie 1939, — pentru organizarea Casei construcțiilor.

Casa construcțiilor a fost înființată prin legea din 30 Mai 1930, cu scopul de a înlesni populației cu mijloace mărginite dobândirea de căminuri proprii. Legea

din 30 Martie 1939 adaugă în art. său 2 că beneficiul său se întinde în locul prim asupra asiguraţilor casei centrale şi în al doilea rând asupra funcţionarilor publici definitiv.

Casa construcţiilor va fi alimentată din subvenţii dela Stat, ţinuturi, judeţe, şi comune şi prin o contribuţie suplimentară de 0,30% calculată la totalul salarurilor plătite în sarcina patronilor. Asiguraţii vor contribui şi ei la alimentarea fondului cu o contribuţie suplimentară de 1 leu săptămânal.

Cărţi funduare.

Lege Nr. 1571 din 6 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 83 din 7 Aprilie 1939, — pentru înfiinţarea în ministerul justiţiei a direcţiunii cărţilor funduare şi a cadastrului funciar.

Cifra de afaceri.

Lege Nr. 1381 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru modificarea şi completarea art. 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 22 şi 32 din legea impozitului pe lux şi cifra de afaceri.

Comerţ de bancă.

Lege Nr. 1263 din 24 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 76 din 30 Martie 1939, pentru modificarea alineatului 1. al art. 37 din legea pentru organizarea şi reglementarea comerţului de bancă din 8 Mai 1934.

Articolul unic al acestei legi modificatoare dispune că nici o bancă nu va putea acorda unui singur client, fără garanţii un credit mai mare de 10% din valoarea capitalului social plus rezervele. Aprobarea de credite unui singur client peste 5% din valoarea capitalului social, plus rezervele, este exclusiv de competenţa Consiliului de administraţie.

Contravenţii silvice.

Lege Nr. 1567 din 6 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 86 din 14 Aprilie 1939, — pentru reducerea despăgubirilor civile şi valorii materialului lemnos provenite din delictе şi contravenţii silvice.

Contribuţii directe.

Lege Nr. 1371 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru modificarea sau completarea legii contribuţiilor directe, precum şi pentru reportarea unor venituri şi impozite pe exerciţiul 1939 1940.

Corpul subinginerilor şi conductorilor silvici

Lege Nr. 1661 din 22 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 94 din 24 Apr. 1939, — pentru modificarea şi completarea art. 23, 26, 44, 35 şi 52 din legea pentru purtarea titlului, exercitarea profesiei de subinginer sau conductor şi înfiinţarea corpului subinginerilor şi conductorilor.

Conversiune.

Lege Nr. 1385 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru adăugarea unui alineat nou la art. 62 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole şi urbane din 7 IV. 1934.

Export.

Lege Nr. 1625 din 18 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 90 din 19 Aprilie 1939, — pentru prelungirea termenului prevăzut de art. 48 din legea pentru organizarea asociaţiilor de exportatori şi producători pentru export din 9 Ian. 1939.

Termenul prevăzut de articolul menţionat se prelungeşte cu încă 3 luni, adică până la 9 Iulie 1939.

Finanţe publice. Lichidarea arieratelor.

Lege Nr. 1369 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru lichidarea datoriilor din exerciţiile închise dintre Stat, diverse alte autorităţi, instituţii publice şi particulare.

Frontul Renaşterii Naţionale. Garda Naţională.

Regulament Nr. 1681 din 24 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 95 din 25 Aprilie 1939, — pentru organizarea şi funcţionarea „Gărzii naţionale”.

Garda naţională este o formaţie auxiliară a F.R.N., înfiinţată prin art. 32 al regulamentului legii pentru F.R.N. din 5 Ian. 1939. Scopurile Gărzii Naţionale: propagarea doctrinei politice a F.R.N.; informarea organelor F.R.N. asupra stării de spirit din ţară şi a problemelor de interes general; servirea ca organ de ordine al frontului cu prilejul manifestaţiilor acestuia; pregătirea populaţiei pentru apărarea pasivă contra atacurilor aeriene; colaborarea cu organele Statului în acţiunile de interes obştesc; cooperarea cu organele militare pentru menţinerea ordinii în ţară în timp de război.

Garda Națională este condusă de un general comandant numit prin Decret Regal dintre foștii generali activi ai armatei ajutat de un Stat major. Ea se compune din unități sătești, comunale, orașenești, de plasă, județene și municipale.

Funcționari Publici.

Lege Nr. 1368 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — *pentru unele măsuri financiare excepționale.*

Această lege abrogând legea pentru unificarea și simplificarea măsurilor financiare excepționale din 1 Aprilie 1938, edictează dispoziții noi privitor la ocuparea funcțiilor publice, reintegrările în serviciu și prelungirile de termen. Posturile vacante dela 1 Aprilie vor putea fi ocupate în măsura în care se va găsi că sunt indispensabile. Angajările de personal cu diurne rămân interzise. Reintegrările de funcționari nu se pot face decât pe bază de sentințe judecătorești rămase definitive.

Noua lege se mai ocupă pe larg de administrarea patrimoniului public.

Inchirieri.

Lege Nr. 1629 din 18 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 91 din 20 Aprilie 1939, — *privitor la contractele de închiriere a militarilor activi sau concentrați.*

Publicăm în extenso mai la vale textul complet al acestei legi.

Învățământ secundar.

1. Lege Nr. 984 din 6 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 60 din 11 Martie 1939, — *pentru modificarea art. III din legea pentru organizarea și funcționarea învățământului secundar industrial de băieți și fete din 16 Aprilie 1936.*

2. Lege Nr. 1521 din 1 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 79 din 3 Aprilie 1939, — *referitoare la transferările și numirile în învățământul de grad secundar.*

Magistratura.

1. Regulament Nr. 1034 din 10 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 60 din 11 Martie 1939, — *pentru organizarea serviciului interior al tribunalelor și parchetelor.*

2. Lege Nr. 1494 din 31 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — *pentru modificarea art. 253 din legea pentru organizarea judecătorească.*

Mine.

Lege Nr. 1438 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — *pentru modificarea art. 118 din legea minelor din 1937.*

Ministere.

1. Lege Nr. 1437 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — *pentru modificarea art. 61 și 62 din legea pentru organizarea ministerului economiei naționale.*

2. Lege Nr. 1565 publ. în Mon. Of. Nr. 82 din 6 Aprilie 1939, — *pentru organizarea ministerului agriculturii și domeniilor.*

3. Lege Nr. 1562 din 5 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 82 din 6 Aprilie 1939, — *pentru pensionarea funcționariilor ministerului sănătății și asistenței sociale.*

Monopol. Alcool.

Lege Nr. 1376 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — *pentru modificarea art. 222, 223, și 224 din legea monopolurilor vânzării spirului și băuturilor spirtoase și a taxelor de consum din 22 Aprilie 1932.*

Pensii.

Lege Nr. 1032 din 9 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 74 din 28 Martie 1939, — *pentru completarea unor dispoziții ale art. II. din legea pentru modificarea art. 9, 10, 11, și 24 din legea generală de pensii, publ. în Mon. Of. Nr. 220 din 22 Sept. 1938.*

Persoane juridice.

Decret Regal Nr. 1591 din 14 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 77 din 15 Aprilie 1939, — *pentru modificarea dispozițiilor art. 12 al. 1. din Regulamentul legii pentru persoanele juridice din 19 Aprilie 1924.*

Poliție.

Lege Nr. 920 din 28 Febr. 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 51 din 1 Martie 1939, — *pentru abrogarea legii pentru trecerea poliției urbane din județe sub conducerea comandantului legiunii de jandarmi.*

Poliție veterinară.

Lege Nr. 1279 din 24 Martie 1939, publ. în Mon.

Of. Nr. 74 din 28 Martie 1939, — *pentru modificarea art. 37 din legea de poliție sanitară veterinară*, promulgat prin Decret Regal Nr. 605 din 3 Aprilie 1935, publ. în Mon. Of. Nr. 81 din 5 Aprilie 1935.

Procedura fiscală.

Lege Nr. 1384 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru adăugarea unor aliniate noi la legea pentru unificarea procedurii fiscale.

Prezenta lege modifică art 43 și 138 din legea procedurii fiscale.

Sănătate.

Regulamentul pentru profilaxia și combaterea boalelor infecțioase, publ. în Mon. Of. Nr. 72 din 25 Martie 1939.

Spectacole.

Lege Nr. 1382 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru modificarea legii impozitului pe spectacole.

Stare de asediu.

Lege Nr. 1159 din 15 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 65 din 7 Martie 1939, — pentru trecerea în competența instanțelor ordinare a unor infracțiuni contra cultului și respectului datorit morților, vagabondaj și violare de domiciliu.

Infracțiunile vizate în această lege sunt prevăzute de art. 308, 309, 310, 311, 313, 314, 338, 339, 340, 496, 497, și 48 din codul penal Carol II.

Taxa de consumație.

1. *Lege Nr. 1378 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru sporirea taxelor de consumație la unele produse petrolifere.*

2. *Lege Nr. 1879 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru înființarea taxei de consumație asupra toleului.* —

Timbru.

1. *Lege Nr. 1248 din 22 Martie 1939, publ. în Mon.*

Of. Nr. 70 din 23 Martie 1939, — pentru modificarea unor dispoziții din legea privitoare la înlocuirea taxelor benevole cu timbrul judiciar.

2. *Lege Nr. 1380 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru modificarea și completarea unor dispoziții din legea timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice.*

Valori mobiliare.

Lege Nr. 1373 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru fixarea prescripției în favoarea Statului a titlurilor și valorilor mobiliare.

Potrivit acestei legi rămân definitiv dobândite în folosul Statului:

1. cupoanele, dobânzile și dividendele aferente acțiunilor sau obligațiunilor negociabile, emise de orice societate civilă ori comercială, de orice natură, atât particulară cât și de drept public, care nu au fost ridicate în perioada de cinci ani dela data exigibilității lor pentru creditori:

2. acțiunile, părțile de fondatori, obligațiunile precum și orice alte valori mobiliare ale societăților arătate mai sus, dacă nu au fost ridicate înăuntrul perioadei de 30 de ani dela data emisiunii sau constituirii lor, avându-se în vedere valoarea trecută în bilanț.

La calcularea termenului de prescripție ce va curge dela data exigibilității dreptului creditorilor, se va lua de bază bilanțul anului 1937.

Viticultură.

1. *Lege Nr. 1377 din 30 Martie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 78 din 1 Aprilie 1939, — pentru înființarea unui impozit asupra plantațiilor de vie și pentru răscumpărarea plantațiilor de hibrizi.*

2. *Lege Nr. 1566 din 5 Aprilie 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 82 din 6 Aprilie 1939, — pentru administrarea „fondului viticulturii”*

3. *Instrucțiuni pentru răscumpărarea plantațiilor de vii hibrizi producători direcți în primăvara anului 1939, publ. în Mon. Of. Nr. 96 din 26 Aprilie 1939.*

Aceste instrucțiuni cu putere de regulament au fost aprobate prin decizia ministerială Nr. 96.819 din 21 Aprilie 1939, pe baza art. 35 din legea pentru administrarea „fondului viticulturii” din 6 Aprilie 1939.

Dr. Ion Tenchea

DIN OPERELE COLABORATORILOR
NOȘTRI.

Se știe că printre lucrările premiate anul trecut de către *Fundația pentru literatură și artă* „Regele Carol II” a fost lucrarea D-lui *Ilie N. Lungulescu*, Procuror General al Curții de Apel Timișoara, intitulată „Drept și Dreptate”.

Nu vom face, firește, noi aici o recenzie asupra acestei lucrări, fiindcă pe de o parte aceasta ar putea să pară oarecum suspect, odatăce autorul ei este în-suși primul redactor al Revistei noastre, pe de alta fiindcă personalități de înaltă și necontestată competență ale vieții noastre culturale și-au spus în această privință cuvântul.

Ceeace voim să facem acum e numai să reproducem scurta prefață ce însoțește lucrarea, ca una ce lămurește pe deplin sensul acesteia și să reproducem apoi pe rând și trei din aprecierile critice mai de seamă ce s’au publicat asupra-i în diferitele reviste, pentru ca astfel și alții să cunoască modul cum se reflectă în conștiința oamenilor de știință și oamenilor de cultură activitatea scriitoricească a colaboratorului nostru.

Iată prefața lucrării:

„Socotim necesar să dăm o lămurire privind mai ales sensul modestei noastre lucrări.

Ea nu tînde la adăncirea sub impulsuri savant-filosofice a noțiunii de Justiție. Aceasta au făcut-o alții cu la-rgă pătrundere și serioasă competență.

Dar nici într-ua picura stropi de scepticism în sufețele celor ce își robesc ființa sacrelor virtuți ale morale, printre care stăluce, cu puteri de lumină multă, atât de cald mângăietoarea virtute, care e dreptatea.

Nu. Aceasta, să ni se permită a o spune, ar fi o judecată de suprafață a lucrurilor.

Ci adevăratul rost pe care am voit să-l dăm rîndurilor ce urmează e doar acesta: Să arătăm printu’însele că în lumea mărginitelor puteri și a prea relativelor existențe, în care e sortit să-și ducă viața omul, singură armura credinței și focul dragostei de aproapele mai pot reda Justiției nimbul de aur al plenitudinii sale, transformând astfel, pe cât e posibil firește, *Dreptul*, adică expr. sia legală a Justiției, în *Dreptate*, adică în expresia ideală a acesteia, nimb pe care Socie atea, aici pe pămînt, permanent i-l smulge prin a ei operă juridică necesar imperfectă și fatal vițiată de relativitate”.

* * *

Și acum iată ce zice asupra lucrării respective „*Revista de drept public*” (No. 3—4 Iulie-Decembrie 1938) de sub direcția D-lui *Paul Negulescu* — Profesor universitar — și sub pana D-lui *Mircea Djuvara*, strălucitul profesor al Facultății de Drept dela Universitatea

din București, membru al Academiei Române și fost Ministru de Justiție:

Opera D-lui *Lungulescu* nu este o lucrare de adăncire, din punctul de vedere al Dreptului, a realităților juridice. Este însă o încercare valoroasă de a arăta pe înțelesul tuturor preeminența ideii de justiție în dreptul pozitiv. Astăzi când, mai ales la noi, juriștii nu ajung a înțelege că normele de drept instituite într-o societate, trebuie să aibe, drept condiție a existenței lor, o inspirație mai înaltă, încercările de felul celei a D-lui *Lungulescu* nu pot fi decât bine venite, mai ales atunci când ele pun în lumină, fie sub formă de valorizare, principalele curente ale gândirii contemporane.

Lucrarea D-lui *Lungulescu* este dominată de morală creștină. Dar considerațiunile sale pot fi admise de orice om de știință exactă. Se știe de altfel cât de mulți sunt învățații care au găsit și găsesc rostul mai înalt al științei lor în religie. În literatura juridică, acest curent are de asemenea reprezentanți de seamă în toate țările civilizate. Analizele D-lui *Lungulescu* se leagă mai ales de cele ale juriștilor francezi de acest fel ca *Ripert*, *Dabin* și *Renard*; dar el ar fi putut extinde studiul și la unii mari juriști din alte țări, iar în Franța ar fi putut face apel și la concepțiile profundului gânditor care a fost *Maurice Hauriou*.

Capitolul cel mai interesant al cărții D-lui *Lungulescu* este acel intitulat „*Concepția Creștină a Dreptului*”.

„Normele de drept exprimate în lege”, afirmă aci autorul „își dătoresc ființa și interesele economice și aspirațiunilor ideologice”. „Numai că tot procesul acesta social-juridic, cată să fie rezolvat pe baza noțiunii de Justiție și nu în afara ei. Altminteri, norma de drept e vițiată, legea fragilă, construcția juridică subredă, dreptul fără autoritate, obligația este neporuncitoare. Consecința: armonia socială dispăre, ordinea se duce, iar turburarea generală de îndată se’nîrîpă”. „Dacă n’am avea în prea’abil fixată în a noastră conștiință această idee de dreptate, nici n’am ști dacă realitatea din afară — în cadrele ei de manifestare uman-socială — se găsește sau nu în limitele dreptului spre a o menține sau e dincolo de aceste limite spre a o înălătura”. „Preexistența noțiunii de Justiție pe cerul moral al conștiinței omenesti e o condiție sine qua non, pentru nașterea normelor de drept și deci a legiferărilor juridice”.

Noțunea de dreptate nu s’ar putea deci explica numai prin experiență și ea nu ar putea lua „ființă doar din jocul mecanic și rece al factorilor din care e constituită experiența sensibilă”.

Căci ideea de drept implică finalitate, libertate și imperativitate, cu corelativitatea ideilor de obligație și de drept, care nu-și găsesc locul decât în „spirit” și nu în „materie” utilitară.

În realitate, Societatea se află într-o nelincetată evoluție creatoare. Aceste raporturi sociale în fiecare clipă a transformării lor, fac posibil dreptul pozitiv. Dar ele „nu creează” principiile juridice ci numai le „ocazionează”, la lumina ideii de justiție. Structura normii de drept este astfel impusă de realitățile sociale și contingentele vieții, încadrate, în texte de lege. Izvorul primar al dreptului este însăși ideea de justiție, considerată „ca cântar moral de apreciere a justului și injustului, instrument de control moral al faptelor omenești”.

Nu se poate spune mai bine. Ideea de justiție este de sigur un „cântar moral”. Ea este un „mijloc de măsurare”. Ea este „o metodă”, — adăugăm rațională, — pentru aprecierea juridică a faptelor omenești în societate.

Concepem astfel un „Absolut către care permanent tindem, a cărui perfecțiune încercăm mereu a o ajunge”. (pag. 165, în loc de încheiere).

Dar în aceste condițiuni, ar trebui precizat însă că orice „realizare” cu gândul a ideii de justiție, orice apreciere efectivă a ceea ce e just la un moment dat, orice „ideal material” de justiție, este numai un produs al „metodii” pe care o înfățișează ideea în sine de justiție și are prin urmare un caracter relativ, ca orice realizare omenească.

În privința aceasta ideea de justiție e în realitate legată, așa cum arată și textele biblice, de aceea de adevăr și ea joacă același rol. Prin ea se constituie propriu zis experiența juridică, după cum prin ideea de adevăr se constituie experiența în genere. Vom găsi așa dar, contrar a ceea ce pare a susține autorul, finalitate, libertate și imperativitate în orice conștiință experimentală de orice fel și nu numai în cea juridică. Dreptul se leagă prin urmare în esența sa de științele exacte și de aceea și are un caracter rațional.

Fără a trage ultimele concluzii ale afirmațiilor principale adevărate pe care le face, Dl. *Lungulescu* procede în capitolul menționat la o critică binevenită a ideilor, — urmând pe *Oliver Leroy*, *Raoul Allier*, *Van der Leeuw* etc. — lui *Lewy-Brühl*, asupra diferențelor între mentalitatea prelogică a omului primitiv și aceea a omului civilizat de azi, arătând că ea se reduce la simple diferențe de treaptă și nu de natură și că între ambele mentalități e o „identitate așa zicând fonciară”. Misticismul există într-adevăr și în viața noastră psihologică; tot astfel legea participației nu înfrânge principiul identității, ci îl pune pe alt plan.

Apariția creștinismului, continuă autorul, a însemnat însă „o revoluție capitală în structura intimă și în principiile fundamentale ale dreptului pozitiv”. Dreptul antic era „hipotetic” întrucât dreptul fiecăruia era conceput numai în raport cu interesele societății. El era exclusiv social și nu transcendent, nederivând din imperativele ideii de justiție, ci din presiunile sociale; era de aceea „mărginit numai la oamenii liberi, fiindcă

sclavii și barbarii nu se puteau apropia de binefacerile lui”. El era în fine particular și nu universal, neadresându-se tuturor oamenilor ca fii ai Domnului și frați pe acest pământ.

Nu trebuie insistat asupra unor asemenea afirmațiuni istorice care apar contestabile. Autorul analizează însă cu justeță influența binefăcătoare a creștinismului asupra concepției Dreptului, ajungând la recunoașterea eminentei demnității personalității umane și la aceea a „drepturilor omului”. De aceea, în tradiția românească, dreptatea e de altfel concepută ca „sfântă”. Ar fi trebuit aci, de sigur, și o analiză a noilor concepții care integrează personalitatea, astfel înțeleasă, în realitatea socială.

La primele capitole ale lucrării sale, d. *Lungulescu* arată invocând pe *Bergson* că ideea de justiție se poate cunoaște numai prin intuiție. Se știe că această concepție are o seamă de reprezentanți în știința juridică și ea ar fi meritată să fie cercetată mai de aproape. Autorul ar fi putut desigur atunci ajunge a recunoaște că orice intuiție e experiență și ca atare nu se poate constitui decât prin ideea de adevăr, adică prin rațiune.

Pornind însă în direcția arătată, lucrarea d-lui *Lungulescu* arată că ideea de Justiție nu se poate defini, că ea se alterează devenind lege și că ea este întotdeauna mutilată în aplicarea practică: aceasta ar forma tripla antinomie care constituie tragedia Justiției. Consecința trasă din aceste constatări este îndoelnică și se resfrânge asupra premiselor puse: anume că multiplicarea legilor reprezintă totdeauna o diminuare a justiției; se poate ușor obiecta că aceasta e adevărat pen'ru legile rele, dar nu pentru legile juste. Dacă într-adevăr Justiția tronează pe un plan deosebit de viața reală, ea nu va putea decât să se slăbească prin aplicările ei. Dar Justiția trebuie concepută, așa cum a arătat însuși autorul, „ca o metodă” de recunoaștere și prin urmare ca o metodă „rațională” și în aceste condițiuni ea urmează soarta adevărului, care, dacă este intangibil ca directivă este realizabil în viața de toate zilele printr'un nelincetat progres.

De altfel, în sensul acesta, d. *Lungulescu*, procede într'un ultim capitol al cărții sale, cu prilejul criticării teoriei lui *La Page*, la o analiză interesantă a concepției lui *Einstein*, arătând că însăși relativismul fizic contemporan pre pune date de sprijin invariabile. Dl. *Lungulescu* le domolește în „datele” experimentale dela care pornește concepția einsteiniană și le aseamănă cu „datele” ideii de justiție. Credem că aceste „date” fizice se reduc la date raționale, deși *Einstein*, ca pur fizician, nu a adâncit această idee. În felul acesta, atât experiența concretă fizică cât și cea juridică se constituie prin actul obiectiv al rațiunii. Se stabilește astfel un raport „între absolut și relativitate, între principiu și aplicarea lui concretă”, idealul etic scoborându-se de

pe culmile absolutului. . . . spre a fi adaptat nevoilor vieții terestre". Autorul însuși recunoaște de altfel că adevărul nu este o simplă oglindire a ceea ce e în afară de noi, ci că el trăiește în spiritul nostru, căci o asemenea oglindire e ea însăși prinsă de spiritul nostru; nu trebuie confundată măsura cu obiectul măsurat".

Iată de ce Dreptul cum prea bine e spus, trebuie să aibe o bază etică, pe care autorul o găsește în „dragostea creștinească față de oameni”: „trăiți-vă doar viața în duhul păcii și al iubirii”, căci „Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui”. „Binele Comun” nu poate fi astfel definit și prin urmare nici urmărit decât „pe planul unei anumite filozofii în care problema destinului noastre ultime se pune cu vigoare”.

Numai așa se poate explica existența incontestabilă a unei noțiuni obiective a Justiției, care face viața Dreptului. Fără ea, nu putem descoperi Dreptul în citirea fixă și moartă a textelor întocmai cum nu am putea prinde „conținutul unei piese de teatru privind doar gesturile actorilor”, sau „frumusețile melodice privind doar ritmicile lovituri de clăpă ale pianului”, sau „deliciile simfonice ale orchestrei privind doar traiectul baghetei maestrului ce o conduce”. „Litera ucide numai, Duhul face viu”.

* * *

În cursul expunerii acestor idei, scrierea pe care o expunem, mai cuprinde în fine, interesante și de multe ori reușite citate și analize ale unor juriști ca *Fr. Geny, Del Vecchio, Duguit, Matei Cantacuzino* și a unor filozofi ca *Platon, Origen, Sf. Augustin, Leibniz, Malebranche, Berkeley, Kant, Schopenhauer, H. Poincaré, Beegson etc.*

Lucrarea D-lui Lungulescu este scrisă într-un stil viu, entuziast, isvor de înțeles, deși uneori prea căutat. Ideile înfățișate sunt puse în legătură cu preceptele fundamentale ale credinței creștine. Desele citate din Sf. Scripturi sunt bine venite. Dumnezeu este însuși Absolutul spre care tindem prin ideea de justiție identificată cu cea de adevăr.

Mircea Djuvara

Profesor la Facultatea de Drept
din București.

SALVATOR A. BRĂDEANU: CĂTRE O NOUĂ LEGISLAȚIUNE FUNCİARĂ.

Datorită neobositului și pasionatului cercetător al problemelor sociale și economice, a apărut în ultimul timp un studiu, de o valoare neîntrecută în materia con-

solidării proprietății imobiliare „Către o nouă legislație funciară” a D-lui Salvator Brădeanu, directorul serviciului central a C. funciare din Ministerul Justiției și consilier la Consiliul Legislativ.

Autorul studiului punând la contribuție vastele sale cunoștințe de specialitate, câștigate după o temeinică pregătire teoretică și practică, a reușit prin studiul său să ne redea o iconă fidelă a Instituției de c. funciară.

Lucrarea de care ne ocupăm este împărțită în două părți: În prima parte autorul ne arată importanța Instituției c. funciare din punct de vedere național, care constituie cea mai solidă pârghie de ridicare a neamului, făcându-o cunoscută în amănuntele ei tehnice, iar în partea II-a ne înfățișează toate legile și regulamentele azi în vigoare în materia cârților funciare.

Însemnătatea instituției c. funciare autorul o tratează din un întreg punct de vedere: *unificarea legislativă, economică și socială.*

„Acelaș popor — spune D-sa — trebuie să-și vadă viața cuprinsă de aceleași așezări, astfel ca unitatea suferască a neamului să se exprime prin unitatea regulii de drept. Simbolul unității noastre naționale. „Un Rege, un pământ, o lege.”

Decretul lege No 1642 d'n 21 Aprilie 1933 pentru Unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, în care autorul lucrării își are partea leului, este merit de a constitui un zăgaz puternic în sistemul mutațiilor imobiliare și o piatră fundamentală a noului regim pentru consolidarea proprietății imobiliare.

„Astăzi după înfăptuirea unirii românilor într-o țară liberă și desființarea marilor latifundii, pământul, pe lângă funcțiunea sa economică are și un rol covârșitor de conservare socială.”

„Țăranii — continuă pe drept cuvânt autorul — cari în timpul războiului și-au dovedit cu prisosință virtuțile ancestrale de apărători de neam, s-au învrednicit a fi în timp de pace, stăpânitori de pământ. Legile de reformă agrară, în proprietățile pe țărani, au deprins structura Statului Român modern: *Stat agraro-țărănesc.* Istoria politică de după războiu, învederează că clasele noastre rurale au știut să reziste tuturor curentelor subversive de destrămare națională. Viața dela țară, ferită de jindurile și invidiile orășeanului, deschide alte orizonturi țăranului, obicinuit să scruteze în vasta natură ce-l înconjoară, tainele orânduiriilor universale, mai presus de ori ce crândulă omenească. Procesiunile sale se îndreaptă către Dumnezeu, și nu spre neputința oamenilor. Deaceia, el se găsește mai aproape de Dumnezeu, de legile naturii, decât orășanul care trăiește în mijlocul unui lux destrăbălat, pe care adeseori el nu poate să și-l însușească decât cu prețul celor mai înjoșitoare compromisuri. De aci provine politicianizarea elementelor dela oraș, veșnic agitate, veșnic nemulțumite cu poftele lor: nesăbuite ce nu pot găsi ni-

ciodată împlinire. Nu se poate clădi nimic serios pe o dună de nisip, care îngrămădește culmi și se risipește apoi, în bătaia vântului.”

„Către păturile noastre rurale, trebuie să se îndrepte toate eforturile diriguitorilor. Ridicarea lor, în ordinea spirituală și materială, trebuie să fie preocuparea noastră de capătene.”

Iată lozincă care se desprinde cu atâta claritate din principiile preconizate de autor în valoroasa sa lucrare. Într'adevăr nu se poate caracteriza cu mai multă competență legătura țaranului de glia strămoșească pentru care e în stare să facă cele mai mari și grele sacrificii materiale, când e vorba de consolidarea ei și la nevoie s-o apere chiar și cu jertfa vieții sale.

Ceace trebuie însă să reținem este, că pentru prima dată ni se dă ocazia să constatăm că pe terenul organizării și introducerii c. funciare pe tot cuprinsul țării, s-a trecut dela vorbe la fapte.

Inceputul lucrărilor de carte funciară în județul Ilfov făcute sub îndrumarea și controlul Dlui Brădeanu este cea mai eclatantă dovadă că conducătorii departamentelor respective au luat în serios necesitatea consolidării proprietății imobiliare și a mijloacelor pentru dezvoltarea creditului ipotecar pe termen lung punând la dispoziția comisiunilor fondurile necesare.

Pentru a asigura normala funcțiune acestei instituții, ne arată întreg mecanismul instanțelor în competența căreia urmează să fie dată.

Autorul studiului nu se mulțumește însă numai cu introducerea cărților funciare în teritoriul unde încă nu este în ființă ci în dorința de a avea instituțiune organizată la fel și unificată pe întreg cuprinsul țării, preconizează ca în Ardeal și Bucovina să se facă:

- a) o nouă numerotare a parcelelor,
- b) o nouă numerotare a cărților funciare,
- c) introducerea vechilor înscrisuri ce sunt încă valabile făcute în altă limbă (germană, maghiară sau chiar sârbească în Banat) decât cea română.
- d) înscrierea fiecărui corp funciar într-o carte

funciară separată, adoptându-se sistemul cărții reale, care reprezintă numeroase avantaje din punct de vedere al administrațiunii c. funciare, evitându-se desele deslipiri și transcrieri ce se fac cu prilejul înstrăinării unui corp funciar, fapt care îngreunează înțelegerea c. funciare”.

Importanța instituțiunii, a cărei introducere o preconizează autorul cu atâta căldură și de organizarea căreia se ocupă personal cu atâtea sorți de izbândă are o deosebită însemnătate și din punct de vedere al siguranței dreptului. Toate drepturile dobândite și înscrise în cartea funciară, față de terțele persoane de bună credință, constituie „o presumpția juris et de jure”, care exclude orice probațiune. Faptul că sunt înscrise în c. funciară ca proprietari, nimeni altul nu poate afirma cu succes că el este adevăratul proprietar.

Perfecțiunea cărții funciare, a făcut ca în toate Statele unde este deja introdusă, creditul public să înflorească și în urma acestui fapt cultivarea pământului să devină mai lesnicioasă și intensă.

Ca încheiere adăugăm, că din moment ce această instituțiune s-a găsit utilă a fi introdusă și în Vechiul Regat și Basarabia va trebui popularizată prin toate mijloacele posibile și continuat cu lucrările până la terminarea lor definitivă.

Trebuie întărită prin o politică bine chibzuită călăuziți numai de sentimentul altruismului și patriotic.

Prezența Dlui Brădeanu în fruntea acestor lucrări precum și rezultatele obținute până acum de D-sa, constituie pentru noi cei ce ne-am dedicat deasemenea organizării cărților funciare, un imbold și mai puternic în continuarea lucrărilor și cea mai solidă cheazășie, că instituțiunea c. funciare în viitorul apropiat va figura printre cele mai importante opere înălțate în Țara Românească, cu un rezultat incalculabil de avantajos pentru economia națională, iar conducătorul și animatorul acestei opere va bine merita dela Patrie.

Dr. Ioan I. Lazăr

judecător-șef, Dumbrăveni — T. Mică

Abonați

Revista Cercului Juridic Bănățean

REVISTA CERCULUI JURIDIC BĂNĂȚEAN

ANUL VIII. — No. 4—5

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

I. DREPT CIVIL.

✓ *Davie - accident*
71. RESPONSABILITATEA CIVILĂ. ACCIDENT. Cel ce reclamă în justiție despăgubiri în temeiul art. 82 legea XIX-1907, este obligat să facă dovada prin depunerea sentinței penale definitive constatatoare a cauzei accidentului.

Articolul 82 din legea 19—1907, recunoscând urmașilor persoanelor vizate prin art. 71, 72 din aceeași lege dreptul la despăgubiri din cauză de accidente, exercitarea acestui drept îl condiționează de împrejurarea ca prin sentința penală definitivă să fie stabilit că accidentul a fost cauzat în mod intenționat sau prin neglijență de către patron sau însărcinatul acestuia pentru ale cărui fapte este responsabil.

Existența sentinței penale vizate de acest text, constituind o condițiune substanțială pentru intentarea acțiunii de despăgubire admisă și recunoscută de articolul citat, cel ce reclamă în justiție despăgubiri în temeiul art. 82 invocat este dator a face dovada prin depunerea sentinței penale definitive constatatoare a cauzei accidentului; de aici urmează că partea ce nu îndeplinește această condițiune esențială, nu poate reclama în fața justiției despăgubiri în cadrul de aplicațiune a art. 82 menționat.

(Cas. III. Dec. Nr. 1267 din 3 Iunie 1938. Președinția d-lui G. Cristof, consilier.)

72. INSTĂINARE IMOBILIARĂ. ORD. Nr. 4420—918. Când se contractează o vân-

zare-cumpărare, care în realitate ascunde un împrumut pentru a-l garanta, ordonanța Nr. 4420—918 nu-și are aplicarea.

Ordonanța Nr. 4420—1918 cere pentru validitatea unui act juridic, prin care se înstrăinează un imobil, existența unui act scris, înțelegându-se prin act scris numai acela prin care se face transmisiunea de proprietate dela vânzător la acela care se pretinde cumpărător.

Instanța de fond din probele administrate stabilește că în speță a avut loc o înstrăinare a imobilului în litigiu, și anume aceea când banca recurentă a cumpărat imobilul dela moștenitorii C. R. H. pentru reclamant, și că paralel cu această convenție a intervenit între reclamant și banca recurentă o înțelegere prin care banca a împrumutat reclamantului suma de 90.000 lei pentru completarea prețului de cumpărare, iar pentru garantarea acestui împrumut s'a convenit ca banca să figureze ca cumpărătoare în act, iar nu reclamantul, care în realitate era adevăratul cumpărător.

Deci raportul juridic între banca recurentă și reclamant nu este între vânzător și cumpărător ci între creditor și debitor și prin urmare, din moment ce se constată că este vorba de un act de împrumut, dispozițiunile ordonanței Nr. 4420—1918 devin inaplicabile și deci nu poate fi vorba de violarea lor de către instanța de fond, astfel că această parte a motivului II este nefondată.

(Cas. I. Dec. Nr. 1821 din 24 Iunie 1938. Președinția d-lui G. Drimba consilier.)

73. DAUNE. RESPONSABILITATEA C. F. R. Renta cu titlu de despăgubire pentru caz de moarte în urma unui accident de cale ferată, se stabilește luând de bază câștigul întreg real dobândit de decedat în momentul accidentului și din care urmașii acestuia au decăzut. Art. 1—4 legea XVIII-1874

Legea XVIII din 1874, după ce prin art. 1 stabilește principiul răspunderii obiective a căii ferate pentru pagubele rezultate din accidente de cale ferată, prin art. 2 prevede că în caz de moarte întreprinderea este datoare, în afară de restituirea cheltuielilor de căutare să plătească și cheltuielile de înmormântare, iar dacă cel decedat era obligat legal de a întreține sau a educa pe cineva, întreprinderea este obligată să mai plătească cheltuielile de întreținere sau educație a acelei persoane, întrucât a decăzut dela ea în urma morții victimei.

Din aceste dispozițiuni, în baza cărora rezidă principiul că orice pagubă trebuie restituită, rezultă că obligațiunea de despăgubire a întreprinderii cuprinde în sine restituirea întregului desavantaj material încercat de cel păgubit prin faptul pentru care se cere despăgubirea, iar pentru stabilirea acestui desavantaj se va compara situația de după despăgubire cu cea existentă, dacă nu survenea paguba, de unde urmează că, la stabilirea rentei cu titlu de despăgubire pentru caz de moarte în urma unui accident de cale ferată, servește ca bază câștigul întreg real dobândit de decedat în momentul accidentului și din care urmașii acestuia au decăzut, indiferent din ce elemente se compune acest câștig.

Astfel fiind, întrucât accidentatul, respectiv urmașii lui, în caz de deces au dreptul la o despăgubire totală; cuantumul despăgubirii urmează a fi stabilit în baza și în raport cu câștigul real al decedatului în timpul accidentului în care intră și primele chilometrice.

(Cas. III. Dec. Nr. 1402 din 17 Iunie 1938. Președinția d-lui G. Cristof, consilier)

74. DIVORȚ. PENSIE ALIMENTARĂ. Convenția între soți referitoare la pensia alimentară, chiar dacă este făcută pentru caz de despărțenie, este valabilă, nefiind contrarie bunelor moravuri.

Art. 90 din legea matrimonială se referă la pensia alimentară pe care instanța de judecată, potrivit dispozițiilor acestui text de lege, este ținută s'o acorde în caz de divorț soției nevinovate.

Însă în speță nu este vorba de o atare pensie, ci de una la care ambii soți au căzut de acord printr'o convențiune încheiată între părți, în care nu se prevede nulitatea ei pentru cazul când soția va fi vinovată de desfacerea căsătoriei, astfel că art. 90 din citata lege nu-și are aplicațiunea în speță.

De asemenea în speță nu este cazul de a se aplica normele de drept privitoare la nulitatea convențiilor cari cuprind condițiuni contrarii bunelor moravuri, deoarece aranjarea chestiunilor materiale între soți, chiar dacă s'nt făcute pentru caz de despărțenie, nu este contrarie bunelor moravuri.

(Cas. I. Dec. Nr. 1961 din 12 Iulie 1938. Președinția D-lui T. Magheru, consilier).

75. SUBSTITUȚIUNE FIDEICOMITARĂ. Se poate institui numai printr'un act de ultimă voință. Dacă părțile intenționează să atribule convenției lor efectele unei substituțiuni fideicomisare, un asemenea act împărtășește soarta substituțiunilor fideicomisare, adică este nul. Legea din 29 Martie 1926. Aplicațiune.

II. CONTRACT DE EREDITATE. Pentru a fi valabil trebuie să întrunească condițiile formale prevăzute de art. 33 legea XVI-1876.

DONAȚIUNE „MORTIS CAUSA“. Nu are acest caracter actul prin care părțile și-au stipulat prestațiuni reciproce.

III. APEL. MIJLOACE NOI. Litigiul

trebuie judecat în raport cu normele juridice aplicabile în cazul supus judecăței, iar nu în raport cu concluziile părților; atunci când părțile răspund chestiunilor puse în discuțiune, fie din oficiu, fie de către partea adversă, își expun punctul lor de vedere, nu înseamnă că ele se servesc de motive sau mijloace de apărare noi, iar interdicția prevăzută de art. 38 leg. accel. jud. se referă numai la cazul când părțile la dezbaterea orală a apelului ar invoca noi temeuri juridice și incidente, formale sau materiale, pe care le-ar fi putut invoca prin cererea de apel sau prin întâmpinare și prin invocarea lor tardivă ar pune pe adversar în situațiunea de a nu putea răspunde. Art. 14, 26, 33, 37—39 legea acceler. judecăților.

In fapt: Prin testamentul public făcut la 30 August 1926 în fața notarului public Dr. O. P. din T. I. M. a dispus ca averea sa imobilă, constând din jumătatea casei situată în str. Doja No: 26, să fie moștenită de „B” s. a. din T., reclamanta, grevată însă cu dreptul de uzufruct viager al soției sale (pârâta); la 6 Septembrie 1926 I. M. a decedat; la 20 Octombrie 1926, ținându-se desbaterea lăsământară în fața notarului public Dr. M. P., după ce moștenitorii colaterali n'au ridicat nici o pretențiune, moștenitorii testamentari, adică firma reclamantă și pârâta, prin mandatarii lor, au declarat că renunță la ordinea de moștenire din testament și au convenit ca întreaga avere succesorală, cu sarcinile ei, să o primească pârâta, cu clauza ca asupra imobilului testat reclamantei și care conform convenției trecea în proprietatea pârâtei, să se intabuleze dreptul de substituțiune fideicomisară în favorul firmei reclamantei.

Băzată pe această stare de fapt și adoptând argumentul invocat de pârâtă, Tribunalul stabilește că partajul încheiat de părți nu cuprinde o substituțiune fideicomisară, întrucât o asemenea substituțiune nu se poate stabili decât numai de un testator, ci contractul de partaj se reduce la o convenție prin care reclamanta re-

nunță, în favorul pârâtei, la dreptul de nudă proprietate asupra imobilului din litigiu, pe care-l dobândise prin testament, cu condiția ca la moartea pârâtei imobilul să-i revină în plină proprietate, condițiune pe care părțile au exprimat-o prin formula greșită a substituțiunii fideicomisare, reclamanta urmărind prin aceasta o indirectă prohibire de înstrăinare și grevare; că deci partajul nefiind o substituțiune fideicomisară el nu este lovit de nulitatea prevăzută prin legea din 29 Martie 1926, și astfel acțiunea reclamantei fiind neintemeiată, se respinge.

Reclamanta înaintează apel contra sentinței Tribunalului.

In drept: I. Asupra incidentului ridicat de pârâta intimată în partea a doua a memoriului înregistrat la 13 Decembrie 1938, prin care reclamanta, revenind asupra afirmațiunii pârâtei că partajul nu ar conține o substituțiune fideicomisară, îi impută acesteia — reclamantei — că omite să se pronunțe ce anume act juridic ar cuprinde acest partaj; Tribunalul în motivarea sentinței atacate a stabilit că acest act este o donațiune cu termen; reclamanta, prin petiția de apel a expus motivele pentru cari socotește că acest act nu poate fi considerat ca donațiune; acum, revenind la această discuțiune, arată că acest act nu poate fi considerat nici contract de ereditate; față de incidentul ridicat de pârâta intimată, că prin susmenționatul memoriu reclamanta ar tinde să completeze apelul său printr'un nou motiv, lucru oprit prin dispozițiunile art. 37 din leg. acc., urmează a se cerceta dacă aceste dispozițiuni își pot găsi aplicațiune în cazul de față;

Având în vedere că potrivit art. 33 din l. acc. apelantul este obligat să arate în cererea de apel motivele de fapt și de drept pe cari își întemeiază apelul, deasemenea mijloacele și probele pe cari le invoacă în susținerea apelului său; potrivit dispozițiunilor art. 37, apelantul care nu a îndeplinit aceste cerințe, va putea să completeze sau să modifice apelul său cel mai târziu la prima zi de înfățișare; prin art. 38 din aceeași lege se mai prevede că părțile nu

se vor putea servi înaintea Curții de Apel de alte motive, mijloace sau probe, decât de acelea invocate la prima instanță sau arătate în apel și întâmpinare, afară de cazul prevăzut de art. 14, adică atunci când proba cerută este jurământul, când necesitatea probei ar reieși din desbateri și partea nu o putea prevedea, sau când administrarea probei nu provoacă amânarea procesului;

Prin aceste dispozițiuni legiuitorul a înțeles să organizeze în instanța de apel, o procedură mai concentrată, fără posibilitatea unor amânări inutile, dar, mai ales, să evite surprizele la care ar putea fi expuse părțile la desbaterea orală, dacă nu le-ar fi cunoscute mai dinainte mijloacele de apărare; la stabilirea sensului acestor dispozițiuni trebuie să se aibă în vedere și dispozițiunile art. 26 din l. acc., potrivit cărora judecătorii sunt în drept să pună întrebări părților sub formă de interogator spre a explica punctele nelămurite ale procesului; vor putea pune, din oficiu, în desbaterea părților orice chestiuni cari duc la soluționarea procesului și vor putea ordona, în marginile dispozițiunilor legale pentru dovezi, toate măsurile cari pot lămuri judecata, — dispozițiuni cari, în conformitate cu art. 39, își găsesc aplicațiune și în instanța de apel; prin aceste dispozițiuni se vedește rolul și importanța desbaterii orale în procesul civil, căci desbaterea ar fi o formalitate inutilă dacă s'ar mărgini la simpla recitare a concluziilor părților formulate în scriptele lor, fără ca părțile să aibă posibilitatea să-și adapteze în mod reciproc aceste concluzii și fără ca instanța să aibă facultatea de a interveni în discuțiunea părților spre a lămuri chestiunile pe cari părțile au omis să le explice și spre a conduce desbaterile astfel, încât ele să poată servi ca o bază sigură pentru soluționarea litigiului; numai în felul acesta se poate realiza principiul că *litigiul trebuie judecat în raport cu normele juridice aplicabile în cazul supus judecății*; iar nu în raport cu concluziile părților, cari adeseori, cu sau fără intenție, omit să invoace normele și principiile de drept

aplicabile în speță; urmează deci că *atunci când părțile, răspunzând chestiunilor puse în discuțiune, fie din oficiu, fie de către partea adversă, își expun punctul lor de vedere, această nu înseamnă că ele să servesc de motive sau de mijloace de apărare noi*, chiar dacă acest răspuns nu a fost în prealabil comunicat în scris, iar *interdicția prevăzută prin art. 38 din leg. ecc. nu se poate referi decât la cazul când părțile la desbaterea orală a apelului ar invoca noi temeiuri juridice și incidente, formale sau materiale, pe cari le-ar fi putut invoca prin cererea de apel sau prin întâmpinare și prin invocarea lor tardivă ar pune pe adversar în situațiunea de a nu putea răspunde*;

Ori, în speță, reclamanta apelantă, după ce în cererea de apel a criticat concluzia Tribunalului, că partajul nu ar cuprinde o substituțiune fideicomisară, ci o donațiune cu termen, prin memoriul ei din 13 Decembrie 1938 continuă să discute aceeași chestiune, arătând că acest act nu poate fi considerat nici ca un contract de ereditate, încercând astfel să aducă o nouă confirmare pentru soluțiunea susținută în fața primei instanțe, prin aceasta nu a invocat un motiv nou, ci a dezvoltat un motiv invocat în fața primei instanțe; astfel dispozițiunea art. 37 din legea acc. nu-și poate găsi aplicațiune, iar incidentul ridicat de pârâta intimată este neintemeiat;

II. Asupra apelului declarat de reclamantă;

Chestiunea ce se pune în prezentul litigiu este dacă partajul încheiat de părți la 20 Noiembrie 1926 cuprinde o substituțiune fideicomisară și dacă dacă da, atunci acest fapt atrage nulitatea întregului partaj sau numai nulitatea parțială a stipulațiunii respective;

Având în vedere că Tribunalul, prin sentința atacată cu prezentul apel, stabilește că în speță nu poate fi vorba de o substituțiune fideicomisară, întrucât o asemenea substituțiune nu putea fi instituită decât de defunctul I. M. prin actul lui de ultimă voință; iar analizând condițiile stipulate de părți prin partaj, ajunge

la concluzia că partajul ar conține o donațiune cu termen; astfel nulitatea invocată de reclamantă în baza legii din 29 Martie 1926, prin care s'au desființat fideicomisele și substituțiunile fideicomisare, este inoperantă și deci acțiunea reclamantei este neintemeiată;

Din starea de fapt necontestată de părți, rezultă că reclamanta cu ocazia partajului a renunțat în favoarea părâtei, la dreptul de proprietate asupra imobilului, ce potrivit testamentului făcut de I. M. îi revenea ei, cu condiția ca asupra acestui imobil să se intabuleze în favoarea ei dreptul de substituțiune fideicomisară; adică prin acest partaj reclamanta a renunțat la dreptul de proprietate, grevat de uzufructul viager al părâtei, iar în schimb părâta a instituit-o de erede, urmând ca acest drept să-i fie asigurat prin înscrierea în cartea funduară, ceea ce atrăgea interdicția de înstrăinare și grevare; părțile au denumit acest act drept substituțiune fideicomisară; dacă s'ar accepta punctul de vedere exprimat de Tribunal în motivarea sentinței sale, că acest act nu ar fi o substituțiune fideicomisară, întrucât nu a fost instituit printr'un act de ultimă voință, ci printr'o convenție și s'ar considera drept donațiune, atunci efectele acestui act juridic nu ar fi identice cu efectele pe cari părțile au avut intenția să le producă prin actul lor, căci reclamanta în schimbul renunțării sale la dreptul de proprietate nu ar primi deocamdată nimic, dreptul ei urmând să se realizeze numai după decesul părâtei; acest drept rămâne lipsit de orice garanție reală; ori prin convenția părților s'a stipulat instituirea de posterede a reclamantei, drept care urma să fie înscris în cartea funduară, ceea ce însemna restrângerea dreptului de proprietate a părâtei prin interdicția de înstrăinare și de grevare și prin interdicția de a dispune de acest imobil prin testament, efecte cari sunt cu totul altele decât în cazul când actul ar fi considerat drept donațiune cu termen;

Dar acest act nu intrunește nici elementele unui contract de ereditate, întrucât un asemenea contract nu împiedică partea în libera

ei dispozițiune, fiind liberă să-și instrăineze a-vere, fără ca partea favorizată să aibă la dispoziție vreun mijloc pentru a opri aceasta, iar dreptul celui favorizat nu poate fi asigurat prin înscriere în cartea funduară; apoi contractul de ereditate este revocabil, fără o stipulațiune contrară; în speță este necontestat că părțile au intenționat ca dreptul de proprietate al părâtei să fie limitat prin interdicția de grevare și înstrăinare, ca dreptul de succesiune al reclamantei să fie intabulat și ca drepturile transmise în mod reciproc să fie irevocabile; deci actul încheiat de părți nu poate fi considerat ca un contract de ereditate;

dealtfel, după cum a relevat reclamanta prin memoriul ei din 13 Decembrie 1938, actul nu ar putea fi considerat ca un contract de ereditate nici pentru motivul că nu întrunește condițiile formale prescrise prin art. 33 din legea XVI din 1876;

actul încheiat de părți nu poate fi considerat nici ca o donațiune „mortis causa”, întrucât prin actul părților s'au stipulat prestațiuni reciproce;

dar dacă actul juridic încheiat de părți nu intrunește elementele unei donațiuni cu termen, a unui contract de creditate sau a unei donațiuni „mortis causa”, tot atât de adevărat este că el nu intrunește formal nici condițiunile unei substituțiuni fideicomisare, nefiind instituit — după cum a stabilit și Tribunalul — printr'un act de ultimă voință; dar examinând efectele acestui act, se va putea stabili că ele sunt identice cu acelea ale unei substituțiuni fideicomisare; într'adevăr, părțile, prin partajul lor au recurs la o ficțiune; prin acordul lor au renunțat la împărțirea averii succesoriale astfel cum era stabilită în testament și au recurs la formula substituțiunii fideicomisare, ca și când această substituțiune ar fi fost instituită prin voința testatorului; efectele pe cari părțile au intenționat să le atribue convenției lor fiind identice cu efectele unei substituțiuni fideicomisare, urmează că acest act împărtășește soarta substituțiunilor fideicomisare.

Având în vedere că prin art. 1 al legii din 27 Martie 1926 s'a desființat instituțiunea substituțiunilor fideicomisare și a fideicomiselor prevăzute în legile în vigoare în Transilvania și Bucovina;

Că substituțiunile fideicomisare în legislațiunea română erau interzise prin art. 803 din c. c. potrivit căruia „substituțiunile sau fideicomisele sunt prohibite; orice „dispozițiune prin care donatarul, eredele instituit sau legatarul, va fi însărcinat de a conversa și remite la o a treia persoană, va fi nulă, chiar în privirea donatarului, a eredelui numit sau a „legatarului”

Că prin interzicerea substituțiunilor fideicomisare legiuitorul a intenționat să redevie liberei circulații bunurile care prin această instituțiune erau inalienabile, indiferent că această instituțiune a luat naștere printr'un act de ultimă voință sau printr'o convenție;

Că deci, în speță, stipulațiunea din partaj — prin care s'a instituit substituțiunea fideicomisară și prin care imobilul din litigiu a devenit prin acordul părților inalienabil, — este nulă;

Urmează să se cerceteze dacă nulitatea stipulațiunii privitoare la substituțiunea fideicomisară atrage nulitatea întregului partaj sau numai a stipulațiunilor respective, rămânând neatinse celelalte dispozițiuni din partajul încheiat de părți.

Potrivit dispozițiunilor art. 1 alin. II al legii din 27 Martie 1926, actualii titulari ai averii fideicomisare devin proprietari în condițiile dreptului comun.

Bazată pe aceste dispozițiuni, pârâta a cerut să se constate nevalabilitatea substituției reclamantei, și consacrarea pârâtei ca proprietară conform dreptului comun.

Având în vedere că dispozițiunile alin. II ale art. 1 din legea din 27 Martie 1926 se aplică numai cu privire la fideicomise, aceasta rezultă din textul clar al legii, iar prin analogie nu s'ar putea aplica decât la substituțiunile fideicomisare care își au originea într'un testament; căci dacă testatorul, prin dispozițiunea lui uni-

laterală a instituit o substituțiune fideicomisară, este necontestat că în procedura succesorală judecătorul va trebui să predea succesiunea fără să ia în considerare substituțiunea; o asemenea soluțiune este conformă cu regula că nulitatea unei dispozițiuni testamentare, nu poate să atragă nulitatea întregului testament; atunci însă când substituțiunea fideicomisară a luat naștere printr'un contract, urmează a se aplica normele generale care reglementează contractele;

Având în vedere că printr'un contract fiecare parte se obligă, ținând seama de folosul ce-l realizează prin executarea prestațiunii celeilalte părți; dacă una din părți nu-și execută obligațiunea atunci obligațiunea celeilalte părți rămâne fără cauză; stipulațiunea unei prestațiuni imposibile sau ilicite atrage nulitatea întregului contract, căci altfel obligațiunea celeilalte părți ar rămâne fără cauză;

În speță, stipulațiunea prin care pârâta a instituit-o pe reclamantă ca posterede fiind nulă, prestațiunea pârâtei nu s'a putut executa; urmează de aici că prestațiunea reclamantei, de a fi renunțat la dreptul de proprietate, a rămas o obligațiune fără cauză; astfel nulitatea primei stipulațiuni atrage nulitatea întregului partaj;

Această nulitate desființează partajul chiar din momentul în care a fost încheiat, astfel că intabularea dreptului de proprietate în favoarea pârâtei se bazează pe un act care este nul dela origine și deci urmează a se restabili în cartea funduară starea anterioară;

Astfel acțiunea de radiere se constată a fi întemeiată;

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 1669 din 20 Decembrie 1938. Președinția d-lui Vasile M. Dimitriu, consilier; redactor dl. Sabin Moldovan, consilier. Complex de divergență.)

Opinie separată.

Subsemnatul difer de părerea majorității Curții și sunt de opinie a se respinge apelul reclamantei și a se confirma sentința Tribunalului Timiș-Torontal secția IV-a cu No 986—1937, acordându-i-se pârâtei cheltueli de apel, pentru următoarele;

Motive:

I. Starea de fapt stabilită și expusă în sentința Tribunalului nu este contestată de nici una dintre părți și deci urmează a fi acceptată și de Curte, conform art. 507 din pr. civ.;

II. În fața primei instanțe, cât și prin petițiunea de apel, reclamanta — în drept — s'a mărginit să invoce nevalabilitatea contractului de partaj succesoral încheiat de părți la 20 Octombrie 1926, în fața notarului public M. P. pentru motivul că ar cuprinde o substituțiune fideicomisară, instituție care a fost desființată prin legea din 29 Martie 1926.

Este adevărat că legea din 29 Martie 1926, privitoare la desființarea instituțiilor fideicomisare prevăzute de legile în vigoare în Transilvania și Bucovina, prin art. 1 și urm., a desființat pentru totdeauna instituțiunea substituțiilor fideicomisare și a fideicomiselor prevăzute de legile în vigoare în teritoriile suszise și că prin urmare orice act care ar cuprinde o atare instituțiune este ab origine nevalabil și pentru acest motiv poate fi invalidat pe calea Justiției;

Chestiunea care se pune însă e, te, dacă contractul de partaj succesoral încheiat de părți cuprinde sau nu o substituțiune fideicomisară în sensul legilor în vigoare în Transilvania, la care se referă legea din 29 Martie 1926 menționată mai sus;

În dreptul cutumiar aplicabil pe teritoriul orașului Timișoara, unde a luat ființă contractul de partaj, instituțiunea substituției fideicomisare nu este reglementată prin vreun text de lege ca în dreptul civil austriac (art. 603), ci pe cale de jurisprudență, conform căreia, un substituit nu poate fi numit decât de testator printr'un testament, de unde rezultă că nu poate exista o substituțiune fideicomisară dacă aceea n'a fost instituită printr'un testament, căci singur testatorul este în drept să numească pentru succesiunea sa mai mulți erezi, ca aceștia să moștenească unul după altul, deci singur reglementează ordinea succesiunii nu numai pentru cazul morții sale, ci și pentru cazul morții erezilor instituiți. Înțelegând că printr'o asemenea dispozițiune să restrângă drepturile eredelui instituit obligându-l să conserve averea moștenită pe seama eredelui substituit, excluzând astfel dela moștenire pe eventualii descendenți ai eredelui instituit etc.;

Așa fiind, în speță, nu poate fi vorba de existența unei substituțiuni fideicomisare și prin urmare invalidarea contractului de partaj succesoral, nu poate fi admisă pe temeiul legii din 29 Martie 1926, pentru desființarea fideicomiselor.

III. Este adevărat că, raportul ce s'a creiat între erezi prin contractul de partaj, seamănă foarte mult cu substituțiunea fideicomisară, totuși, în speță nu se poate vorbi de o substituțiune fideicomisară, din moment ce

nu testatorul I. M. a făcut acest aranjament, ci cei chemați la succesiune în baza testamentului, cu ocazia desbaterii succesiunii; ori, erezilor le este permis ca să dispună asupra succesiunii astfel ca averea succesorală să fie predată unuia dintre erezi și să fie asigurată celuilalt erede pentru cazul morții celui dintâiu și conform jurisprudenței un asemenea aranjament se consideră drept contract de moștenire făcut între erezi și trebuie judecat în conformitate cu normele referitoare la aceste contracte (vezi: St. Lászy cod. civ. austr. vol. II parg. 261);

IV. Contractele de moștenire (ereditate) sunt valabile, în ce privește cerințele de formă, numai în cazul dacă sunt întocmite cu cerințele de formă p'escrise pentru testamente (art. 33 legea XVI din 1876).

Ele pot fi atacate ca orice alt contract (pentru incapacitate, pentru lipsa formalităților, pentru violență, fraudă, eroare);

Prin cererea de chemare în judecată, reclamanta s'a mărginit să susțină nevalabilitatea partajului succesoral, numai pe temeiul legii din 29 Martie 1926 referitoare la desființarea fideicomiselor și cu nici un cuvânt n'a discutat posibilitatea unui contract de ereditate, care n'ar îndeplini cerințele formale conform art. 33 a legii XVI din 1876;

Chestiunea, dacă instanța poate invalida un contract pentru alte motive decât cele arătate în cererea de chemare în judecată, este în legătură cu legea accelerării judecăților;

Potrivit art. 1 din citata lege cererea de chemare în judecată va cuprinde — printre altele — indicarea motivelor de fapt și de drept pe cari se întemeiază cererea (lit. d.);

De asemenea, potrivit art. 33 lit. c și d. din aceeași lege, cererea de apel va cuprinde motivele de fapt și de drept pe cari se întemeiază apelul, mijloacele și probele cari se invoacă în susținerea apelului;

Conform art. 37 din citata lege, apelantul care nu a îndeplinit cerințele art. 33, va putea să completeze sau să modifice apelul său, cel mai târziu la prima zi de înfățișare,

Și în fine, potrivit art. 38, părțile nu se vor putea servi înaintea Curții de Apel de alte motive, mijloace sau probe, decât de acelea invocate la prima instanță sau arătate în apel și întâmpinare, afară de cazul prevăzut de art. 14.

Din toate cele expuse mai sus rezultă, că părțile sunt datorate să aducă în discuție toate motivele de fapt și de drept precum și toate mijloacele de apărare și probele de cari înțeleg să se servească, prin însăși cererea de chemare în judecată sau — în caz de apel — prin cererea de apel sau printr'o cerere de completare înaintată cel mai târziu la prima zi de înfățișare.

În speță, chestiunea de drept și mijlocul de apă-

rare că prin partajul succesoral ar fi luat ființă un contract de ereditate care n'ar corespunde cerințelor formale prevăzute de art. 33 a legii XVI din 1876 și că deci și din acest motiv partajul e nevalabil, nefiind adus în discuțiune în fața primei instanțe și n'ci prin petițiunea de apel sau printr'o complectare a apelului la prima zi de înfățișare, ci abia prin scriptul înaintat la 13 Dec. 1938, la ceea ce pârâta s'a opus, sunt tardive și au trebuit să fie înlăturate ca atare.

Pentru toate aceste considerațiuni, sunt pentru respingerea apelului și confirmarea sentinței Tribunalului.

Ioan Popiștiu,
consilier.

76 ONORAR DE AVOCAT. DREPT DE RETENȚIUNE. Avocatul pentru onorarul cuvenit nu are drept de retențiune nici după dreptul maghiar și nici conf. art. 75 din legea pentru organizarea corpului de avocați, asupra cambiilor ce i-au fost predate de client pentru a se folosi de ele ca mijloc de probă într'o afacere juridică, cu conducerea căreia a fost încredințat. Art. 97 din legea de org. corp. de avocați.

In fapt: Reclamanta a chemat în judecată pe pârât pentru a fi obligat să-i elibereze cinci polițe în valoare totală de 1.000.000 lei, toate semnate în alb de către E. K. și girate C. H. iar în caz contrar să fie contrâns să consemneze în depozit judecătoresc suma de Lei 1.000.000, susținând că pârâtul în calitate de jurisconsult al ei în baza unei procuri ce i-a dat, a fost încredințat cu încasarea creanței sale de 5.500.000 Lei și acces. contra decedatului E. K. în care scop i-a predat toate polițele cerute de el în valoare de Lei 5.500.000; că la data de 21 Decembrie 1934, după ce pârâtul a denunțat angajamentul, și prin aceasta raportul de mandat a încetat, deși invitat să restituie polițele, din acestea el a refuzat eliberarea celor preținse prin acțiunea de față.

Prin întâmpinarea înaintată în cauză pârâtul a cerut respingerea acțiunii, recunoscând că

a avut în posesiunea sa cambiile arătate de reclamantă în valoare de Lei 5.500.000 din cari i-a restituit cambii în valoare de Lei 4.500.000 și că a reținut la sine, pentru garantarea privilegiu lui său avocațial cele 5 cambii în valoare de Lei 1.000.000 cerute prin acțiunea de față. Prin aceeași întâmpinare, pârâtul a ridicat în contra reclamantei acțiune reconvențională pentru suma de Lei 1.000.000, cu titlu de onorarii avocațiale pentru munca ce a depus în toate chestiunile grațioase și contencioase în cari a reprezentat pe reclamantă față de defunctul E. K., precum și față de soția acestuia, împreună cu dobânzile legale și cheltueli de judecată.

Tribunalul prin sentința No. 62 din 18 Iunie 1936, în baza art. 180 pct. 3 al ult. combinat cu art. 182 pr. civ. a pronunțat stingerea procedurii, atât în ceea ce privește acțiunea principală, cât și în ceea ce privește acțiunea reconvențională, stabilind competența Judecătoriei de Muncă pentru judecarea acestor acțiuni.

În contra sentinței Tribunalului, înaintându-se apel de ambele părți, Curtea de Apel, prin deciziunea No. 4036—936 din 5 Decembrie 1936 a respins ambele apeluri, confirmând sentința Tribunalului.

Această deciziune fiind atacată cu recurs în casare, Înalta Curte de Casație și Justiție S. III., prin decizia No. 85 din 18 Ianuarie 1938, admitând recursul reclamantei, și constatând că pentru judecarea acțiunii principale este competent Tribunalul de a statua în primă instanță iar asupra acțiunii reconvenționale, Judecătoria de Muncă, fiind vorba de onorar avocațial derivat din executarea unui contract de muncă, a casat decizia Curții de Apel și a dispus trimiterea dosarului aceleiași instanțe, spre o nouă judecare.

Curtea de Apel procedând la o nouă judecare a apelurilor declarate contra sentinței Tribunalului, de data aceasta admite apelul reclamantei, scoate din vigoare sentința primei instanțe, și stabilește competența Tribunalului de a judeca acțiunea reclamantei, acțiunea reconvențională a pârâtului urmând a fi jude-

cată de Judecătoria de Muncă.

In drept: Nu se contestă de pârât că deține polițele a căror restituire se cere prin acțiune și că aceste polițe au ajuns în posesiunea sa în baza calității sale de avocat al reclamantei, spre a le valorifica pe calea justiției și a le încasa.

Excepțiunea de retențiunea polițelor invocată de pârât, pentru acoperirea onorariului său este nefondată deoarece, pe de o parte baza dreptului de retenție invocat este pretențiunea din acțiunea reconvențională, care — după cum s'a arătat — nu poate fi discutată în procesul de față, această instanță nefiind competentă a statua asupra zisei acțiuni, iar pe de altă parte, atât normele de drept în vigoare relative la dreptul de retențiune cât și legea avocaților invocată în cauză de către pârât, nu sunt aplicabile în speță.

Intr'adevăr conform normelor de drept maghiar în vigoare, spre deosebire de cele prevăzute în codul austriac, dreptul de retențiune există întotdeauna dacă există și prestațiuni conexe atât în raporturi de drept contractuale cât și în cele extracontractuale și anume chiar și în cazul când una sau cealaltă prestațiune nu ar fi obiectul principal al contractului.

Însă asemenea prestațiuni trebuiesc să aibă o conexitate strânsă și dacă una din aceste prestațiuni nu ar fi obiectul principal al contractului sau al raportului de drept extracontractual, atunci această prestațiune în tot cazul trebuie neapărat să derive din îndeplinirea celeilalte prestațiuni care face obiectul principal al contractului sau al raportului de drept extracontractual.

Printre aceste prestațiuni se enumără și cele derivate dintr'un contract de mandat și astfel mandatarul este îndrituit, ca pe cale de excepție, să opună dreptul său de retențiune, dacă va dovedi că dreptul la pretențiunea reclamată de către mandant nu ar fi putut să fie menținut, sau nu ar fi putut lua ființă, decât numai în urma anumitor prestațiuni sau obligațiuni din partea sa care i-au creat dreptul

la contrapretențiuni față de mandant și astfel nu ar putea fi obligat la satisfacerea pretențiunii reclamante decât numai condiționat de satisfacerea contrapretențiunii sale din partea mandantului.

În speță reclamanta pretinde dela pârât restituirea unor cambii semnate în alb cari i-au fost predate în calitate de avocat, mandatar, spre a le impropria, respective încasa.

Aceste cambii au ajuns astfel în posesiunea pârâtului fără vre-o prestațiune sau obligațiune din partea sa, cari până în acel moment să-i fi creat dreptul la o contrapretențiune față de reclamantă; deasemenea, întrucât pârâtul era jurisconsultul permanent, plătit lunar, al reclamantei, el nu a avut nici o cheltuială pentru conservarea acelor cambii, care să-i fi creat dreptul la contrapretențiuni față de reclamantă.

Dacă aceste cambii ar fi luat ființă și ajuns în posesia pârâtului ca valoare, ori caracterul lor s'ar fi schimbat în favoarea reclamantei în cursul executării mandatului în urma unor prestațiuni sau obligațiuni din partea pârâtului, desigur că reclamanta nu ar putea să pretindă restituirea lor dela pârât decât numai dacă ar satisface și contrapretențiunile pârâtului derivate din executarea mandatului, deoarece într'un asemenea caz dreptul ei la pretențiune pentru predarea acestor cambii s'a născut numai în urma executării acestui mandat; ori cum în speță fiind vorba de restituirea unor cambii semnate în alb cari au fost predate pârâtului numai pentru a se servi de ele ca un mijloc de probă la executarea mandatului, pentru conservarea cărora pârâtul nici nu pretinde că ar fi avut cheltuieli, reclamanta este în drept să pretindă restituirea lor oricând și aceasta cu cu atât mai mult, că aceste cambii nefiind nici impropriate, se află și de prezent la pârât în aceeași stare în care i-au fost predate, pârâtul neavând nici un drept de retențiune asupra lor, urmând ca eventualele pretențiuni derivate din executarea mandatului în general, să și le valorifice pe calea unei acțiuni separate.

De altcun dreptul de retențiune derivat din executarea unui mandat dat unui avocat, este și mai bine concretizat în art. 75 din legea pentru organizarea corpului de avocați, conform căruia avocatul pentru onorarul convenit, fie în baza unei convențiuni, scrise sau verbale, fie conform tabloului onorariilor minime întocmit de uniune, are dreptul de privilegiu asupra sumei sau averii mobile, conservată sau intrată în patrimoniul clientului prin serviciile prestate de avocat.

În lumina acestui text de lege, pârâtul, în calitate de avocat — mandatar al reclamantei — fiind încredințat cu încasarea unor creanțe ale ei față de debitorul E. K. și primind dela reclamantă, în vederea executării acestui mandat, cambiiile în alb din chestie, întrucât aceste cambii nu au intrat în patrimoniul pârâtului prin serviciile de avocat prestate de el pentru ducerea la bun sfârșit a mandatului, ci ele i-au fost încredințate din partea reclamantei numai ca niște acte constatatoare a existenței creanței și pentru a-i servi ca mijloc de probă în fața justiției în vederea valorificării pretențiunii reclamantei, nu poate fi vorba de nici-un privilegiu asupra acestor cambii și ca atare pârâtul, neavând nici-un drept a le reține, este obligat în conformitate cu disp. art. 97 din legea avocaților să le restituie reclamantei, urmând ca pentru pretențiunea sa de onorar să se judece eventual în cadrele unui proces separat.

Așa fiind acțiunea reclamantei găsindu-se întemeiată urmează a fi admisă ca atare.

(Tribunalul Timiș-Torontal s. III Comercială Sent No. 11 din 3 Februarie 1939 Președinția Dlui Alexandru Eniu președinte, redactor Dl Eugen Chiovschi, judecător.)

77. *CONTRACT Rezilierea în mod unilateral, nu poate avea loc. Punctațiunea ține loc decontract definitiv, care iarăși nu se poate rezilia prin voința uneia din părți. Reclamarea îndeplinirii obligațiunii.*

In fact: Din probele administrate, rezultă că pârâtul a încheiat cu reclamantul, un contract interimar de arendă, asupra unei mașini de treerat, pentru sezonul de treer, din vara anului 1938, contract ce îndeplinește toate condițiunile legale valabilității lui.

Pârâtul refuză darea în arendă a mașinei de treerat reclamantului, sub pretext că reclamantul a refuzat semnarea unui nou contract de arendă.

Reclamantul cere prin acțiune, drept daună suma de 40.000 lei, folosul de care a fost privat, prin neîndeplinirea obligațiunilor contractuale, din partea pârâtului.

In drept: Conform normelor de drept în vigoare, atunci când prin consimțământul ambelor părți, s'a făcut o promisiune din partea uneia din ele iar cealaltă parte a acceptat promisiunea, în acest caz se naște între părți un contract, căci, contract, sinonim cu convențiune, este desemnarea acelor acorduri de voinți, care au de scop de a da naștere la un raport de obligațiune între părțile contractante.

Din noțiunile generale, referitoare la contracte, este cunoscută distincțiunea între contractele pur consensuale, în care forma înscrisului nu constituie de cât o probă preconstituită, spre a se putea dovedi raportul în caz de contestațiune și contractele solemne, în care înscrisul, alcătuit în forma cerută de lege, constituie un element constitutiv al însăși acordului de voinți.

Convențiunile legal făcute au putere de lege, celiace vrea să zică, înainte de toate, că raportul legat prin o convențiune, are o putere obligatorie tot atât de puternică, ca și raportul creat prin o dispozițiune imperativă a legii, de unde rezultă că acel raport obligatoriu stă în picioare, pe cât timp convențiunea subsistă și că numai legea care este atotputernică, sau un nou acord de voință, între aceleași părți, poate face ca raportul să înceteze. În orice contract, fie oneros, fie gratuit, fie așa zis sinagmatic, voința uneia din părți, e neputincioasă pentru a se susține prestațiunii ce-

este impusă.

Ori analizând contractul din speță prin prisma dispozițiilor de mai sus, el conține intru totul condițiunile esențiale valabilității lui, și potrivit legii, el nu se poate anula prin voința unei singure părți.

Motivul invocat de pârât, drept pretext al dezistării, anume că reclamantul ar fi refuzat a încheia un contract scris „definitiv”, încă nu-l îndreptățește să rezilieze în mod unilateral contractul depus la dosar, cu data de 11 Iulie 1938, care formează cel puțin o punctuațiune obligatorie, cuprinzând toate elementele esențiale ale unei convențiuni, refuzul reclamantului de a semna un nou contract neputându-se interpreta că s'a dezistat dela afacere, ci este a se înțelege în sensul că el a considerat suficient contractul provizoriu, stăruind în executarea lui.

În acest sens *Negrea* vol. III. pag. 41 și 71 unde găsim că dacă actul definitiv nu ia ființă, de exemplu una din părți se codește de a face actul definitiv, punctuațiunea îi va lua locul; contemplată de părți ca act provizoriu, ea va deveni act definitiv; obligațiunile și drepturile părților, se vor determina în vederea celor cuprinse în punctuațiune; că în baza punctuațiunii nu se poate cere obligarea celui recalcitrant la încheierea actului definitiv ci numai îndeplinirea obligațiunii stipulate în punctuațiune.

Așa fiind, acțiunea de față găsindu-se fondată, se admite ca atare etc.

(Jud. rurală Deta. Sentința No. 24 2—19 8 din 19 Decembrie 1933. Președinte și redactor D-l *Mihai Gh. Mușătescu*, jude-președinte).

78. PENSIE ALIMENTARĂ DE SOȚIE
A o pretinde dela primul soț, chiar când a fost stipulată pe timp determinat, în caz de remăritare a soției, constituie un act imoral și contrar legii — art. 93 legea matrimonială.

În fapt: Părțile, soț și soție, fiind în di-

vort, la 8 Octomvrie 1936, în fața notarului public Dr. A. M. din Timișoara au încheiat o convențiune, potrivit căreia reclamantul s'a obligat să plătească pârâtei, începând dela 1 Octomvrie 1936 până la 1 Oct. 1941, cu titlul de pensie alimentară 1800 Lei lunar, în primele 3 zile ale fiecărei luni, sub urmarea execuției silite. În caz de deces, obligațiunea va trece asupra erezilor reclamantului. Reclamantul a luat asupra sa și suportarea cheltuielilor din procesul de divorț. Pârâta a acceptat obligațiunile soțului declarând că sub niciun titlu, altă pretențiune nu are și nu va avea față de el. La 21 Decemvrie 1936, în fața aceluiaș notar public, pârâta dă o declarație prin care consimte să i se plătească pensia alimentară după ridicarea la valoare de drept a sentinței de divorț și în primele 10 zile ale fiecărei luni. Divorțul s'a pronunțat la 5 Aprilie 1937 și a rămas definitiv. La 14 August 1937 pârâta se recăsătorește cu A. N. P. Dela 1 Februarie 1938 începând, reclamantul refuză să achite ratele lunare. Pârâta în baza actului notarial cere și obține ordonarea execuției silite împotriva reclamantului, care acum, prin acțiunea introdusă, cere stingerea execuției și a dreptului pârâtei la pensie alimentară.

În drept: Martorul Dr. A. M., notar public, dovedește că actul notarial public din 8 Oct. 1936 conține adevărata și neviciata voință a părților, care ulterior n'a mai fost schimbată, căci declarația unilaterală din 21 Dec. 1936 modifică doar termenul de plată.

Din convenția din 8 Oct 1936 — căreia nici din punct de vedere formal nu i-se poate imputa vreun viciu, cuprinsă fiind în act notarial public — rezultă că titlul obligațiunii de plată a reclamantului este acela de pensie alimentară, căci altfel ar fi să i se dea o falsă interpretare. Că n'a putut fi vorba la încheierea acestui act de aranjarea altor chestiuni materiale — așa cum susține pârâta — rezultă și din faptul că la 10 Dec. 1932, tot prin act notarial public, reclamantul a donat pârâtei partea sa dintr'un imobil din Timișoara în

valoare de 175.000 Lei, ceace a avut drept rezultat, că în procesul de divorț, pârâta n'a mai ridicat pretențiuni materiale. Rămâne deci bine stabilit că obligațiunea reclamantului și dreptul pârâtei, stipulate la 8 Oct. 1936, se bazează pe titlul de pensie alimentară definitivă de soție, asupra căreia soții pot conveni liber, soția putând chiar să renunțe la pensie. Pârâta însă nu a renunțat complet, dânsa și-a stipulat dreptul ei pe un timp limitat de 5 ani.

Dreptul de pensie alimentară al soției se bazează pe obligațiunea soțului de a se îngriji de întreținerea soției, dar această obligațiune legală, în caz de desfacerea căsătoriei și remăritarea soției, trece asupra soțului din noua căsătorie, căci soția nu poate în acelaș timp să fie întreținută de doi bărbați, de fostul și actualul soț. Fostul soț fiind pentru dânsa un bărbat străin, a primi întreținere și dela dânsul este un act contrar bunelor moravuri în cadrul instituțiilor noastre cu privire la organizarea familiei. Această situație a avut-o în

vedere și legiuitorul atunci când prin art. 93 al legii matrimoniale a prevăzut că obligațiunea de întreținere a soțului încetează, dacă femeia încheie o nouă căsătorie. Iată, dar, că obligațiunea reclamantului încetează și prin puterea legii. Obligațiunea lui rămânea în vigoare numai dacă pârâta se recăsătorea după expirarea termenului de 5 ani stipulat. Pârâta însă recăsătorindu-se la data de 14 August 1937, deci înaintea acestui termen dreptul ei la pensie alimentară față de reclamant a încetat și astfel la data de 27 Iulie 1938 pârâta nu mai avea niciun temei legal a cere execuție silită împotriva reclamantului. Pentru aceste motive acțiunea este perfect sprijinită pe art. 39 lit. b din legea 54-1912.

(Judecătoria de pace II. urbană Timișoara, Sentința No. C. 6833/1938. Președinte și redactor Dl Dr. Paul Stanimir, judecător.)

Notă: Sentința a fost confirmată de Trib. Timiș-Tor. Secția III-a, prin sentința civ. 2377 din 9 Nov. 1938.

II. PROCEDURĂ CIVILĂ

79. CHEMAREA ÎN JUDECATĂ A STATULUI. COMPETENȚĂ. Conform art. 23 pr. civ. transilv., competența generală a instituțiilor ce sunt sub administrațiunea Statului, este determinată de sediul autorității chemată a le reprezenta și apăra în justiție. Statul fiind chemat în judecată prin Ministerele respective, acestea au a fi reprezentate prin autoritățile competente a le apăra, adică prin serviciile de contencios, care avându-și sediul, în teritoriile ardelene unite, conform ordonanței Nr. 26000/922 M. J., la Cluj și Arad, acțiunea este bine înaintată la Tribunalul unde se află sediul regional al Contenciosului Ministerului acționat și aceste dispozițiuni nu sunt modificate prin art. 27 legea avocaților publici.

Firma B. și Sz. a intentat acțiune înaintea Tribunalului Cluj Secția I a, în contra Statului Român reprezentat prin Ministerul Apărării Naționale pentru a i-se restitui o sumă de 92,280 lei.

Tribunalul a admis acțiunea, iar Curtea de Apel Cluj Secția I-a, a respins apelul făcut în cauză de recurent.

Pentru a decide astfel, instanța se ocupă în prealabil de incidentul de incompetență ridicat de recurent — prin care se susține că recurentul trebuie citat în București și procesul trebuia judecat înaintea instanțelor din capitala țării, unde își are sediul central Ministerul recurent — incident pe care îl respinge pe motiv că, potrivit ordonanței Nr. 26.000 din 1922 a Ministerului de Justiție, Direcția Generală din Cluj, procesele contra Statului pot fi intro-

duse acolo unde există un contencios regional și în Cluj existând un asemenea serviciu contencios, acțiunea de față bine a fost introdusă la Tribunalul Cluj; că nici din art. 10 legea pentru organizarea Ministerelor, nici din art. 27 din legea Corpului de avocați publici — care se ocupă de felul cum se îndeplinește procedura față de Stat și reglementează competența judecătorilor de ocol în procesul în care figurează Statul ca parte — și nici din vre-un alt text de lege nu rezultă că statul nu poate fi chemat în judecată decât numai înaintea instanțelor judecătorești din București.

În fond, Curtea de Apel constată că recurentul deține, în adevăr, fără nici un titlu suma pretinsă de intimată și deci, el urmează a fi obligat să o restituie.

In drept; Prin motivele de casare se susține că instanța de apel a comis o violare a art. 19 și 23 proc. civilă, o greșită interpretare a art. 10 legea pentru organizarea Ministerelor și art. 27 din legea avocaților publici, un exces de putere și o nemotivare atunci când nu și a declinat competența în favoarea instanțelor judecătorești dela sediul Ministerului recurent.

Potrivit dispozițiilor art. 23 proc. civ. transilv. competența generală a Instituțiilor ce sunt sub administrațiunea Statului, este determinată de sediul autorității chemată a le reprezenta și a le apăra în justiție.

Statul fiind în totdeauna chemat în judecată prin Ministerele respective, care potrivit dispozițiilor susmenționate, au a fi reprezentate prin autoritățile competente a le apăra în justiție, adică prin serviciile lor de contencios și aceste servicii avânduși sediul, în ce privește teritoriile foste sub stăpânirea maghiară, conform ordonanței Nr. 26.000 din 1922 a Ministerului de Justiție, Direcția Regională, la Cluj și la Arad, urmează că acțiunea de față a fost bine intentată la Tribunalul Cluj, unde se află sediul regional al Contenciosului Ministerului acționat.

În ce privește art. 27 din legea pentru

organizarea Corpului de avocați publici — referitor la citare, actele de procedură și comunicările adresate Statului — acest articol nu schimbă competența, astfel cum ea a fost fixată prin textele de lege mai sus arătate și prin ordonanța Nr. 26.000 din 1922, ci introduce numai, o supraveghere a autorității centrale asupra tuturor proceselor.

Așa dar, nu poate fi vorba în speță, din acest punct de vedere, de vre-o violare de lege, greșită interpretare, nemotivare, sau de vre-un exces de putere și prin consecință motivele de casare devin nefondate, iar recursul trebuie respins.

(Cas. I. Dec. Nr. 1885 din 4 Iulie 1938. Președinția d-lui I. Manu, consilier).

80. JUDECĂTORII DE ARBITRI. HOTĂRÎRE. LIMBA OFICIALĂ. *Limba oficială a Statului Român, este limba românească, obligatorie pentru toate autoritățile de orice natură din România, cari funcționează pe baza unei legi în vigoare. Judecătoriile arbitrale din Ardeal fiind instituțiuni investite de lege cu atribuțiuni judecătorești, trebuie să judece și să pronunțe hotărârile tot în limba oficială a Statului, adică în limba română.*

În conformitate cu art. 126 din Constituție, limba oficială a Statului român este limba românească. Față de această dispozițiune categorică, autoritățile de orice natură din România, cari funcționează pe baza unei legi în vigoare, sunt obligate a întrebuița ca limbă oficială, limba română.

Judecătoriile arbitrale din Ardeal, ca instituțiuni ale căror hotărâri sunt controlate și executate de organele Statului investite de lege cu asemenea atribuțiuni, urmează, în conformitate cu dispozițiunile citate din Constituție, a judeca și a pronunța hotărârile tot în limba oficială a Statului, adică în limba română.

Pe de altă parte, procedura civilă din Ardeal prin art. 229 al. II, cum și decretul Nr. 1 al Consiliului dirigent, prevăd aceeași normă, că trebuie să fie întrebuințată limba oficială a țării.

În speță se constată că procedura de judecată în fața arbitrilor, cum și hotărîrea lor, s'a dat în limba ungară, și ca atare, față de nerespectarea dispozițiilor de mai sus, cari sunt de ordine publică, hotărîrea este isbită de nulitate.

(Cas. III. Dec. Nr. 844 din 11 Mai 1937. Președinția D-lui C. Crăciunescu, consilier.)

Notă: Spețe de natura celei de mai sus au mai venit spre judecare în fața Inaltei Instanțe, iar soluțiunile date în acele cauze, au fost aproape toate identice cazului publicat.

Totuși Inalta Curte de Casație și Justiție, în Secțiuni Unite, prin deciziunea No 71 din 21 Nov. 1935 publicată în Rev. Jurisprudența Generală No. 8/1936 pag. 233 speța 241 și în Pandectele Săptămânale No. 8—9/1936 pag. 157 — într-o speță judecată de arbitrii sub regimul de aplicare al procedurii civile române, în care desbaterile au fost ținute în limba franceză, iar sentința s'a redactat în aceeași limbă, a stabilit, contrar celor din speța de mai sus, că prin aceasta nu s'a violat art. 126 din Constituția din 1923, și art. 86 din legea avocaților din 1931 și nu s'a călcat nici o dispozițiune de ordine publică, fiindcă textul art. 341 din proc. civ. română, permitând ca arbitrii să fie și străini, adică de orice naționalitate, din această dispoziție urmează implicit, că limba îngăduită înaintea tribunalelor arbitrale, poate fi și alta decât cea română.

Ținând seama de principiul enunțat de Inalta Instanță în Secțiuni Unite, și că din interpretarea art. 768 și 774 pr. civ. ard. nu rezultă că sub regimul de aplicare al acestei legi, părțile nu și-ar putea alege arbitrii de naționalitate străină, soluțiunea speței reproduse putea să fie identică celei dată în Secțiuni Unite până nu se va fi revenit asupra ei.

Red.

parându-le cu probele administrate în procesul de fond, să-și poată forma deplina convingere că probele din cererea de revizuire sunt de natură să schimbe starea de fapt anterioară stabilită în procesul fundamental, fără a putea cerceta și răstălmăci probele vechi. Art. 563 pct. 11 pr. civ. ard.

Deși instanța de judecată este obligată a admite în principiu o cerere de revizuire și pentru cazul prevăzut de al. 11 din art. 563 pr. civ., totuși scopul revizurii în asemenea cazuri fiind acela de a invalida prima hotărîre, prin stabilirea unei noi stări de fapt, care să dărâme pe cea stabilită în prima hotărîre, de sigur că probele invocate prin cererea de revizuire trebuie să fie de o așa forță probantă, încât instanța de judecată, comparându-le cu probele administrate în procesul de fond, să poată să-și facă deplina convingere că probele din cererea de revizuire sunt de natură a schimba starea de fapt anterioară stabilită în procesul fundamental.

Pentru dărâmarea stării de fapt din procesul fundamental, cu autoritate de lucru judecat, instanța de judecată, în darea soluțiunii, nu poate decât să compare noile probe cu probele administrate în procesul fundamental și să decidă dacă probele din cererea de reînnoire sunt de natură a schimba starea de fapt, dar nu să reia vechile probe în cercetare și să le răstălmăcească, dându-le alt înțeles decât acela dat prin hotărîrea atacată în revizuire, căci în această din urmă ipoteză calea de revizuire s'ar transforma într-o cale ordinară de reformare, ceea ce de sigur că n'a fost intențiunea legiuitorului, când a creat această cale extraordinară limitată la cazurile enumerate și îngăduită în probele arătate de lege.

(Cas. III. Dec. Nr. 1373 din 15 Iunie 1938. Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte.)

81. REVIZUIRE. PROBE NOI. Probele invocate prin cererea de revizuire trebuie să fie de așa forță probantă, încât instanța com-

82. CAMERA DE CONSILIU. Procedura prev. de art. 557 proc. civ. a fost modificată

prin art. 68 din legea lichidării datoriilor dela 7 Aprilie 1934, numai pentru cazurile când debitorii urmăriți ar face cerere pentru desființarea măsurilor de asigurare și urmărire, luate până la promulgarea acestei ultime legi.

In fapt: Impotriva încheierii Tribunalului, prin care s'a respins apelul (recurs) urmăritilor, aceștia au declarat recurs, cerând casarea încheierii pentru motivul de casare astfel formulat:

„violarea și rea aplicare a legii (art. 68 din legea pentru lichidarea datoriilor), exces de putere”;

In dezvoltarea acestui motiv urmăritii au susținut, că Tribunalul a violat dispozițiunile art. 68 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, când a rezolvat apelul lor în camera de consiliu, fără citarea părților, acestea fiind încunoștințate numai prin afișare.

In drept: După cum rezultă din hotărârea atacată, aceasta a fost dată în camera de consiliu, fără citarea părților, conform dispozițiilor art. 557 din pr. civ.;

Având în vedere că procedura prevăzută de art. 557 din c. de pr. civ. a fost modificată prin art. 68 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane numai pentru cazurile când debitorii urmăriți ar face cerere pentru desființarea măsurilor de asigurare și de urmărire luate până la promulgarea acestei legi, cazuri în cari procedura de drept comun, — potrivit articolului susmenționat, — este modificată în sensul că, cererea se va judeca cu citarea tuturor creditorilor urmăritori sau intervenienți, dar, în speță, nu este vorba de măsuri de urmărire luate până la data promulgării legii, ci de o procedură de urmărire începută după promulgarea acestei legi; astfel art. 63 din legea lichidării nu-și poate găsi aplicare în speță, iar Tribunalul a procedat corect atunci când a urmat procedura prevăzută de dreptul comun;

Deci motivul de casare invocat de recu-

renți se constată a fi năintemeiat.

(Curtea de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 1896—3—1938 din 16 August 1938, Președinția D-lui C. Sotirescu, consilier; redactor D-l Sabin Moldovan, consilier).

83. PENSIE ALIMENTARĂ PROVIZORIE. *Urmărire după desfacerea definitivă a căsătoriei din vina soției. In cazul când prin sentința finală de divorț se stabilește vinovăția soției, obligațiunea soțului de a-i plăti pensie alimentară, stabilită printr-o hotărâre provizorie, încetează, sentința finală având efect retroactiv.*

In fapt: Prima instanță admite acțiunea reclamantului și stinge execuția ordonată contra lui pentru încasarea pensiei provizorii, stabilită în favoarea pârâtei în cursul procesului de divorț.

In drept: Chestiunea care se pune prin apelul pârâtei este dacă soția poate să urmărească pe soțul ei pentru pensia provizorie, stabilită în cursul procesului de divorț, chiar dacă prin sentința definitivă, căsătoria a fost desfăcută din vina ei;

Pentru soluționarea acestei chestiuni urmează a se cerceta care este caracterul juridic al încheierii prin care se acordă pensia provizorie;

Având în vedere că atât art. 102 din legea matrimonială, cât și art. 674 alin. I. din c. de procedură civilă prevăd că instanța va hotărî provizoriu asupra întreținerii soției;

Deci nu numai pensia are un caracter provizoriu, întrucât se acordă numai pe o durată limitată, ci însăși hotărârea are un caracter provizoriu;

Din acest caracter provizoriu, pe care legea îl atribuie încheierii prin care se ia măsuri cu privire la întreținerea soției, rezultă că efectele ei sunt supuse unei condiții rezolutorii, anume ca prin sentința finală să se stabilească nevinovăția soției, căci în principiu, soția nu

are drept la întreținere decât numai dacă viața conjugală s'a întrerupt din vina soțului; dacă soția atunci când cere pensie provizorie este scutită de a face dovada vinovăției soțului, aceasta nu înseamnă că soțul ar fi obligat la pensie, indiferent de vinovăția sa, ci că legiuitorul, fiind vorba de o măsură urgentă, a înțeles să o scutească pe soție de sarcina acestei dovezi, prezumându-se că soțul este vinovat; dar, în cazul, când prin sentința finală se stabilește vinovăția soției, această prezumție este înlăturată și atunci obligațiunea soțului, stabilită printr-o hotărâre provizorie, încetează, sentința finală având efect retroactiv;

Față de această soluțiune s'ar putea ridica obiecțiunea că, măsura luată de instanță, cu privire la întreținerea provizorie a soției, ar putea fi zădărnicită prin tergiversările provocate de soț, cari ar putea prelungi procedura de urmărire până la terminarea procesului;

Această obiecțiune este de natură pur practică, care ar putea fi luată în considerare într-o discuțiune „de lege ferenda”, însă nu poate schimba întru nimic deducțiunea juridică, prin care s'a stabilit consecințele ce decurg din caracterul provizoriu al hotărârii prin care se acordă pensia pentru durata procesului;

Dealtfel, această obiecțiune nici din punct de vedere practic nu este întemeiată, întrucât, pe de o parte încheerea prin care se acordă pensia provizorie, potrivit dispozițiilor art. 674 alin. V. din c. de pr. civ. este executorie imediat iar pe de altă parte, prelungirea procedurii de urmărire nu ar putea profita decât soțului nevinovat și atunci soția, a cărei vinovăție a fost stabilită prin sentința finală, nu se poate plânga că ar fi suferit vre-un prejudiciu pe nedrept.

În speță stabilindu-se că procesul de divorț a fost soluționat în mod definitiv, căsătoria desfăcându-se și din vina pârâtei, acțiunea reclamantului pentru stingerea execuției se constată a fi întemeiată și astfel Tribunalul, admitând această acțiune, a făcut o justă aplicare a normelor de drept;

Pentru aceste motive Curtea a respins apelul pârâtei.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 2933 din 11 Noembrie 1938. Președinția dlui I. Popiștiu, consilier; redactor dl Sabin Moldovan, consilier).

89. **LITISPENDENȚA.** Cauze pendinte în fața a două secții ale aceluiaș tribunal, — prima acțiune găsindu-se perimată prin expirarea termenului de trei ani de la ultimul act de procedură, fără să existe o dispozițiune a instanței luată în acest senz. Se poate constata, incidental, perimarea acțiunii mai întâi înregistrată, cu atât mai mult cu cât în proc. civ. ard. această excepțiune operează ope legis. Respingerea incidentului de litispendență. (art. 147 și 446 Proc. civ. ard.)

Asupra incidentului de litispendență ridicat.

Având în vedere că, potrivit art. 147 pr. civ. „sub durata procesului intentat nu se poate intenta un nou proces, pentru acelaș drept, nici la aceeaș instanță, nici la o alta”.

Că pentru existența litispendenței se cere o întreită identitate între ambele acțiuni și anume: de obiect, de cauză și de persoane, — ceea ce, în speță, se și constată.

Că, în al doilea rând, textul citat nu distinge dacă a doua cerere în judecată s'a intentat la aceeași instanță sau la o instanță diferită.

Având în vedere însă că prima acțiune a reclamantului (dos. 247) în prezent e perimată, întrucât au trecut mai mult de trei ani, socotiți din ziua scăpării termenului de desbatere, așa cum prevede art. 446 alin. ult. pr. civ. ard., — litispendența nu mai poate avea loc.

Deși perimarea n'a fost cerută și nici instanța nu s'a pronunțat asupra acestei excepțiuni în dos. 247, totuși Tribunalul apreciază că, în situațiuni ca cea din speță, când se opune litispendența întemeiată tocmai pe motivul preexistenței unei acțiuni similare, se poate constata, incidental, că prima cerere în judecată se găsește perimată, cu atât mai mult cu cât peri-

marea operează *ope legis* — și deci incidentul călă a se respinge.

(Trib. Arad S. II. Sentința No. 171 din 8 Februarie 1939. Președinte și redactor Dl. Al. Alexandrescu, președinte.)

NOTA

I. În pr. civ. a vechiului Regat (art. 110) există litispendență ori de câte ori două instanțe de judecată sunt legate prin una și aceeași acțiune.

Pe deoparte, pentru a se evita contrarietățile de hotărâri și pe de alta, în interesul unei bune administrări a justiției, evitându-se libertatea pe care și-ar lua-o un reclamant de a chema pe pârât, pentru aceeași cauză, în fața a două instanțe, legiuitorul la apărarea pârâtului astfel șicanat și-l permite ca, în *limine litis* (art. 14 l. accel) și pe temeiul excepțiunei declinatorii a litispendenței, să ceară desesizarea instanței din urmă.

Pentru existența litispendenței doctrina și jurisprudența dezvoltată în jurul textului citat, pretind:

a) O întreită identitate între cele două acțiuni: de obiect, de cauză și de persoane lucrând în același calitate.

b) Existența concomitentă a cauzelor în fața a două instanțe diferite și a căror competență nu este contestată. (Japiot: *Trait. élément. de pr. civ. et. com.*, No. 668; *Cădere: Traț. de pr. civ.*, No. 379)

Cu alte cuvinte litispendența nu e posibilă când cele două cauze sunt pendinte în fața a două secții diferite ale acelui tribunal. Credem că se invocă în senzul acestei susțineri un argument de text și anume: art. 110 alin. prim. pr. civ. rom. cere să se constate litispendența ori de câte ori cele două cauze sunt pendinte înaintea „mai multor instanțe”, — e adevărat, fără a enunța că aceste instanțe trebuie să fie și diferite, dar însuși termenul de „instanțe”, utilizat la plural, lasă să se întrevadă condițiunea ca instanțele să fie diferite, ceea ce nu ar fi exact, ca limbaj, atunci când în discuțiune ar fi două secții ale acelui tribunal, alcătuind o singură instanță. Că este așa, s'ar părea că o demonstrează alin. al treilea. același text, unde reglementându-se situațiunea cauzelor conexe, legiuitorul precizează că „părțile pot cere întrunirea mai multor pricini ce se află înaintea aceluiași instanțe, sau instanțe diferite de același grad...”

Nu știm dacă această interpretare literală este suficientă pentru a justifica inexistența litispendenței între cauzele pe rol în fața a două secții diferite ale acelui tribunal, dar nu trebuie să pierdem din vedere că două sau mai multe secții, deși aparținând acelui tribunal, au oarecum o autonomie de judecată — ș'apoi a se admite că pricina poate fi luată de la secția ulterior sesizată și trecută la secția mai întâi sesizată, înseamnă a se confunda pur și simplu litispendența cu conexitatea,

cu toate consecințele ce decurg de aici: litispendența se propune numai în *limine litis*; ea poate fi cerută numai de pârât; în fine, ea constituie o chestiune de drept.

Se discută apoi dacă, în tăcerea legii, litispendența există ori de câte ori e vorba de instanțe de grad diferit.

O parte din jurisprudență și doctrină consideră că litispendența nu poate fi admisă decât între instanțe de același grad. (M. Lemeș, notă sub sp. 75, *Jurispr. Gen.* 1934 și cit: Cas. I. 24 Martie 1898, *Dreptul* No. 35, 1898; Cas. II. 14 Martie 1907, *Bul. Cas.* pg. 470; Cas. I., 2538 — 29, *Jurispr. Gen.*, 1930. Sp. 194; deasemenea *Glasson* și *Tocilescu*.)

O altă parte din jurisprudență și doctrină admit s'ș'emul contrar, bazându-se pe o argumentare de text: art. 110 pr. civ. rom., vorbind de conexitate, precizează că ea e admisă între instanțe diferite dar numai de același grad, de unde rezultă, *per a contrario*, că, de vreme ce în alin. prim., unde se reglementează materia litispendenței, o atare preciziune nu s'a făcut, în intențiunea legiuitorului a fost să se admită litispendența chiar și între instanțe de grad diferit. (Jud. Craiova, c. de jud. 298 din 1927, *Jurispr. Gen.*, 1928 Sp. 1711; deasemenea. *Garsonnet* și *Mironescu*; v. și Lemeș, *supra*; *Cădere, op. și loc. cit.*)

Un al treilea sistem admite că instanța în grad inferior trebuie să constate că față de prima instanță, superioară în grad, există lucru judecat, în care caz, fie că suspendă, fie că stinge procesul (Trib. Dorohoi, 1 Mai 1922, *Jurispr. Gen.* sp. 531, 1924).

c) Ambele instanțe trebuie să fie române. Chestiunea este discutată în doctrină și argumentele diferă.

* . *

Să vedem acum care sunt lipsurile ca și superio-ritatea pr. civ. ard. în materie.

„Sub durată procesului intentat — spune art. 147 pct. 1. pr. civ. ard. — nu se poate intenta un nou proces pentru același drept, nici la aceeași instanță nici la o alta (Litispendență).”

Observăm că textul, — referindu-se la indentitatea celor două acțiuni, — o limitează numai la „același drept”. Iată cum explică această noțiune Kovács M. cel mai autorizat comentator al pr. civ. ard; „Dreptul este identic când se bazează pe aceleași fapte juridice și formează, în același extindere, obiectul ambelor procese”. Apoi: „Condiția primordială a litispendenței este identitatea dreptului dedus în proces și a părților din proces.” (Pr. civ., nota sub art. 147).

Jurisprudența conchide la fel: „condițiunile stării de litispendență sunt: identitate de persoane, identitate de obiect și identitatea dreptului (cauza) care întemeiază acțiunea, adică temeiul juridic — și prin aceasta se înțelege faptul juridic sau material care constituie baza legală a beneficiului sau a dreptului pretins prin

acțiune.* (C. Ap. Cluj, D. No. 2996, 15 Mai 1926 *Jurispr. C. de Ap. din Ardeal*, 1926 pg. 395; Jud. Bozovici-Caraș, S. Nr. 1279—1934, *Rev. Cerc. Jur. Bănățean*, 1935, pg. 344.)

Așa dar și în legislația ardeleană, existența litispendenței este condiționată de aceeași întreită identitate: obiect, cauză și persoane. În ce ne privește însă, preferăm definițiunea clară pe care art. 110 pr. civ. rom. o dă litispendenței.

În schimb nu e controversat chestiunea constatări litispendenței când cele două cauze se găsesc pendinte, fie în fața aceleiași instanțe, fie la instanțe diferite și aceasta rezultă limpede din termenii în care s'a redactat art. 147.

Se va ridica dar, cu succes, această excepțiune, când două secții ale aceluiaș tribunal sunt sesizate cu una și aceeași cauză, sau când una din acțiuni se află în curs de judecată în fața unui tribunal, iar a doua cerere a fost introdusă în fața altui tribunal.

Deasemenea, textul nu distinge dacă cele două instanțe sunt sau nu de acelaș grad. „Că în ce privește alegațiunea opusă de reclamant privitor la caracterul recursului în cazare declarat în primul proces, aceasta căută a fi privită fără valoare în speță, textul art. 147 pr. civ. adr. fiind categoric atunci când vorbește de cursul procesului intentat, prin care cuvinte nu se poate înțelege altceva decât că, tot timpul cât un litgiu este pendent spre judecare în fața unei instanțe judecătorești inclusiv instanța supremă, adică cât timp n'a intervenit o hotărâre definitivă, — în care situațiune se află procesul în discuțiune, — nu se poate porni o nouă acțiune identică în totul“. (C. Ap. Timișoara S. II. C. II, 2757, 19 Mai 1934, *Rev. C. Ap. din Ardeal*, 1934 pg. 516).

În fine, în pr. civ. ard., pentru constatarea litispenden-

ței, calitatea părților în ambele acțiuni, este indiferentă. „Sub durată procesul pornit, nu se mai poate porni alt proces, pentru acelaș drept; și nu poate porni nici pârâțul, nici reclamantul, nici la același instanță nici la o alta“. (Exp. de motive sub art. 147; v. Papp și Balașiu, *Cod de pr. civ. din Transilvania*, pg. 264.)

Înainte de apariția celor două legi de accelerare, pr. civ. ard. prevedea (art. 180 pct. 5) litispendența printre excepțiunile, zise prohibitive, care vor trebui propuse de către pârât „mai înainte de intrarea sa în proces“. Conf. art. 181 „excepțiunile prohibitive vor fi dezbătute imediat și deosebit de fondul procesului și asupra lor se va decide prin sentință“.

Cu toate acestea, dacă pârâțul a omis să ridice excepțiunea litispendenței mai înainte de a se intra în fond, pr. civ. ard. apreciind că ea rămâne, oricum, o „circumstanță care împiedecă procesul“, impune instanței obligațiunea de a o ridica, din oficiu, în ori ce stadiu al procesului. (art. 180 alin. ult.)

Consecința admiterii excepțiunii de litispendență este stingerea (încetarea) procesului, (art. 182)

În concluziune, cu rezerva unei singure lipse pe care o putem imputa sistemului procedural din Transilvania, aceea a inexistenței unei definițiuni lămurite a litispendenței, — trebuie să subliniem în schimb, odată mai mult, precizunea cu care legiuitorul a tratat materia și pentru aceasta a fost suficient să facem un succint studiu comparativ pentru a vedea că o mulțime de chestiuni, controversate în vechiul Regat, își găsesc în pr. civ. ard. o precisă reglementare.

Al. Alexandrescu

Președinte Tribunalul Arad

III. DREPT COMERCIAL

85. CAMBIE. EXECUTARE. *Legea cambială din 1 Iunie 1934 având aplicațiune pe întreg cuprinsul țării, a abrogat toate legile și dispozițiile anterioare privitoare la cambii și bilete la ordin, astfel că toate cambiile se execută numai prin investirea cu formula executorie.*

Legea cambială, care a intrat în vigoare la 1 Iunie 1934 și care are aplicațiune pe întregul cuprins al țării, prevede dispozițiuni cu privire la investirea cu formula executorie, instanța competentă precum și calea de atac la executare. Prin art. 112 din menționata lege prevăzându-se că sunt abrogate

toate legile și dispozițiunile anterioare privitoare la cambii și bilete la ordin, urmează că textele din legiuirile cari au fost în vigoare în Ardeal și cari se referă la încuviințarea executării, în baza cambiilor, astăzi nu mai sunt aplicabile, ci numai textele din noua lege cambială, și anume art. 61, care dispune că toate cambiile se execută prin investirea cu formula executorie.

Prin dispozițiunile art. 62 din noua lege cambială se prevede că în contra încuviințării execuției se poate face opoziție în termen de 5 zile dela primirea somațiunii.

În speță Curtea de fond constată că ur-

măritii, în loc să uzeze de această cale de atac adică să atace cu opozițiune executarea în termen de 5 zile dela primirea somațiunii, au atacat executarea potrivit dispoz. din legea execuțională din Ardeal, dispozițiuni cari după cum s'a arătat mai sus sunt abrogate.

(Cas. II. Dec. Nr. 121 din 4 Martie 1938. Președinția d-lui Th. Radu, consilier).

86. CAMBIAL. *Cambia fiind un titlu abstract, debitorul cambial datorează în baza lui, iar dacă o datorie de drept comun se transformă în datorie cambială, se operează o novațiune. Aplicațiune la legea lichidării.*

In fapt: Reclamantul a cerut și obținut un mandat de plată cambial pentru suma de 8500 lei cap. și acc. contra pârâților cari prin petiția aflată la dosar au cerut restrângerea aceluia în conformitate cu legea de asanare motivând că sunt debitori agricoli, că datoria s'a născut înainte de 18 Decembrie 1931 și prin emiterea biletului la ordin ei nu au înțeles să facă vreo novațiune ci să dea creditorului reclamant numai o garanție.

Conform dosarului execuțional No. G. 3365—1933 următorul Dr. M. N. a fixat licitație imobiliară pentru incasarea creanței sale de 12.500 lei provenită din onorar avocațial, iar urmăritii cu o zi înainte de ținerea licitației i-au dat următorului un bilet la ordin pentru această sumă cu scadența la 13 Iunie 1934.

Urmăriții înainte de impropresuarea biletului la ordin au achitat 4000 de lei deoarece conform legii de converziune din 14 Aprilie 1933 datoria lor a fost exceptată dela asanare.

La 7 Aprilie 1934 intrând în vigoare actuala lege de asanare care nu exceptează nici creanțele de onorar, urmăritii nu au mai plătit suma trecută în biletul la ordin ci depunând numai ratele de plată au cerut să fie împărțiți de beneficiile legii de asanare.

In drept: Din cele de mai sus reesă în

mod neîndoielnic că între părți a intervenit o novațiune prin schimbarea cauzei datoriei, căci novațiunea se poate produce nu numai prin schimbarea creditorului, a debitorului ori a obiectului obligației ci și prin modificarea cauzei, iar în speța de față, emițându-se cambia impropresuată, urmăritii au încetat de a fi datori pe baza sentinței prin care au fost obligați la plata sumei urmărite și au devenit datori în baza biletului la ordin, care fiind un titlu abstract, acesta din urmă constituie cauza obligației lor.

Dar și în afară de aceasta, nu suferă discuție că prin sistarea procedurii de licitație și prin emiterea biletului la ordin din proces, între părți a intervenit o înțelegere relativ la plata datoriei fixându-se atât suma cât și termenul de plată, care înțelegere încheindu-se sub regimul legii de converziune din 13 Aprilie 1933, nu era legată de nici-o formă și întrucât conform dreptului comun convențiunile referitoare la obligațiunile bănești pot fi încheiate și verbal, înțelegerea părților este valabilă în conformitate cu art. 74 din Legea Conversiunii din 7 Aprilie 1934.

Faptul că urmăritii la data încheierii convențiunii, respectiv în momentul emiterii biletului la ordin, nu beneficiau de prevederile legii de asanare în vigoare, n'are importanță.

Motivul invocat de urmăritii că biletul la ordin s'a emis numai pentru garantarea sumei urmărite este cu totul neverosimil deoarece creanța următorului a fost deplin asigurată prin ipotecile execuționale asupra imobilelor urmăritilor și astfel următorul nu avea nici o nevoie de vreo cambie de acoperire, căci dacă ținea licitația putea să-și încaseze toată creanța.

Pentru aceste motive judecătoria a respins cererea de asanare.

(Judecătoria de pace rurală Buteni Jud. Arad. Cartea de judecată No. 1150—1935. Președinte și redactor Dr. A. Panigay, judecător).

IV. DREPT PENAL ȘI PROCEDURA PENALA

87. *PARTE CIVILĂ. APEL.* In cauzele de competența Tribunalului, vătămantul constituit parte civilă, poate atăca cu apel și în privința pedepsei sentința de achitare a Tribunalului, dar numai dacă cauza a fost pusă în curgere printr'o acțiune directă, iar concluziunile Ministerului public au fost pentru achitare. Art. 460 pr. pen.

Când inculpatul este achitat pentru lipsa unuia din elementele infracțiunii, instanța este obligată să se pronunțe și asupra despăgubirilor cerute de partea civilă. Art. 8 pr. pen.

In fapt: Contra sentinței Tribunalului prin care inculpatul a fost achitat în baza art. 4. I. pt. 3 Pr. pen. Carol II, de sub acuzarea ridicată în contra lui prin rechizitorul Nr. 4891 din 6 Mai 1938 al Parchetului Trib. A. pentru delictul de gestiune frauduloasă prev. și ped. de art. 539 C. p. Carol II, — reclamanta constituită parte civilă, în termen legal a făcut apel și a cerut reformarea sentinței și condamnarea inculpatului pentru acel delict și obligarea lui la plata sumei de 22601 Lei, drept despăgubiri civile precum și la plata cheltuielilor de judecată penală.

Reprezentantul Ministerului Public a cerut respingerea apelului ca inadmisibil, deoarece în fața Tribunalului, reprezentantul Ministerului public a pus concluziuni pentru condamnarea inculpatului și astfel, în asemenea cazuri, conform art. 460 Pr. pen. Carol II., partea civilă nu are drept la apel, iar în ce privește despăgubirile civile de asemenea a cerut respingerea apelului deoarece inculpatul fiind achitat în baza art. 4. I. pt. 3. Pr. pen. Carol II., potrivit art. 8 alin. II. pt. 4. din aceeași procedură instanța nu poate condamna pe inculpat la despăgubiri.

In drept: Din examinarea dispozițiilor art. 457 și 460 Pr. pen. Carol II. rezultă că, legiuitorul face deosebire între apelurile declarate în cauzele de competența judecătorei și cele de competența Tribunalului.

În ce privește apelurile declarate în cauzele de competența judecătorei, art. 457 prevede că, apelul declarat evocă înaintea tribunalului, în ce privește partea apelantă, întreaga cauză, chiar acțiunea penală, investind tribunalul cu dreptul de a se pronunța și asupra pedepsei, fără să facă vreo deosebire dacă cartea de judecată a fost achitătoare sau condamnătoare sau dacă apelul a fost declarat de partea civilă sau inculpat.

În ce privește dreptul părții civile de a declara apel, în celelalte cauze, ce nu sunt de competența judecătorei, art. 460 Pr. pen. Carol II. îl restrânge numai la interesele sale civile, cu excepția acelor cauze în care tribunalul a pronunțat o hotărâre de achitare, iar cauza a fost pusă în curgere printr'o acțiune directă și concluziunile Ministerului public au fost pentru achitare, în care caz Curtea, în urma apelului părții civile este investită cu dreptul de a se pronunța și asupra pedepsei.

Având în vedere, că infracțiunea din speță este de competența Tribunalului, iar acțiunea publică a fost pusă în curgere prin rechizitorul parchetului tribunalului A. și afară de aceasta, concluziunile Ministerului public au fost pentru condamnare, de aci rezultă, în sensul art. 460 Pr. pen. Carol II. că apelul părții civile, în ce privește cererea de a se reforma sentința tribunalului și a se condamna inculpatul, este inadmisibil.

În ce privește partea apelului cu privire la despăgubirile civile:

Având în vedere că, potrivit art. 8 din Pr. p. Carol II, în caz de condamnare sau achitare instanța penală este obligată a se pronunța și asupra pretențiilor formulate de partea civilă, afară de cazurile enumerate în mod limitativ în alin. II, pt. 1—4 ale aceluiaș articol.

În speță, reprezentantul Ministerului public și inculpatul au invocat cazul prevăzut de pt. 4 al art. 8 conform căruia instanța nu poate condamna la despăgubiri pe cel achitat, când faptul deși imputabil nu cade sub prevederile niciunui text de lege penală.

Având în vedere că, prin sentința atacată, tribunalul achită pe inculpat în baza art. 4 pt. I. 3 Pr. pen. Carol II, iar pentru a ajunge la această soluție constată în fapt că, inculpatul în calitate de președinte al primei societăți de vânătoare din S. nu a convocat adunarea generală după cum se prevede în statute nici n'a dat socoteală asupra sumei de 21.601 Lei și în luna Martie 1938, din această sumă a trimis 20.000 Lei Ministerului Agriculturii și Domeniilor, iar restul de 1601 Lei îl mai are asupra sa pe care-l ține la dispoziție; că, suma de 20.000 lei a trimis-o Ministerului ca o donație în urma obligațiunei prevăzută în art. 48 din statute care dispune că, averea societății aflătoare în momentul disolvării urmează a se vărsa la Ministerul Agriculturii și Domeniilor Direcțiunea vânătoarei; că, societatea urma să se dizolve în cursul anului, pentru că arendarea terenului de vânat al societății a expirat ulterior datei trimiterii sumei de 20.000 lei; că, astfel fiind, motivează tribunalul, deși la aparență inculpatul pare a fi cauzat daună materială societății, totuși fapta lui nu intrunește elementele constitutive ale delictului de gestiune frauduloasă și nici ale altui delict, deoarece unul din elementele constitutive ale delictului de gestiune frauduloasă și anume reaua credință lipsește.

Din această stare de fapt rezultă deci, că inculpatul a fost achitat, pentru că unul din elementele infracțiunii lipsește.

Considerând că, în sensul art. 8 pt. 4 Pr. pen. Carol II este exact că instanța nu poate condamna la despăgubiri pe cel achitat când faptul deși imputabil, nu cade sub prevederile niciunui text de lege penală, principiu care însă nu se aplică atunci când inculpatul a fost achitat pentru că, unul din elementele infracțiunii lipsește, cazuri de achitare ce sunt prevăzute deopotrivă în art. 4. p. I. pct. 3 pr. p.

Așa fiind și cum excepțiile sunt de strictă interpretare, iar între aceste excepții nu figurează și cazul prevăzut de art. 4 p. I. pct. 3 teza doua pr. pen. Carol II — când achitarea se pronunță pentru lipsa unuia din elementele

infracțiunei, cum e cazul din speță, — rezultă că, prima instanță achitând pe inculpat, în conformitate cu art. 8 alin. I. Pr. pen. Carol II. trebuia să se pronunțe și asupra despăgubirilor civile cerute de partea civilă.

Ori, așa fiind, rezultă, că apelul părții civile în partea referitoare la despăgubirile cerute este admisibil în principiu.

(C. de Apel Timișoara S. IV. criminală. Dec. No. 8 din 11 Ianuarie 1939. Președinția Dlui *Agricola Ionescu*, consilier; redactor Dl. *Ștefan Isacu*, consilier.)

88. REVIZUIRE. Art. 499 pct. 4 p. p. C. II. *Hotărârea de condamnare rămasă definitivă poate fi revizuită în favoarea condamnatului, pe baza unor fapte sau probe noi, ce nu i-au fost cunoscute cu prilejul primei condamnări. Imprejurări de fapt survenite după ce hotărârea de condamnare a rămas definitivă nu pot forma obiectul unei cereri de revizuire.*

In fapt: Inculpatul M. F. a fost găsit vinovat și condamnat la un an închisoare corecțională, 2000 lei amendă și la 2 ani interdicție corecțională, pentru delictul de înșelăciune prevăzut și ped. de art. 549 alin. 1 c. p. C. II. combinat cu art. 3 din același cod, comis prin faptul că în luna Aprilie 1936, cu scopul de a obține pentru sine beneficii materiale injuste, a indus în eroare pe reclamanta vād. A. B. făcând o să creadă drept adevărate fapte mincinoase, că anume dânsul având trecere pe lângă un funcționar superior din București, poate să obțină pensia ce se cuvine acesteia după soțul ei decedat, obținând dela reclamantă suma de 2400 lei, cu care a fost păgubită, mai fiind obligat și la plata sumei de 2500 lei despăgubiri civile.

Sentința Tribunalului a fost pronunțată în lipsa inculpatului și i-a fost comunicată conform dovezii aflată la dosar — fila 28 — la 12 Septembrie 1938, după care rămânând definitivă prin neapelare, cum se constată prin referatul

Tribunalului din 1 Noembrie 1938, s'a luat măsuri de executare emiţându-se mandatul de arestare.

Prin petiţia înreg. la 26 Ianuarie 1939 condamnatul a făcut cerere de revizuire pe baza art. 499 pct. 4 p. p. C. II, pentru a fi achitat de penalitate, invocând în sprijinul cererii următoarele motive:

Că în îndeplinirea însărcinării ce şi-a luat-o faţă de reclamantă, a predat avocatului B. chestiunea procedurii succesorale, plătindu-i 400 lei şi că această chestiune a fost aranjată la notarul public. Că a angajat pe E. L. spre a face demersurile necesare la Casa Generală de Pensii, unde a trimis copiile după actele procurate, iar la 3 luni după înaintarea actelor, s'a comunicat că cererea reclamantei referitoare la obţinerea pensiei a fost respinsă, pentru motivul că nu a trăit cu soţul ei până la moartea acestuia fapt care a fost comunicat şi reclamantei. Că sentinţa în procesul de fond s'a dat în lipsa inculpatului, fiindcă a fost bolnav şi nu s'a putut prezenta la dezbateri şi pentru a dovedi cele susţinute prin cererea de revizuire, propune mai mulţi martori, anexând şi actele de care se serveşte.

Tribunalul T.T. prin sentinţa din 21 Februarie 1939, a respins cererea de revizuire, motivând că nu întruneşte condiţiunile prevăzute de art. 449 pct. 4 p. p. C. II, deoarece probele şi actele invocate de condamnat în sprijinul cererii de revizuire, nu sunt din acele necunoscute de dânsul în momentul când a fost judecat şi condamnat şi descoperite ulterior condamnării, ci sunt din acelea care s'au întâmplat anterior condamnării.

În contra sentinţei Tribunalului dată asupra cererii de revizuire, condamnatul a declarat apel.

În drept: În conformitate cu art. 499 alin. 1 şi pct. 4 p. p. C. II, ce era în vigoare la data când s'a înaintat cererea de revizuire în speţă, orice hotărâre de condamnare nesusceptibilă de a mai fi atacată pe vreo cale ordinară sau extraordinară, poate fi revizuită

în favoarea condamnatului, când s'ar descoperi fapte sau acte ce nu au fost cunoscute cu prilejul primei condamnări şi dacă acele fapte sau probe ar fi de natură să stabilească în mod neîndoios nevinovăţia celui osândit sau inexistenţa faptului.

Potrivit acestui text, spre deosebire de vechiul art. 446 pct. 3 p. p. ard., în virtutea cărui text revizuirea se putea cere invocându-se fapte sau probe noi, care singure ori în legătură cu cele administrate în procesul de fond ar face probabilă nevinovăţia condamnatului indiferent dacă acele fapte sau probe noi i-au fost sau nu cunoscute în momentul judecărei, noua procedură penală în ipoteza amintită, *admite revizuirea numai pe baza unor fapte sau probe noi ce nu i-au fost cunoscute condamnatului cu prilejul primei condamnări.*

În speţă din însăşi cererea de revizuire formulată de condamnat, după cum corect a constatat Tribunalul, rezultă că faptele şi probele invocate sunt din acelea pe care le-a cunoscut cu prilejul primei condamnări şi dacă nu le-a putut invoca când a fost judecat în lipsă conform art. 302 p. p. C. II, sentinţa fiindu-i comunicată la 12 Septembrie 1938, a avut posibilitatea să o atace cu apel, când putea invoca probele şi faptele relevate în cererea de revizuire.

Împrejurarea că în luna Februarie 1939 condamnatul s'a împăcat cu reclamanta, obligându-se să-i restituie banii cu care a fost păgubită, *nu poate forma obiectul unei cereri de revizuire, întrucât a survenit după ce sentinţa de condamnare a rămas definitivă şi de altfel în materie de înşelăciune împăcarea părţilor nu atrage stingerea incriminării, după cum nici repararea ulterioară a prejudiciului nu face să dispară infracţiunea.*

Deci apelul condamnatului fiind nefondat, urmează a fi respins ca atare.

(C. de Apel Timişoara S. IV.-a criminală Dec. No. 329 din 17 Aprilie 1939 Preşedinţia Dlui. Gh. Lambrino, preşedinte; redactor Dl. Eugen Dabija, consilier.)

89. **LIBERAREA CONDIȚIONATĂ :** Dispozițiunile art. 41 din Codul Penal Carol II.: *Efectele grației asupra executării pedepseilor. priv. de libertate.*

Liberarea condiționată este punerea în libertate anticipată a condamnatului care, în afară de condițiunile prevăzute în art. 28, 32, 33 și 39 mai are și posibilitatea de a-și asigura existența prin muncă, când nu are alte mijloace.

Partea din pedeapsă redusă prin grație, nu intră în calculul părților ce trebuiesc executate pentru obținerea liberării, intră însă în acest calcul timpul deținerii în închisoare sub regimul prevențiunii.

Timpul petrecut în libertate condiționată este socotit ca executare de pedeapsă. Aplicare.

In fapt : Petiționarul T. C. deținut în Penitenciarul Principal C., în baza mandatului de arestare No. 2663 din 1 August 1932 emis de Parchetul Tribunalului C., în vederea executării unei pedepse de 12 ani temniță grea, la care a fost condamnat prin sentința No. 1383 din Sept. 1931 a Trib. Caransebeș, pentru crimă de omor, trecut în colonie penitenciară prin hotărârea No. 2897 din 7 Mai 1938 a Trib. Alba S. II., a început executarea pedepsei la 16 Martie 1932. Prin aplicarea I. D. R. de grație No. 1580—1932 pedeapsa i s'a redus cu $\frac{1}{4}$, urmând ca aceasta să expire la 16 Martie 1941. Numitul condamnat la 7 Februarie 1939 înaintează prin Ad-ția penitenciarului respectiv, comisiunii de supraveghere de pe lângă acel penitenciar cererea, a cărei rezolvire formează obiectul acestei hotărâri, prin care solicită a fi admis, ca pentru restul pedepsei de mai sus, cema mai are de executat, să fie trecut în libertate condiționată, susținând, că a executat mai mult de $\frac{3}{4}$ din totalul pedepsei și intrunește și celelalte condițiuni legale.

Cererea cu avizul favorabil al Comisiunii de supraveghere s'a trimis acestei instanțe, spre a decide. Tribunalul din datele de mai sus

conform actelor din dosarul cauzei, constată însă, că petiționarul dela 16 Martie 1932, când a început executarea pedepsei de 12 ani temniță grea, până azi a executat efectiv numai 6 (șase) ani, unsprezece luni și 9 zile și că arestul preventiv nu s'a socotit în pedeapsă.

Că, acest interval, în raport cu pedeapsa integrală, reprezintă o fracțiune de 2529:4380 zile — 57,73 %, deci mai puțin de $\frac{3}{4}$.

In drept : Având în vedere disp. art. 32 din Codul Penal Carol II. cari prevăd. că, cel condamnat definitiv la pedeapsa temniței grele, după executarea a $\frac{2}{3}$ din pedeapsă, dacă prin indemn la muncă și bună purtare dă speranțe de îndreptare, va fi trecut pentru executarea restului pedepsei în colonie penitenciară, iar după executarea a $\frac{3}{4}$ din totalul pedepsei, poate obține liberarea condiționată;

cât și disp. art. 41 al. II. din același cod. conf. căroră : partea din pedeapsă redusă prin grație nu intră în calculul părților ce trebuiesc executate pentru obținerea eliberării, intră însă în acest calcul timpul deținerii în închisoare sub regimul prevențiunii ;

că, în speță nu se constată, că petiționarul ar fi fost deținut în închisoare sub regimul prevențiunii, iar la calculul celor $\frac{3}{4}$ din pedeapsa totală de 12 ani — din care nu este deci de scăzut în prealabil vre-o închisoare preventivă, — pe cari petiționarul trebuia să le execute până acum pentru a putea obține eliberarea condiționată, nu se poate ține seama de fracțiunea de pedeapsă iertată prin I. D. R. No. 1580—1932, astfel că, fără a ține seama de această parte, el nu a executat încă $\frac{3}{4}$ din pedeapsa totală ;

Prin urmare, el nu intrunește o condiție impusă imperativ de art. 41 din codul penal C. II. pentru a putea fi trecut de sub regimul coloniei penitenciare, în care se află, în libertate condiționată.

Pentru aceste considerațiuni se respinge ca prematură cererea condamnatului.

(Tib. Caransebeș, Încheierea No. 658—939)

Notă: Art. 41 din codul penal Carol II, datorită unei redacții clare, permite interpretării a distinge efectele deosebite, pe care le produc asupra regimului de executare pedepselor privative de libertate reglementate de acest cod, cele două instituțiuni: grațierea și deținerea în închisoare sub regimul prevenției, în ce privește eliberarea condiționată.

Partea din pedeapsă grațiată nu se consideră, sub acest raport, echivalentă executării efective, neîntrând în calculul fracțiunilor de pedeapsă ce trebuiesc în prealabil executate, pentru a se putea trece un condamnat dela un regim de executare mai riguros în libertate condiționată; intră însă în conținutul acelor fracțiuni timpul petrecut în închisoare sub regimul prevenției.

Soluția dată prin deciziunea de mai sus este produsul unei corecte aplicări a textului legii la speța dată, conform regulii de interpretare autentică, sau literală, ce se impune judecătorului, ori de câte ori voința legiuitorului este exprimată lămurit în dispozițiile sale.

Intr'adevăr, analizând termenii cari exprimă această voință în cuprinsul textului de lege citat, din punct de vedere al valorii lor lexice și a funcției lor gramaticale și sintactice, operația logică ne va duce la următoarele consecințe ținând seamă și de dispozițiunile art. 173 din codul penal referitoare la grațiere:

1. Art. 41 din C.p. Carol II vizează cazul când grațierea consistă numai într-o ertare parțială a pedepsei pronunțată de justiție, iar nu și ipoteza grațierii totale sau substituției acesteia.

2. În cazul prevăzut, prin grațiere rezultă o reducere parțială a executării pedepsei pronunțată de Justiție, ce are de efect că fracțiunea de pedeapsă se va scade din aceasta și nu se va executa, grațierea fiind echivalentă unei suprimări a executării pedepsei, pentru fracțiunea respectivă.

3. În scopul obținerii eliberării condiționate, trebuie să se execute în prealabil părțile (fracțiunile) de pedeapsă precizate în textele de lege, cari admit eliberarea condiționată, fiind acele părți în raport de cauză și efect cu eliberarea condiționată, efect ce i să nu se produce în mod necesar, ci posibil.

4. Executarea prealabilă a acestor părți este necesară pentru, sau în vederea obținerii eliberării c., fiind cu aceasta în raport de condiție și finalitate.

5. Între aceste părți, în ordinea și cu regimul lor de executare stabilite de o parte și libertatea condiționată, nu se pot interpune alte regimuri, ținând seamă, că libertatea condiționată formează ultima fază a unui regim penitenciar, progresiv, a cărui componente sunt determinate limitativ de lege, într-o anumită ordine.

6. Partea din pedeapsă redusă prin grațiere neîntrând în fracțiunile ce trebuiesc executate până la eliberarea condiționată, iar din acel moment urmând re-

gimul l. c., aceia nu se poate scădea din părțile antecedente l. c., când urmează a se acorda elib. cond., dar, per a contrario, se va deduce în toate cazurile, când obvine l. c., din partea ce mai rămâne a se executa sub regimul lib. cond.

7. În părțile premergătoare l. c. se socotește timpul deținerii în închisoare sub regimul arestului preventiv.

8. Nu se socotește în acele părți timpul deținerii sub regim preventiv în afară de închisoare (sau mai precis, credem noi, înainte de încarcerare, reîncarcerare, în caz de evadare, tratament în spital în cursul executării pedepsei, dar în afară de închisoare etc.)

9. Timpul deținerii în închisoare sub regimul preventiv intrând în calculul părților ce trebuiesc executate până la eliberarea c., și întru cât legea nu dispune altfel, va fi cuprins în acele părți în mod proporțional cu ele.

Timpul deținerii preventive în afară de închisoare poate intra și se poate deduce din durata liberă condiționate, aceasta fiind considerată ca executare de pedeapsă.

În practică se va proceda în felul următor: din pedeapsa totală se va scădea timpul petrecut în închisoare sub regim preventiv, iar din rezultat se vor calcula fracțiunile ce trebuiesc executate sub regimurile mai riguroase prevăzute în art. 28-33 C. pen. Carol II, și în cazul când condamnatul a obținut liberarea condiționată, din restul de pedeapsă ce cuprinde pe aceasta se va scădea partea grațiată, plus diferența ce ar exista între totalul detenției preventive socotită în pedeapsă și detenția preventivă socotită în pedeapsă și executată în închisoare.

Prin acest procedeu se va ajunge la stabilirea datei expirării totale a pedepsei, afară bineînțeles de cazul revocării l. c.

În consecință în acest sens se va interpreta art. 43 c. p. C. II. cu privire la data când executarea pedepsei trebuie considerată consumată. Când grațierea absoarbe în întregime partea de pedeapsă încă neexecutată, condamnatul va fi eliberat definitiv.

Partea din pedeapsă grațiată se va scădea în totdeauna socotind din ultima ei limită ce ar fi fost de executat dacă nu intervenia grațierea.

Din regulă cuprinsă în art. 44 al. ultim c. p. rezultă că deși l. c. conf. art. 41 este socotită printr-o ficțiune a legii favorabilă condamnatului, ca executarea pedepsei trebuie considerată consumată. Când grațierea și condițională de sub regimul de executare propriu zisă. Ea nu este echivalentă acesteia, fiindcă contrar, prin reîncarcerarea condamnatului pentru executarea întregului rest ce rămăsese neexecutat în momentul eliberării c., fără a se ține seamă de timpul petrecut în

I. c., s'ar viola principiul „Non bis in idem” cu aplicare la pedepse.

(A se vedea și Tarnoviceanu-Dongoroz etc. Vol. III, pag. 432)

Cu atât mai puțin se poate considera echivalent cu executarea de pedeapsă fracțiunea ei grațiată, fiindcă nu se poate considera ca executare tocmai ceea ce s'a primit din aceasta.

Evident, că prin grațiere se poate suprima și o astfel de fracțiune din pedeapsă, care să aibă de efect stingerea ei totală în partea ce mai era de executat în momentul operării grațierii, care se poate produce în ipoteză chiar și sub durată regimului separației celulare, auburnian, ori coloniei penitenciare. În aceste cazuri însă, nu mai poate avea loc eliberarea c., ci condamnatul va trece din regimurile respective în deplină libertate, sau a măsurilor de siguranță, dacă au fost pronunțate ca accesorii ale pedepsei.

Procedând mai departe la cercetarea cauzelor cazii au fost avute în vedere de legiuitor la înscrisura în codul penal a dispozițiilor de mai sus, cuprinse în art. 41, spre a stabili scopul urmărit prin acestea, și de ajuns să ne evocăm ipoteza unei situații juridice opuse celei statornice și anume: ce ar fi urmat dacă „partea redusă prin grațiere intră în calculul părților de pedeapsă ce trebuiesc executate pentru obținerea eliberării condiționate”. Aceasta regulă ar fi constituit în primul rând un non sens, fiindcă nu se poate executa tocmai o fracțiune de pedeapsă a cărei executare a fost ertată sau cu alte cuvinte suprimată prin efectul grațierii; cum ar putea fi computată în regimuri de executare a pedepselor privative de libertate intervale de timp echivalente deplinei libertăți și cum ar putea urma unei asemenea stări de libertate completă, un regim de libertate condiționată, deci limitată, fără ca procedeu să constituie o întrerupere a executării pedepsei, contrară rațiunii ce stă la baza sistemului penitenciar *progresiv* („spre libertate”) înțeles, adoptat de noul cod penal în care sistemul condamnatul evoluează din regimuri riguroase în mod gradat spre altele mai blânde și într-o ordine ce nu poate fi intervertită. Ar lovi și în rostul instituției libertății condiționate, fiindcă ce rațiune mai poate avea a pune condiții unui condamnat în vederea obținerii eliberării sale când el înainte de această încercare, în decursul executării pedepsei, s'a găsit în libertate necondiționată prealabilă I. c. Dacă această ficțiune s'ar lua drept realitate și i-s'ar atribuit toate efectele logice, prin procedeu presupus: s'ar schimba însuși sistemul penitenciar respectiv, deci regimul de executare pedepsei în condițiile reglementate de lege; ori, este principiul de drept, că grațierea stinge în total sau în parte executarea pedepsei, și nu produce o substituție de pedepse, dar lasă să subziste condamnarea,

care continuă să-și producă toate efectele, pe cari decretul de grațiere nu le-a anulat în mod expres sau nu le-a putut anula. „Grația nu poa e să modifice modul de executare sau regimul pedepsei pronunțată de instanță, sau al acelei care a fost substituțită acesteia.” (Tr. Pop. Vol. III. 509 - 512.)

Pentru identitate de rațiune, condamnatul nu poate trece în colonie penitenciară după ce a fost eliberat c., iar în părțile din pedeapsă pe cari trebuie să le execute prealabil acestei tranziții, nu poate fi socotită fracțiunea ertată prin grațiere.

Prin urmare, grațierea nu are de efect, să schimbe vreunul din regimurile cari alcătuiesc sistemele penitenciare adoptate de lege și nici nu poate schimba regimul în care un condamnat își execută pedeapsa, dar poate ieși pe condamnat de a executa o anumită pedeapsă sau o parte din ea; ori poate substituie unei specii pe pedeapsă o altă pedeapsă mai ușoară, de specie diferită, cari vor continua, sau vor începe a se executa conform prescripțiilor prev. de lege pentru executarea speciilor de pedepse respective, cum se exprimă și art. 173 din noul cod penal: „grațierea are de efect stingerea în total sau în parte a executării pedepsei, ori comutarea ei într-alta mai ușoară”, deci nu schimbarea modului, sau mijloacelor, ori regimului de executare, — atât timp, cât, „prin regimul pedepsei, înțelegem procedeu, modul de aplicare, executare, a acestora. Astfel de exemplu prin regimul reclusiunii înțelegem modul, de executare a pedepsei de reclusiune.

Despre pedeapsă, prin care se urmărește educarea culpabilului zicem, că este de natură sau cu caracter educativ, fiindcă are funcțiunea educației și urmărește efect educativ. — „Cum pedeapsa după natura sau caracterul ei este conform naturii criminalului represivă: intimidantă; educativă (reformatoare, reparatoare) sau eliminatoare, astfel și mijloacele și procedeele, prin cari, se inflig pedepsele de diferite naturi, sunt generic denumite represive, reformatoare etc.” (Ibidem pag. 55*)

Ori totuși la ce rezultate s'ar putea ajunge printr-o interpretare eronată a art. 41 c. p.:

1. Prima ipoteză: Apare un decret care lasă 3/4 dintr-o pedeapsă privativă de libertate. Dacă am socoti pe aceasta, ca echivalând cu o executare de pedeapsă, intrând în calculul părților de pedeapsă ce trebuiesc executate în vederea și deci prealabile eliberării c. — și presupunând, că condamnatul nici nu fusese încă arestat în vederea executării pedepsei, el va putea cere, să fie lăsat de dreptul în libertate c., pe motiv, că diferența de 3/4 se consideră executată prin efectul grațierii. N'ar mai trebui decât să dovedească o bună conduită, îndemn la muncă, speranță de îndreptare și existența asigurată. Ar urma să se convoace comisia de supraveghere de pe lângă Penitenciarul unde condam-

natul urmează să-și execute pedeapsa și să dea aviz favorabil (1); dar în urma căror constatări și supravegheri de atribuțiunea ei?; iar Tribunalul pe ce bază și în ce sens va decide, că condamnatul întrunește toate condițiile legale spre a putea beneficia de l. c. Iată la ce s'ar reduce executarea pedepselor de muncă silnică, temniță grea sau chiar și închisoare corecțională, pe cari instanțele de sigur le-au dozat cu multă cumpănire la aducerea sentinței și iată în ce ar consta sistemul progresiv minuțios reglementat cu toate fazele lui, în care condamnatul ar ajunge dea dreptul la ultima clasă, care presupune corijarea lui aproape totală, produsă prin efectul procedurilor și mijloacelor, la cari trebuia să fie supus în mod treptat, în cursul executării unor pedepse grave și într'un interval de timp apreciabil.

2. Când prin grațiere s'ar era din pedeapsa privativă de libertate $\frac{2}{3}$ sau $\frac{1}{2}$ parte, — cazuri practice, — dacă grațierea ar opera cu efectul executării propriuzise, condamnații ar putea susține, că întrucât $\frac{2}{3}$ sau $\frac{1}{2}$ din pedeapsa lor este împlinită prin grațiere, îndeplinind și celelalte condițiuni legale, li-se cuvine să fie trecuți direct în regimul coloniei penitenciare și apoi vor cere și l. c.; cazuri în cari din pedepsele pronunțate de justiție pe baza criteriilor de individualizare judiciară prev. de art. 21 c. p. n'ar executa propriuzis decât un sfert, în regimul coloniei penitenciare, sinonimă cu institutul intermediar, a cărui grad din sistemul penitenciar irlandez, l'î ocupă conform dispozițiunilor noului nostru cod penal.

3. Dacă grațierea ar viza numai $\frac{1}{4}$ din pedeapsă, prin aplicarea regulii pe care o combatem, condamnații ar scăpa de faza separației celulare etc. adică de primul proces de amendare, a represiunii, prescrisă de lege contra lor, ca o consecință a infracțiunii ce au comis.

Noul cod penal dintre sistemele penitenciare a adoptat pentru condamnații la pēd. priv. de lib. de o durată mai mare de 6 luni pe cel progresiv irlandez, ca cel mai potrivit cu concepția sa asupra pedepsei, fundamentului, funcțiunii și finalității ei.

(Pentru executarea pedepselor de închisoare corecțională până la 6 luni s'a admis o varietate a sistemului aubernian: fără obligația tăcerii în decursul muncii în comun din timpul zilei.)

Art. 21 din C. P. prevede că „pedeapsa se aplică de judecător în limitele fixate de lege, luând în considerațiune motivele și gravitatea faptei, gradul de perversitate al infractorului, viața anterioară și conduita sa după comiterea faptei.”

Acest text ne dă o complexă noțiune a întregului sistem de represiune și prevențiune ce stă la baza noului cod penal. Prin el legiuitorul a definit mecanismul de stabilire a culpabilității infractorului, a pedepsei ce

urmează să li-se aplice, conform naturii și gravității, faptelor ce a comis, caracterului și individualității sale și pericolului pe care-l prezintă pentru societate. Pedeapsa, după criteriile art. 21 C. pen., trebuie adoptată atât gravității infracțiunii, conform doctrinei obiective clasice, cât și motivelor cari au determinat pe infractor, să o comită (primul pas spre individualizare), gradului de perversitate a infractorului (individualizare subiectivă), situându-se pe poziția reprezentată de școala eclectică, care reunește ambele criterii clasice și pozitiviste.

Potrivit acei concepțiuni, pedeapsa trebuie să îndeplinească funcțiuni: morale (expiatoare sau retributive) și utilitare intimidante, reformatoare și eliminatoare preconizând pedepse cu acest caracter mixt, inspirat din ideea de justiție și utilitate.

Prin consecință, legiuitorul a admis un sistem de determinare relativă: pedepse cu limite maxime și minime legale potrivit gravității faptului, îndeplinind funcția de individualizare obiectivă a pedepsei; iar judecătorii vor trebui să stabilească măsura lor cea mai potrivită în cazul dat, având în vedere antecedentele infractorului motivele cari l'au determinat, comportarea lui înainte și după comiterea infracțiunii, îndeplinind funcțiunea de individualizare judiciară, prin aplicarea scuzelor și circumstanțelor; iar prin aplicarea mijloacelor și regimurilor de executare începe acțiunea de ajustarea pedepsei la natura și caracterul infractorului după condamnare, vizând reformarea lui prin procesul de redresare, cărui este supus în închisoare și instituțiile ei complementare.

Legiuitorul a admis o individualizare legală, judiciară și administrativă, relativ determinată, care presupune acțiunea succesivă a celor trei factori; Legea, Justiția și Administrația.

Nu mai prin colaborarea acestora, scopul urmărit de pedeapsă: represiv și preventiv poate fi deplin asigurat.

Pedeapsa după cod trebuie să dea satisfacție sentimentelor de justiție ale societății „în raport cu gravitatea faptei” să fie deci exemplară și justă, dar să fie utilă, potrivită naturii delictului, în măsură de a-l împiedica să mai comită în viitor infracțiuni, iar pe alții a-i împiedica în imitarea lui, prin forța intimidantă a pedepsei, adică prin exemplaritatea ei. Sub primul raport, sistemul penitenciar progresiv supune pe infractorul condamnat, la început unor regimuri f. severe, (procesul de expiere), sub ultimul, li-l permite să beneficieze de tratamente blânde și cu caracter educativ, în vederea readaptării și reconcilierii cu societatea, — ba chiar să-și execute ultimul sfert din pedeapsă în libertate, întrucât se va constata, că reținerea lui nu mai e necesară (funcțiunea utilitară); dar justiția poate să-i limiteze libertatea și după expirarea pedepsei, dacă se constată,

că este incorectibil, prin diverse măsuri destinate a asigura societatea (funcțiuni utilitare sociale).

Instrumentele, mijloacele și regimurile de înfligere a pedepsei, considerate ca reacțiune a societății contra infractorului în scop de represiune și prevenție, urmând a se adapta treptat și progresiv, el trebuie să fie ținut sub observație, supravegheat și îndrumat, până la ultima fază premergătoare momentului eliberării sale, îndatorii impuse administrației penitenciare și comisiei de supraveghere și controlului Tribunalului. Pentru ca aceste instituții să-și poată îndeplini misiunile, situația condamnatului trebuie să le ofere posibilitatea unei juste aprecieri a fizionomiei lui morale, deprinderilor, pasiunilor, puterii de voință instinctelor sale: umane sau antisociale etc., în manifestățiunile lor naturale și continue. Spre acest scop el trebuie, să fie reținut în spațiul limitat al închisorii, sub obiectivul aceluia, cari vor trebui, să semnaleze momentele, când condamnatul poate trece în mod gradat spre eliberare și reîntoarcere în mediul social. Sistemul penitenciar care este format dintr'un complex de metode, mijloace și procedee diferite, dar complementare și unitare, nu poate fi trunchiat în nici una din instituțiunile sale, (*Tanoviceanu — Dongoroz* vol. III. pag. 424).

Funcțiunile ce îndeplinește în cursul executării pedepselor de către condamnat, nu-i pot fi paralizate de cauze streine operei de reformare ce constituie finalitatea organizării lor, cu posibilități limitativ determinate de lege. Când opera de redresare a condamnatului este paralizată, întreaga utilitate a pedepsei, menirea și rostul ei devin fără obiect,

Infractorul ce se bucură de o prematură eliberare sau de un tratament superficial ori arbitrar, va provoca reacțiuni negative în conștiința colectivității și a propriului său eu, rămânând o primejdie pentru societate, fiindcă el în acest caz nu și-a executat în mod efectiv pedeapsa așa cum o prevedea legea și cum i-sa aplicat de justiție. „Pedeapsa nu trage valoare reală decât din sistemul penitenciar organizat să o sufere”. (*Tanoviceanu — Dongoroz* III. 384.)

De acela nici recomandările administrației penitenciare, opiniunile comisiei de supraveghere sau deciziunile Tribunalului nu se pot restrânge la controlul abstract numai din punct de vedere al îndeplinirii unor formalități, ci trebuie să aibe facultatea deplină, în posesiunea tuturor datelor problemei, de a potrivi rolul funcțiunii lor la cazul concret.

„Libertatea condiționată fiind o continuare a executării pedepsei, ea este o parte integrantă constituind gradațiunea ultimă și cea mai ușoară a ei” (*Tr. Pop* III. pag. 252)* și corespunde unei perioade de încercare a rezistenței morale a condamnatului (I. pag. 443). Prin ea, se suspendă executarea pedepsei în penitenciar sub

îndrumarea organelor acestuia, în urma constatării, că a devenit inutilă a se mai continua. „Astfel liberarea cond. se acordă numai după executarea unei părți a pedepsei. Trebuie să se execute o parte a ei, fiindcă altfel nu-și poate îndeplini utilitatea. A câta parte din pedeapsă trebuie executată? În privința aceasta se fixează acel minim de timp (o treime, jumătate, două treimi etc.) în cursul căruia pedeapsa i-și poate îndeplini funcțiunea măcar în parte. Acest minim de timp va fi de o durată mai scurtă, sau mai mare, după cum pedeapsa este mai ușoară sau mai gravă. Legea fixează acest stagiul ca să asigure seriozitatea pedepsei.” „Înainte de împlinirea acestui stagiul nu se poate cere și acorda lib cond.” (*Ibid.* p. 442). *Tanoviceanu-Dongoroz* III. pag. 423).

Doctrina admite (celace nici a. t. 49 c. p. nu exclude) că un condamnat, în condițiile legale, poate fi trecut de sub regimul unor pedepse privative de libertate, în libertate cond., fără vre'un stagiul în institutul intermediar (la noi colonie penitenciară) (*Ibid.* pag. 252) dar în acest caz procesul de reformare nu e cu nimic prejudiciat.

Noul cod penal în art. 28, 32, 33, 39, 41—44, 49 prevede condițiunile în cari se poate acorda l. c., iar din distincțiunea ce o face în art. 41 între efectele grațierii, prevenției penitenciară și prevenției sub alt regim făcând să între în calculul regimurilor de executare a pedepsei, ce trebuiesc să premerge elib. cond. numai acele fracțiuni, în cari condamnatul a putut fi ținut sub observație și supus efectiv procesului de redresare și reeducare, rezultă că aceasta își găsește rațiunea sa practică întemeiată pe principul, că în conflictul dintre funcțiunile morale și utilitare, se va da prioritate celor din urmă, fiindcă numai ele oferă criteriul unei măsuri precise a pedepsei. Aceste funcțiuni utilizează răul ce înflige condamnatului atât în interesul lui, cât și a societății și numai prin îndeplinirea lor pedeapsa servește ca o instituție de apărare socială. Idela utilității sociale, iar nu cea a justiției absolute predomină în concepția științei penale actuale, pentru că corespunde mai bine exigențelor apărării sociale, având în vedere mai mult viitorul de cât trecutul (*Ibid.* pag. 447). Pe baza predominantă a acestei idei e organizat și sistemul nostru penal, celace rezultă și din disp. 173 c. p. în care se prevede că grațierea nu atinge măsurile de siguranță, iar pedepsele complementare numai întrucât dispune expres în privința lor. Deși acest text precizând efectele grațierii, exceptează numai măsurile de siguranță și pedepsele complementare, în cazurile când decretul nu dispune altfel în privința lor, dar și cu privire la celelalte pedepse prevede, că grațierea are de efect stingerea în total sau în parte a executării. Din analogia disciplinelor și metodelor de procedare, organizație de ocidurile moderne într'un spirit utilitarist, rezultă, că pedepsele

sunt echivalente sub aceste raporturi, măsurilor de siguranță, având și o finalitate comună. Din această cauză sistemele pur utilitariste nu mai fac nici o deosebire între pedepse și măsuri de siguranță. Deși art. 173 nu prevede în mod expres că, grațierea nu are de efect schimbarea regimului de executare a pedepsei, însă aceasta rezultă implicit din dispozițiile ce cuprind cu privire la măsurile de siguranță, cât și din compararea cu dispozițiile art. 41 alin. 2 c. p., procedeu prin care rațiunea acestui din urmă text apare evidentă. Grațierea va continua a produce și sub actualul cod o degrevare de pedeapsă, în cazul când se constată că deținutul o merită (după ce s'a stabilit condițiile în care a săvârșit infracțiunea etc.) constând în suprimarea totală sau parțială a duratei de executare a pedepsei, sau în substituirea unei specii diferite și mai ușoare de pedeapsă, celei aplicate condamnatului, sau categoriei de condamnați respectivi, — dar nu va avea de consecință schimbarea regimurilor prevăzute de lege pentru executarea pedepselor.

Intertarea unei fracțiuni din executarea pedepsei, presupune însă necesarmente prestarea prealabilă a părților impuse executării.

Grațierea având de efect *reducerea duratei de executare a pedepsei*, (săcutită dela ultima limită a termenului, când urma să expire), are în definitiv efectul reducerii gravității pedepselor, căci o pedeapsă cu o durată

mai scurtă e mai puțin gravă, fiindcă obiectul lezat prin ea (libertate) suferă cantitativ un mai mic prejudiciu (bld pag. 54)

Grațierea reprezintă deci cum și cuvântul o arată o indulgență, ertare și ușurare (degrevare) a condamnatului, fără ca din aceasta să rezulte periclitatea măsurilor de asigurare a societății.

Libertatea condiționată este ea însăși un regim de favoare, ca și grațierea și tot facultativă. Ea nu poate deveni o ocazie de eludare a legii din partea infractorilor și nu constituie un drept câștigat pentru ei, prin împlinirea unor condițiuni formale; dar l. c. diferă de grațiere prin funcțiunile și menirea ce reprezintă. Rolul l. c. e pur *preventiv*, administrativ și judiciar, câtă vreme grațierea corespunde unei funcțiuni morale și constituie un act de reparare a *represiunii*, bazată pe ideea de justiție și se acordă în virtutea l. prerogative Regale.

Beneficiul acestor două instituțiuni nu-l poate cumula condamnatul, fiindcă s'ar ajunge la rezultate contrare celor urmărite prin pedeapsă; însă acțiunea și efectele acestor două instituțiuni așa cum sunt reglementate se completează în mod armonios, în cadrul sistemului noului cod penal.

Art. 41 din acest cod confirmă principiul de mai sus.

Petru Popoviciu
judecător Trib. Caransebeș

V. LEGI SPECIALE

90. LICHIDAREA DATORIILOR. COMERCIANȚI. Debitorii comercianți cari au beneficiat odată de reducerea datoriilor prin intervenția altor legi anterioare de favoare, cum ar fi legea concordatului preventiv, nu vor putea beneficia cumulând și reducerea acordată prin legea lichidării datoriilor agricole și urbane. Art. 50, 61 leg. lichid.

Din modul cum este redactat textul cum și din spiritul și economia întregii legi, rezultă că art. 50 care vorbește de comercianți, fără vre-o distincțiune, nu se referă decât la marea masă a comercianților cu creanțe astfel cum au fost contractate prin libera voință a părților, iar nu și la comercianții cari au beneficiat vreodată de reducerea datoriilor prin intervenția

altor legi anterioare de favoare.

Acești debitori beneficiind de reducerea creanțelor, au obținut micșorarea datoriilor lor de plată, iar scopul legii datoriilor agricole și urbane nu a fost acela de a ajuta pe acești debitori beneficiari, ci numai pe acei debitori împovărați, cari, indiferent din ce cauză, au ajuns în imposibilitate ca să plătească datoriile pe cari le-au contractat și în condițiunile de plată pe cari le-au stipulat prin liberul consimțământ cu creditorii lor.

(Cas. III. Dec. Nr. 1081 din 17 Mai 1938. Președinția D-lui D. G. Lupu, președinte.)

91. PERSOANE JURIDICE. CONDIȚIUNI. EXISTENȚA UNUI PATRIMONIU SOCIAL ÎNȚIAL. Art. 32 alin. 2 și 34 pct. 4 legea persoanelor juridice stabilind condițiunile cerute asociațiunilor pentru a dobândi personalitatea juridică, prevăd că patrimoniul social de fondare, va trebui să fie în măsură de a realiza cel puțin parțial scopul, pentru care se constituie asociațiunea, iar statutele trebuie să indice în mod obligator, patrimoniul inițial, quantumul, compunerea lui și cotizațiile, astfel că existența unui patrimoniu social constituit anterior cererei, este o condițiune pentru dobândirea personalității juridice.

In fapt: La 19 Ianuarie 1934 s'a cerut Tribunalului C. A. recunoașterea ca persoană juridică a intimei in recurs „Societatea binefăcătoare și culturală Israilită din Comuna Sarata” județul Cetatea Albă, depunându-se actul constitutiv și statutele societății autentificate, din care trimitându-se conform art. 3 din legea persoanelor juridice din 6 Februarie 1924, câte un exemplar Ministerului de Interne și Ministerului recurent, cel dintâi a dat un aviz favorabil, iar Ministerul recurent s'a opus la acordarea personalității juridice pentru mai multe motive, între care și acela că statutele societății nu prevăd un patrimoniu inițial cu care să se facă față în parte, îndeplinirii scopurilor urmărite. Prin sentința Nr. 312 din 28 Iunie 1934, Tribunalul adoptând în totul motivele Ministerului Instrucțiunii și Cultelor și respingând cererea de acordarea personalității juridice, s'a făcut apel de către societate, apel pe care Curtea de Apel l'a admis prin deciziunea atacată cu recurs, reformând sentința Tribunalului și recunoscând societății apelante personalitatea juridică.

In drept: Prin motivul I de casare se susține că instanța de apel a violat dispozițiunile de ordine publică prevăzute de art. 86 și 90 din legea persoanelor juridice, pentru că a primit apelul și motivele de apel, deși erau formulate de o persoană fără calitate, altele decât

cele prevăzute de textele citate.

Considerând că înaintea Curții de fond recurentul nu a ridicat nici o obiecțiune cu privire la neregularitatea apelului și motivelor de apel din punctul de vedere al calității persoanei care a formulat aceste acte.

Că deși dispozițiunile art. 86 și 90 din legea persoanelor juridice din 6 Februarie 1924, care prevăd reguli referitoare la determinarea persoanelor în drept a cere acordarea personalității juridice și eventual a exercita dreptul de apel în această materie, au un caracter de ordine publică și deci pot fi invocate întâia oară înaintea Înaltei Curți, totuși întrucât imputarea violării acestor texte de lege se sprijină pe afirmațiuni de fapt a căror exactitate, instanța de fond nu a fost pusă în situație de a o cerceta, iar Înalta Curte nu are căderea de a o verifica, urmează pentru acest cuvânt să se respingă motivul I. de casare.

Având în vedere ca prin motivul II de casare se susține că instanța de apel a violat dispozițiunile art. 32 și 34 din legea persoanelor juridice și art. 27 și 29 din regulamentul legii, atunci când a decis că nu este necesară existența unui patrimoniu inițial pentru admiterea recunoașterii ca persoană juridică a unei asociațiuni.

Considerând că art. 32 din legea persoanelor juridice stabilind condițiunile cerute asociațiunilor pentru a putea dobândi personalitatea juridică, prevede că patrimoniul social de fondare va trebui să fie în măsură de a realiza cel puțin parțial scopul pentru care se constituie asociațiunea.

Că art. 34 din aceeași lege fixând indicațiunile pe cari în mod obligator trebuie să le cuprindă statutele asociațiunilor care cer recunoașterea lor ca persoane juridice, prevăd sub punctul IV indicarea patrimoniului inițial, quantumul și compunerea lui precum și cotizațiile.

Considerând că potrivit acestor dispozițiuni ale legii, existența unui patrimoniu social inițial constituit anterior cererei pe care o face o asociațiune pentru dobândirea personalității juridice,

este o condițiune pentru admiterea acestei cereri.

Că necesitatea îndeplinirii acestei condițiuni rezultă în mod clar din cuprinsul aliniei II de sub art. 32 al legii, care prevede că nu numai necesitatea patrimoniului social de fondare, deci inițial, ci și întinderea pe care trebuie să o aibă și pe care instanța chemată a se pronunța asupra acordării personalității juridice, va avea să-l aprecieze dacă este ori nu suficient pentru realizarea cel puțin parțială a scopului pentru care se constituie asociația.

Că ea mai rezultă și din ultimul alineat al aceluiași articol care, exceptând de la obligațiunea constituirii inițiale a patrimoniului social asociațiunile sau syndicatele profesionale, învederează prin aceasta și mai mult că condițiunea unui patrimoniu inițial constituie o regulă generală.

În consecință, Curtea de Apel decizând în speță, că existența unui patrimoniu social inițial, nu constituie o condițiune necesară pentru dobândirea personalității juridice, a violat în adevăr textele de lege sus citate, așa că motivul II de casare, prin care se critică din acest punct de vedere soluțiunea Curții de Apel, trebuie să fie admis și a se casa deciziunea în baza lui, arătarea în statute a mijloacelor de venituri constând în cotizații de membru, donațiuni, venituri din concerte și spectacole, neputând echivala cu un patrimoniu inițial de fondare.

Considerând că în speță fiind constant în fapt după însăși constatările neatacate ale instanței de fond — că societatea intimată nu îndeplinește condițiunea posedării unui patrimoniu social, urmează față de principiul stabilit mai sus, că cererea sa de a dobândi personalitatea juridică este neîntemeiată, și întrucât netemeinicia ei rezultă din simpla aplicare la faptele necontestate ale cauzei a dispozițiilor textelor de lege discutate mai sus, în acest caz conform art. 53 din legea organică a Înaltei Curți, nu mai este necesar a se trimite cauza Curții de Apel spre a judeca din nou, ci Înalta Curte urmează să decidă în fond respingerea apelului

pe care Societatea intimată în recurs l'a făcut în contra sentinței civile a Tribunalului C. A. S. I.

(Cas. I. Dec. Nr. 2602 din 15 Noembrie 1938. Președinția D-lui Pherekyde, consilier).

92. PERSOANE JURIDICE. DREPTUL DE CONTROL ȘI SUPRAVEGHERE AL MINISTERULUI. *În afară de controlul exercitat de Stat asupra persoanelor juridice, la constituirea lor, conform art. 3 legea persoanelor juridice și de dreptul de supraveghere și control ce-l are Statul în timpul funcționării lor, conform art. 15 din aceeași lege, Ministerul nu are dreptul să ceară schimbarea denumirii unei asociațiuni constituită în mod legal, denumire care conform art. 34 face parte integrantă din cuprinsul statutelor, deoarece admiterea unei asemenea cereri ar duce implicit la schimbarea statutelor, ceea ce ar trece peste limitele drepturilor recunoscute Statului, pe lângă că s'ar atinge autoritatea de lucru judecat, cu care este investită hotărârea de acordarea personalității juridice, față de asociație și Minister.*

În fapt: Ministerul recurent a cerut obligarea intimatei să-și schimbe denumirea, deoarece după ce i s'a acordat personalitatea juridică, s'a constatat în urma unei anchete, că persoanele care o compun, nu sunt funcționari publici, ci oameni de serviciu.

Tribunalul Ilfov Secția I-a C. C. prin sentința Nr. 22—936, respinge această cerere motivând că Ministerul nu poate cere obligarea asociației să schimbe denumirea aceasta ducând implicit la schimbarea Statutelor, drept pe care legea nu îl acordă, mai ales că a dat aviz favorabil la acordarea personalității juridice, și în orice caz, cererea este inadmisibilă neputându-se reveni pe această cale asupra hotărârii de acordarea personalității juridice, care, fiind rămasă definitivă, constituie autoritate

de lucru judecat între asociație și Minister; Ministerul făcând apel, Curtea de Apel din București Secția I-a, prin decizia atacată cu recurs, respinge apelul, confirmând sentința Tribunalului.

In drept: Prin motivele de casare recurentul invoacă violarea art. 15, 21 și 23 al. III, literele a. b. și c, din legea persoanelor juridice, a art. 77 din regulamentul acestei legi, a art. 1 și 2 din legea statutului funcționarilor publici, eroare gravă de fapt, exces de putere, denaturare, omisiune esențială și nemotivare.

Considerând că, în afară de controlul exercitat de Stat asupra persoanelor juridice, conform art. 3 din legea persoanelor juridice, la constituirea lor, care în speță este necontestat că s'a exercitat, dându-se aviz favorabil la acordarea personalității juridice a asociației intime, Statul mai are un drept de supraveghere și control în timpul funcționării lor conform art. 15 din aceeași lege, urmărind pe deoparte ca ele să se administreze și să-și îndeplinească menirea în conformitate cu statutele și actele constitutive, iar pe de altă parte să nu lucreze împotriva bunelor moravuri, ordinii publice și siguranței Statului.

Din aceste dispozițiuni însă nu rezultă că Ministerul ar avea dreptul să ceară schimbarea denumiri care conform art. 34 din lege, face parte integrantă din cuprinsul statutelor, deoarece admiterea unei asemenea cereri ar duce implicit la schimbarea statutelor ceea ce ar trece peste limitele drepturilor Statului prevăzute de art. 15 și ar fi contrar hotărârii de acordarea personalității juridice care constituie autoritate de lucru judecat între asociație și Minister.

Că, așa fiind, Curtea de Apel a putut să constate că în speță există autoritate de lucru judecat fără a viola dispozițiunile art. 15 din legea persoanelor juridice, și în consecință acest motiv de casare este neintemeiat.

În al doilea rând recurentul susține că Curtea de Apel ar fi violat art. 21 din lege și art. 77 din regulament, hotărînd că cererea sa

de schimbarea denumirii intimatei este inadmisibilă, deoarece, coform acestor texte, asupra constatărilor organelor de supraveghere sunt competente a hotări instanțele judecătorești, în a căror circumscripție funcționează asociația.

Considerând că, textele din lege și regulament de a căror violare recurentul se plînge prin acest motiv de recurs, se ocupă de organele prin care autoritățile publice își exercită acțiunea de control și supraveghere asupra persoanelor juridice, mijloacele de a lucra a acestor organe și determinarea celor în drept a aplica sancțiuni în cazuri de abateri eventuale; că în speță — în afară de împrejurarea că o apărare în sensul acestui motiv de recurs nu reese că s'a făcut înaintea Curții — nu pe lipsa ei de competență, Curtea a declarat ca inadmisibilă cererea Ministerului de Interne ci pe constatarea existenței lucrului judecat între Minister și Asociație, care făcea imposibilă revenirea asupra hotărârei de acordarea personalității juridice, soluțiune care — cum s'a arătat la examinarea motivului I de recurs — e exactă, așa că și acest al doilea motiv de recurs e nefondat pe lângă că e și străin în obiectul litigiului.

Prin motivul al treilea recurentul pretinde că Curtea de Apel ar fi violat art. 53 al. III litera a. b. c., din legea persoanelor juridice, cerând pentru schimbarea denumirii asociației, dizolvarea ei.

Considerând că din moment ce cererea pentru schimbarea denumirii unei asociațiuni constituită în mod legal nu intră în cadrul dreptului de supraveghere și control, ce-l are Statul conform art. 15 din legea asupra persoanelor juridice de drept privat, cum s'a pretins în speță, urmează că Curtea de Apel, apreciind motivele invocate de Minister și motivând, a putut să conchidă, ca și Tribunalul, la respingerea acestei cereri, pe considerațiunea că nu s'a invederat nici un pericol pentru continuarea funcționării asociației sub actuala denumire, fără a comite violarea de lege ce i se pune în sarcină, și în consecință nici acest motiv de

casare nu este întemeiat.

Având în vedere că în al patrulea rând, recurentul pretinde că Curtea de Apel violează art. 1 și 2 din legea statutului funcționarilor publici, care prevăd că cetățenii, cari fac parte din personalul de serviciu permanent nu intră în prevederile acestor legi, deci nu sunt funcționari publici; iar în partea a doua a ultimului motiv de casare pretinde că Curtea de Apel comite o omisiune esențială și o nemotivare când nu discută susținerile sale că membrii asociației intime nu sunt funcționari publici.

Considerând că potrivit art. 3 din legea persoanelor juridice, asociațiile neputând dobândi personalitatea juridică decât pe temeiul unei decizii motivate a Tribunalului civil, în circumscripția căruia s'a constituit, după ascultarea concluziunilor Ministerului Public și după avizul Ministerului în competența căruia cade scopul asociației, iar în speță fiind necontestat că Ministerul a dat aviz favorabil la constituirea asociației intime, urmează că a aprobat faptele la care se referă prin aceste motive de casare, deci nu mai poate reveni asupra lor din moment ce hotărârea de acordarea personalității juridice a rămas definitivă constituind autoritatea de lucru judecat între asociație și Minister și nici Curții de Apel nu-i mai poate imputa că, neocupându-se cu asemenea fapte, ar fi săvârșit o omisiune esențială, nemotivare și violare de lege și în consecință nici aceste motive de casare nu sunt întemeiate.

Având în vedere că în fine recurentul mai susține că Curtea de Apel comite o eroare gravă de fapt și o denaturare constatând că nu are evidenția pericolul ce ar subzista în continuarea funcționării asociației sub actuala denumire.

Considerând că prin acest motiv de casare recurentul critică una din constatările pe care Curtea de Apel s'a întemeiat la darea soluției sale, afirmând că ar fi făcută prin eroare gravă și denaturare, însă nu indică și nu precizează ce anume s'a denaturat și în ce constă pretinsa eroare gravă așa că în această situațiune, Înalta Curte de Casație nefiind pusă în situația de

a-și putea exercita controlul asupra exactității acestor afirmațiuni, nici acest ultim motiv de casare nu este întemeiat și în consecință, recursul urmează a se respinge.

(Cas. I. Dec. Nr. 2552 din 14 Noembrie 1938. Președinția D-lui T. Magheru, consilier.)

93. LICHIDAREA DATORIILOR. *Nu se pot invoca dispozițiunile legii lichidării datoriilor agricole din 7 Aprilie 1934, decât de persoanele cari dovedesc mai întâi că intră în cadrul acestor dispozițiuni. Aplicare la disp. art. 78.*

In fapt: Recurenta susține că nu era obligată de disp. art. 78 din legea conversiunii ca mai întâi să facă dovada calității sale de debitoare conversionistă pentru ca mai apoi să poată pune în discuțiune manopera la care s'a dedat reclamanta spre a postdata creanța sa, că această chestiune fiind de ordine publică are a se pune în orice stadiu al procesului; că postdatarea creanței este prea vizibilă, deoarece în loc s'o lase cu data înainte de 18 Decembrie 1931, a scris cambii cu data emisiunii la 9 Nembrie 1933, iar a plății la 9 Februarie 1934, și că aceasta constituie o manoperă prin care reclamanta a urmărit să o împiedece de a beneficia de conversiune; că Tribunalul a violat disp. art. 78 din lege când a confirmat sentința primei instanțe.

In drept: Considerând că legea lichidării datoriilor agricole din 7 Aprilie 1934, cu toate dispozițiile ce le conține nu poate să fie invocată decât de acele persoane vizate în cuprinsul ei, că deci spre a se prevala de un drept ce isvorește din aceasta lege debitorul este obligat să facă dovada că intrunește condițiunile prevăzute în cap. I. și II. al legii.

Or, văzând că debitoarea recurentă, singură recunoaște, că nici n'a fost necesar să prezinte dovezile cerute de lege spre a-și stabili calitatea de debitoare conversionistă, prin acea-

sta a făcut a se curma firul ori cărei discuțiuni privitoare la situația părții adverse, în chestir-nea postdatării creanței din litigiu, astfel că Tribunalul prin faptul că a hotărât că pârâta nu se poate prevala de disp. art. 78 din lege dacă mai întâi nu dovedește că este conversionistă, a făcut o bună aplicare a legii (art. 78.)

Pentru aceste motive, Curtea negăsind necesar a mai discuta motivul referitor la postdatarea creanței, a respins ca nefondat recursul.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 2115—3—1938 din 19 Ianuarie 1939. Președinte și redactor D-I Sc. Constantinescu, președinte).

94. **ONORAR DE AVOCAT.** *In lipsa unei dispozițiuni contrare, nimic nu se opune ca părțile în convenția lor să stipuleze, pe lângă onorarul convențional și onorarul prevăzut de tarif; în acest caz însă intenția părților trebuie exprimată în termeni clari, simpla indicație a onorarului convențional sub termenul de „onorar special” nefiind suficient pentru a se deduce că părțile ar fi înțeles să stipuleze un onorar dublu, convențional și tarifar. Art. 74 leg. org. corp. avocați.*

In fapt: Din actele dela dosar rezultă că reclamantul a chemat în judecată pe pârâtă spre a fi obligată la plata sumei de 10.163,50 lei, drept onorar avocațial, pentru lucrările făcute în procesul care formează obiectul dosarului cu Nr. 252—1931 a Tribunalului L.

Prima instanță, prin hotărârea din 18 Mai 1933, a admis în parte acțiunea reclamantului și a obligat pe pârâtă să-i plătească suma de 8630 lei, sumă stabilită pe baza lucrărilor ce rezultă din actele dela dosar și conform tarifului minimal, fără însă a lua în considerare apărarea pârâtei că a încheiat cu reclamantul o convenție de onorari;

Tribunalul, în urma apelului pârâtei, a reformat sentința primei instanțe și luând în con-

siderare actul de onorari, încheiat de părți, a obligat-o pe pârâtă la plata sumei de 2758 lei, sumă ce reprezintă $\frac{1}{3}$ din valoarea obținută prin proces;

In drept: Problema care se pune prin motivul de casare, invocat de reclamant, este de a se ști, dacă atunci când există o convenție de onorari, avocatul poate să pretindă dela clientul său, pe lângă onorarul stipulat, și onorarul prevăzut de tarif sau, nu și dacă, în speță, prin faptul că onorarul stabilit în convenție este numit „onorar special”, părțile au înțeles că pe lângă acest onorari să se plătească și onorarul prevăzut de tarif;

Având în vedere că, din dispozițiunile art. 74 din legea pentru organizarea corpului de avocați rezultă că, tariful urmează a se aplica numai în lipsa unei convențiuni;

Că în lipsa unei dispozițiuni contrare, nimic nu se opune ca părțile, în convenția lor, să stabilească, pe lângă onorarul convențional, și onorarul prevăzut de tarif; în acest caz însă, intenția părților trebuie să fie exprimată în termeni clari, simpla indicare a onorarului convențional sub termenul de „onorar special” nefiind suficient spre a se deduce că părțile ar fi înțeles să stipuleze un onorari dublu, convențional și tarifar;

Că deci, Tribunalul, stabilind că potrivit convenției încheiate de părți, pârâta s'a obligat să plătească reclamantului $\frac{1}{3}$ din câștigul ce-l va realiza prin proces, a făcut o justă interpretare a convenției, astfel că motivul de casare invocat de reclamantul recurent se constată a fi neintemeiat;

(C. pe Apel Timișoara S. III. Dec. No. 352-935 din 19 Iulie 1938 Președinția D-lui C. Sotirescu, consilier; redactor dl. Sabin Moldovan, consilier.)

VI. DREPT ADMINISTRATIV

95. *CONTENCIOS ADMINISTRATIV. Deciziunile comisiunilor de disciplină se dau motivate. Instanţele de contencios ad-tiv, nu examinează numai condiţiunile formale, ale deciziunilor comisiunilor disciplinare, avize sine qua non ale actelor administrative atacate în contencios, ci şi fondul acelor acte, adică materialitatea şi exactitatea faptelor pe care ele se bazează.*

Potrivit dispoziţiunilor, nesusceptibile de vre-o interpretare contrară, ale art. 55 din legea Statutului funcţionarilor publici şi 106 din regulamentul acelei legi deciziunile comisiunilor disciplinare se dau motivate.

Aceste dispoziţiuni, edictate, în scopul asigurării dreptului de apărare al funcţionarului invinuit investesc implicit instanţele de contencios cu dreptul de apreciere şi control asupra materialităţii faptelor imputate funcţionarului invinuit, pentru a se putea decide, în complectă cunoştinţă, în lumina reconstituirii complete a acelor fapte, dacă deciziunile administrative, emise pe baza acelor fapte, sunt corecte, sau arbitrar, legale, sau prejudiciabile.

Prin urmare, instanţele de contencios nu examinează numai condiţiunile formale, procedurale, ale deciziunilor comisiunilor disciplinare, avize sine qua non, ale actelor administrative, atacate în contencios, ci şi fondul acelor acte, adică materialitatea şi exactitatea faptelor, pe care ele se bazează. (În acest sens deciziunea Înaltei Curţii de Casaţie cu No. 831 din 13 Mai 1931 *Pandectele Săptămânale* 1932 pag.193).

Or pentru a putea consuma exactitatea aprecierii faptelor enumerate în hotărârea No. 1—1937 atacată, a comisiei de disciplină a Judeţului Severin, Curtea trebuie să întrevadă cadrul în care s-au petrecut acele fapte, iar acest cadru trebuie să fie reliefat chiar prin deciziunea acelei Comisiuni disciplinare, căci aceasta însemnează a motiva deciziunea comisiei disciplinare, a satisface desideratelor art. 55 legea

Statutului func. publici şi 106 din regulamentul acelei legi, adică a indica toate mijloacele de convingere, care au condus comisiunea la constatarea faptelor stabilite în sarcina funcţionarului inculpat, a arăta dovezile acelor fapte.

Deciziunea No. 1—1937 menţionând, suma summarum, că: „din cercetarea pieselor din dosarul de anchetă şi din constatările făcute în şedinţa din 9 August 1937 rees probe de vinovăţie pentru toate punctele de acuzare” şi că prin aceste fapte invinuitul a călcat obligaţiunile sale, prevăzute de art. 13, 15 şi 16 din reg. stat. func. publici”. Comisiunea disciplinară a Judeţului Severin, nu indică dovezi, căci nu arată, care piese ale dosarului de anchetă şi care anume constatări, făcute în şedinţa din 9 August 1937 au servit comisiei, probele de vinovăţie pentru toate punctele de acuzare, ce cuprind faptele, prin care invinuitul a călcat obligaţiunile sale prevăzute de art. 13, 15 şi 16 din reg. legii statutului func. publici, care îl fac susceptibil, pe invinuit de pedeapsa punerii în disponibilitate, pentru care acea comisiune şi-a dat avizul său.

Drept urmare a acestei nemotivări, Curtea, apreciind, găseşte că deciziunea comisiei de disciplină nu este un act de judecată, iar deciziunile No. 7959 din 17 August 1937 şi No. 8279, din 30 August 1937, ale Primăriei Municipiului L. bazate pe un asemenea act lipsit de însuşirea esenţială de a fi juridic, rămân acte arbitrar, prejudiciabile reclamantului şi deci anulabile în contencios, expunând pe pârâta Primărie la obligaţiunea reintegrării reclamantului în toate drepturile lezate prin acele deciziuni.

Având în vedere că, sub acest raport, cererea reclamantului de se anula deciziunile mai sus menţionate ale Primăriei Municipiului L., prin care el a fost pus în disponibilitate, este întemeiată.

(C. de Apel Timişoara S. III. Dec. No. 3609—1937 din 18 Mai 1938. Preşedinţia D-lui P. V. Popescu, consilier; redactor D-l Ioan Popescu, consilier).

96. **GRADAȚIE.** *In sensul legii de organizare P.T.T.; gradația este un stimulent la muncă și o primă de recompensă pentru funcționarul, care a ajuns gradul cel mai înalt al funcțiunii prescrise pentru categoria din care face parte. Aceste două însușiri — stimulent la muncă și primă de recompensă, — fac gradația automată. Rațiune.*

In fapt: Prin adresa Nr. 96518, din 4 Iunie 1928, a Direcțiunii Generale P.T.T. reclamantului Dr. C. O. i s'a făcut cunoscut, că prin Deciziunea înreg. la Nr. 7110—1924, a fost năințat pe ziua de 1 Aprilie 1924 la gradul de ofician superior cl. I. după alegere, iar prin adresa Nr. 201492—1927, i s'a făcut cunoscut, că a fost încadrat pe ziua de 1 Maiu 1927 cu salariul de bază de 1500 lei și cu vechimea de la 1 Aprilie 1924.

Prin adresa Nr. 45292, din 6 Martie 1928, a Direcțiunii Generale P.T.T. i s'a făcut cunoscut, că prin deciziunea Ministerială Nr. 2603, din 2 Martie 1928, i s'a acordat prima gradație de 20% asupra ultimului salariu de bază, care era de 1500 lei, pe ziua de 1 Martie 1928 iar, prin adresa Nr. 94654, din 8 Aprilie 1937, i s'a făcut cunoscut, că, cu deciziunea Ministerială Nr. 21323 din 30 Martie 1937, i s'a acordat a doua gradație, pe ziua de 1 Aprilie 1936, care s'a comutat la 1 Octombrie 1932, fără spor de salariu.

In fine, prin adresa cu Nr. 238022—1937, din 18 Ianuarie 1938 i s'a făcut cunoscut, că prin deciziunea Ministerială Nr. 66632—1937 i s'a acordat cea de a treia gradație pe ziua de 1 Aprilie 1937, fără spor de salariu.

Față de aceste gradații, acordate la datele mai sus menționate, reclamantul cere: comutarea gradației I-a la termenul de 1 Ianuarie 1928, gradației a doua, la termenul de 1 Ianuarie 1931, iar gradației a treia la 1 Aprilie 1934, bazându-se pe dispozițiunile articolului 51 al legii de organizarea P.T.T., care prevede acordarea câte a unei gradații, reprezentând un spor de salariu de 20%, la ultimul salariu de bază, din

trei în trei ani, funcționarilor oficianți superiori clasa I-a, în serviciul activ al P.T.T.-ului.

In drept: Privind cererea reclamantului, în lumina dispozițiunilor art. 51 din legea de organizare P.T.T., este a se examina, dacă gradațiile cerute de dânsul sunt scadente la datele indicate în acțiune și dacă sunt a se plăti în condițiunile legilor financiare și ale legilor de organizare P.T.T.

Având în vedere apărarea pârâților, cari cer respingerea acțiunii reclamantului, ca fără interes, deoarece el și-a primit ultima gradație, n'a fost propus la înaintare și nu i se permite plata gradațiilor, din cauza legilor financiare și nici nu s'a ivit vre-o vacanță, care să-i fi făcut posibilă avansarea, mai înainte de 1 Aprilie 1937.

Având în vedere, că întreaga aceasta apărare a pârâților va să însemne: că gradația cerută de reclamant echivalează cu o avansare și deci urmează regulile dictate pentru avansări.

Având în vedere, că gradația este, — cum voește să o exprime, — prin succintele sale dispozițiuni. art. 51 din legea de organizare P.T.T. un stimulent la muncă și o primă de recompensă pentru funcționarii P.T.T., care au ajuns gradul cel mai înalt al funcțiunii prescrise pentru categoria din care fac parte.

Este un stimulent, gradația, căci prin ea înțelege legiuitorul să întrețină elanul la lucru, al celor mai superiori funcționari, P.T.T., care ne mai având perspectiva niciunei înaintări, pe scala erarhică a funcțiunilor, lipsiți de mirajul vre-unui ideal profesional, ar rămâne aproape inactivi și infructuoși pentru funcțiunile, ce le exercită, ceea ce ar prilejui, desigur, o mare perturbare a acelor funcțiuni, deținute, tocmai de cei mai înalți și mai acreditați funcționari.

Este o prima de recompensă gradația, pentru toți funcționarii de categoria celor mai sus numiți, cu excepția, numai, a celor pedepsiți disciplinar cu excluderea de la ea, după cum se rostește clar art. 52 p. 3 din aceeași lege, de organizare P.T.T.

Aceste două însușiri ale gradației, o fac automată, fără a o mai defini ca atare legea,

căci dacă ea nu ar interveni automat, la termenele prescrise de art. 51 al legii de org. P.T.T., n'ar mai constitui un stimulent şi o recompensă, ci o simplă expectativă (nu vocaţiune cum o numesc, impropriu pârâţii).

Legiuitorul n'a voit, nici n'a întrevăzut posibilitatea de a întreţine şi însuşi moralul funcţionarilor din categoria, care cuprinde şi pe reclamant, cu simple expectative, care nu stabilesc îndrituirii corespunzătoare îndatoririlor, ce le incumbă acelor funcţionari.

Faţă de cele mai sus expuse, atribuind caracter de automatism gradaţiei, nu înseamnă, a interpreta legea în sensul aplicabilităţii ei juste, echitabile şi practice.

Privind natura gradaţiei, prin prisma acestor aş însuşi: stimulentul şi recompensă, ce le concretizează şi le exprimă ea, uşor se poate deduce, că gradaţia nu este o avansare cum susţin pârâţii, căci, în vreme ce avansarea se acordă: la alegere, la examen sau la vechime, gradaţia se acordă numai după ce au operat toate înaintările prev. de lege pentru categoria funcţionarilor, din care face parte şi reclamantul, aşa că gradaţia fiind distinctă de avansări şi peste ele, nu are obiectul şi scopul lor şi nu le urmează procedura.

Având în vedere că trebuie făcută distincţiune clară şi precisă între dreptul la gradaţie şi plata gradaţiei însăşi.

Odată, stabilit dreptul la gradaţie în favoarea celui ce o reclamă, plata urmează a se face conform prevederilor bugetare, adică sub restricţiunile legilor financiare.

În stabilirea dreptului la gradaţie, reclamantul produce adresele, ordinele şi deciziunile date de pârâţi.

Din datele acestor adrese şi deciziuni reiese că: reclamantul a fost înaintat oficiar superior clasa I-a, la 1 Aprilie 1924; aşa că, luând de bază data acestei înaintări, reclamantul cere a i se acorda: prima gradaţie la 1 Ianuarie 1928, a doua gradaţie la 1 Ianuarie 1931 şi a treia gradaţie la 1 Aprilie 1934, adică, totdeauna, la prima zi a anului bugetar următor datei,

când expiră termenul de trei ani, prescris de art. 51 din legea de org. P.T.T. pentru scadenţa gradaţiilor, iar nu cum i-au fost acordate acele gradaţii, la: 1 Martie 1928, 1 Octombrie 1932 şi 1 Aprilie 1937.

Faţă de caracterul automat al gradaţiilor, de felul celor reclamate de Dr. C. O. şi de dispoziţiile clare şi precise, ale art. 51 din legea de organizare a P.T.T.-ului, cererea sa nu suferă nici un impediment de admitere, pârâţii neopunându-i nici o pedeapsă disciplinară.

Sub raportul plăţii, aceste gradaţii urmează condiţiunile legilor financiare.

Având în vedere că, sub raportul prevederilor bugetare, articolul 1 din legea pentru stabilirea salariilor funcţionarilor publici, (M. Of. 301 din 18 Decembrie 1931) edictează: că lefurile funcţionarilor publici sunt cele stabilite în bugetele statului şi ale tuturor celorlalte administraţii publice locale, sau centrale autonome, însă această stabilire trebuie făcută conform prevederilor legilor de organizare respectivă, la cuantumul legal al salariului, adică la cifra fixată în acele legi, pentru stabilirea salariilor diferitelor grade de funcţiuni cu: sporurile, alocaţiunile şi gradaţiile respective, toate susceptibile de impozite.

Orice reducere sau omisiune în stabilirea cifrei salariului convenit funcţionarului, din clasa sau gradul funcţiunii respective provoacă, necontestat, aceluşi funcţionar o leziune de drept, care îi conferă acţiunea în contencios pentru a o repara,

Conform legii pentru măsurile financiare urgente din 8 Octombrie 1932, înaintările şi gradaţiile se fac fără spor de salariu.

Prin art. 7 al legii pentru îndeplinirea serviciilor publice, de la 1 Aprilie 1934, s'a prelungit valabilitatea legii din 24 Decembrie 1932, care adoptase principiul legii din 8 Octombrie 1932, până la 30 Iunie 1934, ne mai supunând însă gradaţiile la tratamentul înaintărilor periodice, nici al măsurilor financiare urgente, aplicabile înaintărilor, iar legile ulterioare, (Mon. Of. 153 din 6 VI. 1934, M. Of. 77 din 1 Aprilie

1935 și M. Of. 77 din 1 Aprilie 1936), prin care s'au prelungit, s'au modificat și s'au completat unele din măsurile financiare excepționale, cuprinse în unele legiuri anterioare, n'au modificat, nici ele, dispozițiunile cu privire la gradații; nici sub raportul drepturilor la ele, nici sub acel al plăților.

Că astfel, din complexul acestor dispozițiuni legale, rezultă că reclamantul are drept la plata gradațiilor și a sporurilor și alocațiunilor aferente salariului, mărit cu aceste gradații, calculate cu 20% asupra ultimului salariu, la termenele și în condițiunile dictate de legile financiare excepționale, și nici el nu cere mai mult.

Având în vedere, ca reclamantul a fost înaintat oficiar cl. I-a, ultimul grad erarhic al categoriei de funcționari similari, la 1 Aprilie 1924, deci conform art. 51 legea de organizare P. T. T. avea drept la prima gradație pe 1 Ianuarie 1928, la a doua gradație, pe 1 Ianuarie 1931 și la a treia gradație pe 1 Aprilie 1934.

În conformitate cu adresele: Nr. 45292 din 3 Martie 1928, Nr. 94654 din 8 Aprilie 1937 și Nr. 238022 din 18 Ianuarie 1938, aceste gradații i s'au acordat reclamantului, la 1 Martie 1928, 1 Octombrie 1932 și 1 Aprilie 1937, în loc de a i se acorda la datele, la care era îndreptățit.

Având în vedere, că din simpla enumerare a actelor, prin care i se aduce la cunoștință reclamantului, când i s'au acordat cele trei gradații, se vede, că nu s'au Respectat față de dânsul dispozițiunile articolului 51 al legii de organizare P.T.T.

Din călcarea acestor dispozițiuni de lege rezultă pentru reclamant, necontestat, prejudicii, pentru că pârâții ne înscriind în buget acele gradații, la termenele scadente conform legii, nu i-au plătit, începând de la acele termene, salariul corespunzător gradațiilor cerute.

Astfel fiind, acțiunea reclamantului nu este fără interes cum susțin pârâții.

Pentru aceste motive Curtea a trebuit să admită acțiunea obligând pe pârâți să plătească

reclamantului gradațiile cerute, calculate cu 20%, la ultimul salariu de bază, care inițial fiind de 1500 lei, s'a mărit: la prima gradație, la 1800 lei, la a doua gradație, la 2100 lei și la a treia gradație la 2400 lei (În acest sens Deciziunea Înaltei Curți de Casație și Justiție Nr. 395 din 19 Februarie 1936.)

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 1506—1937 din 6 Aprilie 1938. Președinția D-lui Alexandru Marta, primpreședinte; redactor D-l I. D. Popescu consilier)

97. STABILITATE Înaintarea acordată funcționarului public, implică și confirmarea sa ca stabil. Decretul lege 1066 din 2 Martie 1938 prin care s'a suspendat stabilitatea funcționarilor publici, n'are efect retroactiv.

In fapt: Reclamantul F. R. prin deciziunea Nr. 1809 P. din 30 Ianuarie 1930 a Ministerului de Interne a fost încadrat și numit pe ziua de 1 Ianuarie 1930 secretar al plășii B., jud. Caraș, iar prin deciziunea aceluiaș Minister cu Nr. 11572 din 18 Octombrie 1931 a fost transferat la Plasa Oravița, apoi prin deciziunea Nr. 17721 din 11 Septembrie 1937 a fost încadrat pe ziua de 1 Iunie 1937, în gradul de sub șef de birou cl. I. cu salariul de 3.100 lei lunar, iar prin deciziunea Nr. 17916 P. din 16 Septembrie 1937 a fost transferat după cerere, la plasa S. M. din județul Caraș.

Prin acțiunea sa reclamantul, atacă în contencios aceasta din urmă deciziune, susținând că a fost transferat în mod ilegal din postul său de secretar de plasă dela pretura plășii centrale Oravița, la pretura plășii S. M.

Pârâtul obiectează că reclamantul nu are acțiune în contencios, înfăiu pentru că prin decretul lege din 4 Martie 1938 s'a ridicat stabilitatea funcționarilor publici și în al doilea rând pentru că nu și-a dovedit stabilitatea cerută de art 132 din leg. adm. din 1936.

In drept: Potrivit disp. art. 1 și 4 din leg. cont. adm. și a jurisprudenței constante, numai

un funcționar stabil se poate plânger în contencios, în contra unui act administrativ de autoritate, prin care a fost mutat, înlocuit sau pus la retragere.

Din actele dela dosar rezultă, că reclamantul este un funcționar stabil, în prim rând, pentru că prin încadrarea făcută conform deciziunii Ministerului de Interne de sub Nr. 17721 din 11 Septembrie 1937, reclamantul a fost înaintat, și este jurisprudență constantă, că înaintarea acordată funcționarului implică și confirmarea sa ca stabil (Cas. III. Dec. No. 1293—1928,) iar în al doilea rând, pentru că chiar disp. art. 132 din leg. adm. din 1936, la care se referă pârâtul arată, că secretarii de plasă, care n'au titlul academic, vor fi declarați stabili etc. impune o obligație autorității administrative, care prin consecință fiind datoare a stabili pe un secretar de plasă, este singură și obligată a dovedi că reclamantul n'a fost declarat stabil și din ce motiv; că pârâtul nefăcând aceasta dovadă, reclamantul urmează a fi considerat ca funcționar stabil.

Dacă prin art. I. al Decretului lege Nr. 1066 din 2 Martie 1938, s'a suspendat stabilitatea funcționarilor publici, — fără o dispoziție expresă a lui, nu se poate spune că acest decret lege are efect retroactiv și prin urmare legalizează orice act săvârșit anterior apariției lui de autoritățile administrative; că, în atare condițiuni intrucât conflictul de drept din litigiu s'a născut anterior publicației acestui decret lege, soluția lui urmează a fi dată conform cu legile în vigoare la data actului supus judecății, care fac din reclamant un funcționar public stabil și prin urmare cu drept de a se plânger în contencios.

Că deci, ambele obiecțiuni ale pârâtului sunt nefondate.

Având în vedere că în fond, precum s'a arătat, deciziunea atacată expune că reclamantul a fost transferat după cerere la plasa S. M. din jud. Caraș, plasa Oravița, același județ.

Având în vedere că din actele dosarului nu numai că nu rezultă că reclamantul ar fi făcut

o atare cerere, dar din raportul Prefecturii județului Caraș, No. 12636—1937 către Ministerul de Interne, reiese că aceasta a cerut pârâtului a aproba și dispune transferarea reciprocă a trei secretari de plăși, între care este și reclamantul, „bazat pe rapoartele și consimțământul reciproc al domnilor pretori ai plășilor Moldova-Nouă, Oravița, și Sasca Montană”, cece exclude existența unei cereri a reclamantului, — fără de care reclamantul ca funcționar stabil, nu putea fi transferat, decât pentru abateri disciplinare și cu formele prevăzute de Statut.

Având în vedere că deciziunea atacată cuprinzând mențiunea că transferarea, s'a făcut după cerere, nu poate fi considerată nici ca o transferare în interesul serviciului, care pretinde pe lângă arătarea acestei mențiuni, doar și motivarea interesului serviciului, — precum și avizul conform al comisiunii pentru propuneri de numiri și înaintări (art. 50 din leg. stat. funcț. publ; și Cas III. Dec. 1119—1929) care în speță nu s'a făcut.

Că în aceste împrejurări, pârâtul aducând deciziunea atacată cu violarea dispozițiilor legale, iar pe de altă parte reclamantul fiind în mod indubitabil și necontestat lezat în drepturile sale, — acțiunea în contencios de față este fondată și a trebuit să fie admisă.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 4177 4/1937 din 17 Mai 1938. Președinția D-lui I. Nic. Perifianu președinte; redactor D-l Vasile G. Bușureanu, consilier.)

98. NAȚIONALITATE. ABSENȚA DELA DOMICILIU. Persoanele care la data unirii nu erau domiciliat în vreuna din comunele din Bucovina, Basarabia, Transilvania, Banat, Crișana, Satmar și Maramureș, însă erau născute în acele comune, din părinți domiciliați acolo, deși aveau de drept dobândită naționalitatea română în baza art. 56 pct. 6 din legea din 24 Februarie 1924, pentru recunoașterea acestui drept, trebuiau să uzeze

de procedura prevăzută de art. 60 și 38 din regulamentul legii. Neuzând de această cale, nu pot obține cetățenia română în baza art. 67 al. II. din lege.

In fapt: Petiționarul, deși născut în comuna C. din jud. Caraș, din părinți domiciliați acolo, la data unirii nu domicilia în această comună ci în T. Nefiind înscris în registrul de naționalitate al comunei C. a cerut înscrierea ulterioară în baza art. 67 al II din legea din 24 Februarie 1924, ceace i s'a admis. Decizia de înscriere a fost atacată cu apel de către Ministerul de Interne.

In drept: Tribunalul a admis apelul, a anulat decizia de înscriere și a respins cererea petiționarului pentru motivele că acesta, pentru recunoașterea naționalității române, trebuia să urmeze procedura prevăzută de art. 60 comb. cu 38 din regulamentul legii — calea, prevăzută de art. 67 al. II. din lege fiind rezervată altor categorii de persoane.

(Trib. Caraș. Sentința No. C. 347—1938.)

NOTĂ: În practica instanțelor judecătorești, noțiunea de absent dela domiciliu, în sensul legii pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 24 Februarie 1924 a fost susceptibilă de interpretări variate, dată fiind discordanța — cel puțin aparentă — între normele legii și regulamentul ei, care în această materie a introdus unele noțiuni noi și distincțiuni neprevăzute în lege.

Legea, prin art. 56 reglementând noile prevăzute la art. 3 și 4 al Tratatului dela Paris din 9 Decembrie 1919, declară că sunt și rămân cetățeni români, fără a fi obligați să îndeplinească vreo formalitate, toate categoriile de persoane prevăzute în cele 8 categorii ale suscitativului articol, dacă îndeplinesc condițiunile prevăzute la punctele respective și dacă până la promulgarea legii, nu vor fi optat pentru altă naționalitate.

Pentru verificarea îndeplinirii condițiunilor respective, legea institue o procedură care se pune în curgere din oficiu și anume, prin art. 64 prevede că situația tuturor persoanelor de sub punctele 1—7 inclusiv ale art. 56, art. 57, 59, 60, 61 și 63 din lege, se va constata din oficiu de către autoritățile administrative prevăzute în regulamentul legii, cu drept de apel pentru cei interesați la comisiile ce vor funcționa pe lângă

fiecare Curte de Apel.

Conf. art. 65 din lege, autoritățile însărcinate cu asemenea constatări, sunt obligate să întocmească liste de cetățenie, în care se vor cuprinde toți acei care se găsesc în vreuna din categoriile prevăzute la art. 56 iar art. 67 al I, prevede că toți acei care nu vor fi cuprinși în liste sau nu vor fi obținut hotărârea judecătorească conf. art. 64, dela data promulgării legii, nu mai pot dobândi cetățenia română, decât prin unul din mijloacele arătate la art 7 și următorii :

La această regulă, art. 67 al. II. (cu modificările din 2 Iunie 1928 și 18 Octombrie 1932) crează o excepție în favoarea locuitorilor absenți dela domiciliu, care având de drept dobândită naționalitatea română potrivit art. 56, vor putea cere până la data de 1 Septembrie 1933, primarului comunei de origine, înscrierea în registrul de naționalitate.

Regulamentul din 17 Aprilie 1924, după ce prin art. 2 reeditează formula cetățeniei dobândită de drept fără nici o formalitate a celor prevăzuți la art 56 din lege și după ce reglementează procedura din oficiu prevăzută și de lege, determinând organele, atribuțiile și modul lor de funcționare, institue prin art. 38—40 inclusiv și 62—63 inclusiv, o nouă procedură, neprevăzută în lege, obligând anumite categorii de persoane din cele prevăzute la art. 2 (corespunzător art. 56 din lege) care însă erau lipsă dela domiciliu la data întocmirii listelor de naționalitate — la anumite formalități, prescise într'un anumit termen, această procedură având de scop înscrierea acestor categorii de persoane în registrele de naționalitate ale comunelor de origine. Prin art. 63 al. I din regulament, se prevede, ca și prin art. 67 al. I din lege, că locuitorii care nu vor fi înscrși în registrele comunale de naționalitate, nu vor putea dobândi naționalitatea română decât prin mijloacele prevăzute de art. 7 și următorii din lege. În sfârșit aliniatul II. al aceluiasi articol, repetă excepția prevăzută de art. 67 al. II din lege, în favoarea acelor care având de drept dobândită naționalitatea română, n'au fost cuprinși în registrele de naționalitate fiind lipsă dela domiciliu la data întocmirii listelor.

Acesta fiind în rezumat conținutul textelor referitoare la materia ce discutăm, se naște înțrebarea în ce măsură dispozițiunile regulamentulului se conciliază cu ale legii și în această situație — care sunt categoriile de persoane care pot invoca excepția prevăzută de art. 67 al. II. din lege și 63 al. II. din regulament, pentru înscrierea ulterioară în registrele de naționalitate ale comunelor de origine?

În interpretarea noțiunii de absent dela domiciliu, instanțele judecătorești au stabilit că absent în înțelesul legii — și deci în drept de a cere înscrierea ulterioară — este acela care la data întocmirii listelor, a fost în imposibilitate a cere înscrierea în listele de cetățenie

astfel că o persoană din teritoriile alipite, nedomiciliată în comuna de origine la data întocmirii listelor dar domiciliată în acel timp într-o altă comună din aceleași teritorii, era în măsură a cere înscrierea la comuna de origine după procedura prevăzută de art. 60 și 38 din regulament și neuzând de această cale nu mai poate cere înscrierea ulterioară în baza art. 67 al. II, din lege. (Cas. I. Dec. 136 din 23 Ian. 1930 și 1675 din 3 Iulie 1937.) Într-o altă interpretare s'a stabilit că persoanele din aceiași categorii cu cele din cazul suscitât pot dobândi înscrierea ulterioară în registrul de naționalitate pe baza art. 67 al. II din lege, fără să fie obligate la îndeplinirea vreunei formalități (Cas. III. Dec. 1812 din 20 Dec. 1930).

Este de observat că primele două soluții interpretează absența dela domiciliu ținând seamă și de criteriile prevăzute în regulament, iar cea de-a treia exclusiv după cele prevăzute în lege;

Această diversitate de interpretări, decurgând din neconformitatea aparentă a regulamentului cu legea, credem că se poate evita, dat fiind că prin regulament se precizează norme de procedură care nu încalcă principiile fundamentale ale legii. Căci dacă prin regulament se prevăd prin art. 38—40 și 60—62, anumite formalități la care sunt obligate anumite persoane din categoria celor care în baza art. 56 din lege aveau dobândită de drept cetățenia română, nu se face altceva decât se instituie o procedură pentru verificarea condițiilor legale de către acei care se prevalează de această calitate — verificare pe care și legea o prevede din oficiu prin art. 64 pentru cei prezenți la domiciliu și care are același scop: verificarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de legea pentru recunoașterea cetățeniei române. Regulamentul prin art. 63 al II, menține cu toate acestea principiul stabilit de art. 67 al II referitor la înscrierile ulterioare ale celor absenți dela domiciliu la data întocmirii listelor. Prin impunerea formalităților prevăzute de art. 67 al II din lege este adevărat că apare restrâns, dar această restrângere nu vizează dreptul în sine — pe care toți cei l-au dobândit în baza art. 56 din lege îl păstrează — ci modalitatea prin care, pentru anumite categorii de persoane se impune verificarea condițiilor legale, care rămân neschimbate.

Asfel art. 38 din regulament prevede că persoanele arătate la art. 2 punct 1, 2, 3 și 4 (art. 56 pct. 1,

2, 5 și 6 din lege) domiciliile în vechiul Regat, sunt obligate pentru constatarea naționalității, ca în termen de 40 zile dela publicarea regulamentului în Monitorul Oficial să aducă la cunoștință primarului comunei de domiciliu, denumirea comunei și județului de origine, însoțind cererea de actele doveditoare.

Conform art. 6) din regulament aceeași procedură trebuie să o urmeze și acei prevăzuți la art. 2 pct. 3 și 4 care ar avea domiciliul în altă comună din teritoriile alipite decât aceea la care au avut indigenatul sau domiciliul administrativ;

Persoanele necuprinse în aceste categorii și care la data întocmirii listelor erau absente dela domiciliu au putut invoca disp. art. 67 al. II.

În consecință:

Locuitorii din teritoriile alipite, care la data unirii aveau dobândită apartinența sau domiciliul administrativ (categoriile prevăzute la art. 56 pct. 1 și 2 din lege și art. 2 pct. 1 și 2 din regulament) și care la data întocmirii listelor de naționalitate erau absenți dela domiciliu, au avut posibilitatea a cere înscrierea ulterioară în registrele de naționalitate ale comunei de origine în baza art. 67 al. II lege (cu excepția cazului când la întocmirea listelor ar fi fost domiciliile în Regat, căci în această situație trebuia să urmeze procedura prev. de art. 38).

Acești persoane, având de drept dobândită naționalitatea română, nu sunt obligate la nici o formalitate, nici prin lege și nici prin regulament. Dacă n'au fost domiciliile în Regat la data întocmirii listelor — indiferent dacă la această dată erau domiciliile în străinătate sau în vreo altă comună din teritoriile alipite — pot cere înscrierea ulterioară. S'a făcut adeseori confuzie între categoria suscitată și locuitorii nedomiciliați la data unirii în teritoriile alipite însă răscute în acele teritorii, din părinți domiciliati acolo.

Această din urmă categorie este cu totul aparte (art. 2 pct. 4 și prin art. 60 din regulament este obligată la formalitățile prescrise la art. 38, celace nu-i obligatoriu în cazul mai sus specificat, pentru cei din categoria dela art. 2 (pct. 1 și 2), adică cei care aveau la data unirii indigenatul sau apartinența în comunele din teritoriile alipite, absenți dela domiciliul la data întocmirii listelor de naționalitate.

Ion N. Băluț

judecător Trib. Timiș-Tor

VII. DREPT FISCAL

99, *LEGEA TIMBRULUI. REGISTRE COMERCIALE. MICI COMERCIANȚI. Art. 4 par. 19 și art. 75 legea timbrului trebuie interpretate numai în legătură cu dispozițiu-*

nile respective din codul de comerț, referitoare la care anume persoane sunt obligate a fi în registre comerciale. Art. 5 codul com. ard. și ard. 34 cod. com. rom. scu-

tind de obligațiunea ținerii registrelor comerciale pe micii vânzători și pe toți acei al căror comerț nu depășește cercul unei mici industrii, nu cad sub prevederile art. 4 par. 19 și art. 75 legea timbrului.

In fapt: Intimata a fost condamnată prin procesul-verbal de contravenție No. 805—113, aprobat la 10 Iulie 1936 cu No. 17846 prin Adm. Fin. T., de către Ministerul de Finanțe, să plătească Statului o amendă de 8096 lei pentru că în calitate de comerciantă de produse brute se ocupă cu cumpărarea a diferite articole dela diferiți producători direcți, pe care apoi le vinde la alți comercianți în starea în care se află, fără ca să conducă vre-un registru comercial obligatoriu prevăzut de legea timbrului.

Tribunalul a anulat procesul-verbal de contravenție și deciziunea de amendare și a scutit pe intimată de plata amendei, motivând soluțiunea adusă prin stabilirea în fapt că apelanta este comerciantă mică, care se ocupă cu comerțul penelor de pat și că intră deci în categoria comercianților prevăzuți de art. 5 din Codul Comercial ard. cărora nu le sunt aplicabile dispozițiunile art. 4, paragraf 19 din legea timbrului.

In drept: Art. 4. par. 19 alin. 1 din legea timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice prevede că „Sunt supuse la taxe de timbru de 5 lei: fie-care filă: din registrul jurnal și „inventar ținut de comerciați”, iar alin 4 din același articol și paragraf dispune că” ținerea tuturor acestor registre este obligatorie, iar timbrul la care sunt supuse se va percepe prin viză”, și art. 75 din legea timbrului prevede o amendă până la o pătrime din impozitul comercial pe un an pentru întreprinderile, oficiile și instituțiunile, cari obligate fiind de a ține registre în cari trebuie trecute toate operațiunile cari dau loc la aplicarea legii timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice, nu produc aceste registre, sau nu țin e-

fectiv registrele obligatorii după această lege, sau refuză să le prezinte agenților investiți de lege cu constatarea contravențiunilor și controlarea întreprinderilor.

Având însă, în vedere că dispozițiunile art. 4 paragr. 19 și art. 75 legea timbrului, cari prevăd că taxele fiscale pentru registrele comerciale și contravenție în caz de neprezentarea registrelor la taxare nu pot fi interpretate și aplicate decât în legătură cu dispozițiunile respective din codul de comerț, referitoare la care anume persoane sunt obligate a ține registre comerciale, întrucât un registru, comercial nu are menirea de a crea venituri fiscalului, ci a răspunde unei necesități a vieții comerciale, iar legiuitorul nu a putut înțelege să impună la taxa registrelor decât pe acele persoane care sunt obligate a le ține;

Că art. 5 cod. com. din Ardeal, ca și cor relativul său art. 34 din Codul Com. român, scutește de obligațiunea ținerii registrelor comerciale pe micii vânzători și în genere pe toți acei al căror comerț nu depășește cercul unei mici industrii, iar calitatea de comerciantă mică a intimatei a fost recunoscută de către tribunal ca instanță de fond, iar această recunoaștere a rămas definitivă, căci nu a fost atacată de recurent, în motivele sale de recurs;

Că legiuitorul a înțeles să respecte legiurile locale în materia ținerii și conducerii registrelor comerciale reiese și din alt text de lege, care guvernează această materie și anume: art 41 alin. 7 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe (text datând, în redactarea actuală, dela 1 Aprilie 1938) completat prin paragraf 132 bis aliniat 2 din instrucțiunile Ministerului de Finanțe(1. contr. directe cu intr. ediția 1938) care dispune că: „comercianții și industriașii sunt datori a ține în regulă registrele comerciale, în forma prevăzută de codurile de Comerț în vigoare în teritoriile respective”, de unde se poate deduce că dacă o anumită categorie de comercianți este exonerată de obligațiunea ținerii registrelor, de către o legiuire locală — în vigoare — cum

este în speță art. 5 c. com. ard. — pentru teritoriile unite, această dispozițiune urmează a fi respectată.

Având în vedere, de asemenea, că prin deciziunea din 2 Iulie 1927 a Comisiunii Centrale a Timbrului, cu aviz având caracter obligatoriu, în baza art. 110. din legea timbrului, s'a interpretat și hotărât că prin art. 4 par. 19 din legea timbrului s'a impus, ținerea de registre și timbrarea lor *tuturor comercianților*: că acest aviz este motivat pe considerațiunea că dispozițiunile legii timbrului și a impozitului pe acte și fapte juridice au caracter de unificare și ca atare se aplică pe întreg teritoriul țării, iar în acest text de lege nefăcându-se distincție între mari și mici comercianți, are o sferă de aplicațiune generală, față de toți cei cari fac acte sau fapte de comerț în mod obișnuit;

Având în vedere, însă, că avizele Comisiunii Timbrului păstrează, îndubitabil caracterul lor obligatoriu, în ce privește diversele cazuri și spețe ce se ivesc în aplicațiunea practică a legii timbrului, atâta vreme cât ele sunt în concordanță cu legea; însă, deoarece aceste avize, nu au decât o valoare interpretativă, de îndată ce dispozițiunile cuprise în ele, înlătură, sau contrazice legea însăși, urmează ca ele să nu fie luate în seamă, căci singure nu au putere de abrogare, sau reformare a legilor în vigoare;

Având în vedere, în speță, că dispozițiunile deciziunii din 2 Iulie 1927 prin simpla interpretare pe care o aduce art. 4 par. 19 din legea timbrului, tinde pur și simplu la eludarea, și implicat abrogarea dispozițiunilor articolelor 5 din legile organice cari sunt Codul Com. ard. și 34 din codul com. român;

Că această soluțiune însă nu poate fi aceea urmărită și dorită de legiuitor, întrucât prin nici o dispozițiune legală categorică textele art. 5 c. com. ard. și art. 34 din c. com. rom. nu au fost formal abrogate, că deci ele urmează a fi considerate ca fiind în vigoare și

continuând a avea efecte juridice generale, deci a avea efect și față de dispozițiunile, în adevăr insuficient de limpezi, sau de complete, ale art. 4 par. 19 din legea timbrului, — menținându-se astfel și pe mai departe diferențierea făcută de codurile comerciale român și ard. în ce privește marii și micii comercianți, cu referire la obligațiunile lor respective în ce privește ținerea, sau neținerea registrelor comerciale;

În consecință, Tribunalul nu a comis prin sentința atacată violarea textelor de lege invocate de recurent.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 3640 din 22 Noembrie 938 Președinția D-lui V. Apostolescu, președinte; redactor dl. Mircea Antonini, consilier.)

100. MICI COMERCIANȚI, INDUSTRIAȘI ȘI MESERIAȘI. IMPUNERE LA PATENTA FIXĂ. Mutarea atelierului sau prăvăliei dintr-o stradă în alta nu poate fi considerată ca o încetare a profesiunii. Este posibilă modificarea impunerii contribuabililor clasificați, sub durata periodului de trei ani? Soluție negativă. (Art. 30 și 92 din legea contribuțiilor directe).

In fapt: Prin procesul-verbal No. 254 din 30 Iulie 1934, recurentul de azi, fiind clasificat în cl. V-a, a fost impus după ocupațiunea de lăcătuș din T. pe o perioadă de 3 ani cu începere dela 1 Aprilie 1934, după un venit între 20—25.000 lei.

Prin petiția înregistrată la 25 Mai 1936 sub No. 7677 recurentul a anunțat Adm. financiară că își mută atelierul din str. Cameliei No. 18 tot în circ. IV. dar în str. Preyer No. 33/a.

În urma acestei incunoștințări, făcându-se cercetări, prin procesul verbal din 16 Noembrie 1936, s-a constatat că, recurentul, atunci când a început profesiunea de lăcătuș în str. Cameliei 18, a avut un atelier modest unde lucra cu

2 calfe și 2 ucenici, iar în anul 1935 a cumpărat în str. Preyer No. 33/a un teren viran unde a făcut un atelier modern prevăzut cu 3 motoare cu o forță de 3 ½ H. P. și unde lucrează cu 5 calfe și 5 ucenici.

Pe baza acestei constatări s-a scăzut debitul recurentului cu începere dela 1 Aprilie 1936, până la 31 Mai 1937 și prin procesul verbal de impunere No. 444 din 25 Ianuarie 1937 s-a impus din nou cu începere dela 1 Aprilie 1936 după un venit anual de 80.000 lei.

În contra acestui proces verbal de impunere, a făcut apel și a cerut anularea lui, iar în subsidiar reducerea bazei impozabile la 23.000 lei.

Comisiunea de apel prin decizia No. 253 din 19 Aprilie 1937, a admis numai în parte apelul și a redus baza impozabilă la 90.000 lei pe motiv, că impunerea făcută prin procesul verbal No. 254 din 30 Iulie 1938, se referă la atelierul vechiu și a fost dată în scădere cu începere dela 1 Aprilie 1936 conf. art. 92 L.C.D. întrucât a încetat definitiv, iar noua întreprindere care se bazează cu totul pe alte baze, a fost impusă ca începătoare, tot conform art. 92 L. C. D., că contribuabilul numai atunci ar fi avut dreptul la menținerea impunerii vechi, dacă nu ar fi schimbat localul, că astfel fiind, contribuabilul a trebuit impus din nou și prin apreciere și comparație cu Ch. i-a fixat baza impozabilă la 90.000 lei.

In drept: Potrivit art. 30. L. C. D. micii comercianți și micii industriași se impun pe o perioadă de 3 ani, iar conform art. 92 pct. b. din aceeași lege în cursul anului se pot efectua impuneri sau scăderi când începe sau încetează un comerț, industrie sau profesiune și în fine conform art. 74 al. penultim și conform dec. c. c. instanțele anuale nu pot schimba clasificările făcute de comisiunea de clasificare, iar contribuabilii clasificați conform tabelii respective, rămân impuși ca atare pe o perioadă de 3 ani fără ca impunerile respective să se poată modifica în acest timp.

Comisiunea de apel pentru a putea aplica art. 92 L. C. D. a considerat mutarea atelieru-

lui din str. Cameliei 18 în str. Prayer No. 33/a ca o încetare a profesiunii și începerea ei din nou în noul local.

Având în vedere că, pentru a putea să se constate încetarea profesiunii, fără îndoială trebuie să se cerceteze și intenția părții care, în caz de încetare rezultă din diferite împrejurări ca de ex. renunțarea la brevet, încetarea lucrului pe un timp mai îndelungat din alte motive decât cea provocată din cauza mutării aranjamentului unui atelier, sau din cauza mutării dintr-o comună într'alta.

Din cauza mutării atelierului dintr-o stradă în altă stradă însă în același cartier, cum e cazul din speță, nu rezultă că, a încetat profesiunea și apoi s'a început din nou, chiar dacă în noul local a angajat mai mulți lucrători și a instalat și forță motrică, pentru că aceasta o putea face și în localul vechiu când, fără nici o îndoială nu se putea spune că trebuie aplicat art. 92.

Întrucât comisiunea de apel totuși a considerat mutarea atelierului dintr-o stradă în alta, ca o încetare și apoi începerea din nou a profesiunii și în consecință a aplicat dispozițiile art. 92, și a făcut o nouă impunere, aceasta a făcut-o cu exces de putere și cu violarea art. 30 și 92 din L. C. D.

Așa fiind, recursul contribuabilului este întemeiat.

(Trib. Timiș-Tor. S. III- Sentința No. 1083 din 11 Mai 1938. Președintele D-lui N. Matei, judecător.)

Notă: Speța de față s-a pus pentru prima dată în discuția Tribunalului Timiș-Torontal, prin recursul ce formează dosarul Tribunalului Timiș-Torontal s. IV-a No. 1117-1937 soluționat sub prezidenția Dlui Nicolae Matei judecătoresc. În acest proces Tribunalul, prin sentința din 23 Iulie 1937 a admis recursul contribuabilei soția lui I. R., statuând în senzul deciziei de mai sus, anume că modificarea impunerii micilor comercianți și industriași clasificați în baza art. 30 L. C. D. după patenta fixă nu se poate face sub durata periodului de 3 ani.

În cauza identică, ce publicăm mai sus, Tribunalul Timiș-Torontal s. III-a în complexul de divergență a Dlilor Nicolae Matei, Dr. Ștefan Isacu și Dimitrie Tîgolanu, a înșușit, în majoritate, punctul de vedere sta-

bilat de s. IV-a a Tribunalului, iar Curtea de Apel Timișoara s. II-a prin deciziunea din 13 Martie 1939 No. dos. 2962—1938 sub prezidenția Dlui consilier *Dimitrie Ianculescu*, raportor fiind Dl. consilier *Dr. Ștefan Isacu* a stabilit aceeași jurisprudență, respingând recursul fiscalului împotriva deciziei Tribunalului Timiș-Torontal s. II-a No. dos. 377—1938 din 10 Iunie 1938 da a sub prezidenția Dlui *Alex. St. Constantinescu* jude-consilier.

Deciziunea ce comentăm merita tot interesul deoarece ea evidențiază principiile generale ce guvernează impunerea prin patentă fixă a micilor comercianți și industriași:

1. Intențiunea legiuitorului contribuțiilor directe atunci când a stabilit normele de clasificare prevăzute de art. 30, a fost acela de „a veni cu o ușurare pentru marea masă a comercianților, industriașilor și meseriașilor mici, cari vor fi grupați pe clase de venituri și vor fi impuși pe o perioadă de 3 ani la un impozit fix corespunzător clasei de venituri în care au fost așezați” (v. expunerea de motive a legii.)

Deci legiuitorul a vroit să stabilească o impunere foarfetară, punând la adăpost pe micul comerciant, industriaș sau meseriaș de obligația declarațiilor anuale. Impunerea odată stabilită pe baza clasificării și rămăasă definitivă nu putea fi modificată, instanțele anuale neavând căderea de a schimba aceste clasificări v. art. 76 alin. ultim prin modificarea din 1 Ianuarie 1932.

Aceasta mai rezultă din chiar textul art. 30 L.C.D. precum și din decizia comisiei centrale fiscale, care, ca adaus la art. suscitât stabilește că „potrivit art. 30 alin. 5 din legea pentru modificarea unor articole ale legii pentru modificarea contribuțiilor directe, publ. în Mon. Of. No. 1 din 1 Ianuarie 1932, contribuabilii clasificați conform tabelului respective rămân impuși ca atare pe o perioadă de 3 ani, fără ca impunerile respective să poată fi modificate în acest timp”. Iar paragraful 85 din Instrucțiunile legii prevede la alin. 2 că „așezarea fiecărui contribuabil în clasa în care va trebui să rămână impus pe 3 ani constituie o lucrare de o deosebită importanță”.

În fine intențiunea legiuitorului se evidențiază și prin faptul că nu s-a dat fiscalului dreptul, în cadrul art. 77 din L. C. D., pentru a cere pe cale de apel, modificarea impunerii în decursul duratei perioadei de 3 ani în caz de schimbări în situația fondului contribuabilului. Într-adevăr, alinlatul care prevedea acest drept a fost înlăturat de comisia Camerei atunci când s-a discutat proiectul legii contribuțiilor directe. (v. „Modificarea impunerii contribuabililor clasificați”, studiul Dlui *Ion V. Totir*, controlor la Adm. Financiară de Constatare Lugoș în Revista Administrația Financiară No. 113—1937 din 15 Martie 1937 p. 19 și urm.)

2. Impunerile pe perioada de 3 ani la patentă fixă se fac de către Comisiunea de clasificare a micilor comercianți, iar după epuizarea căilor de atac sau după expirarea termenului de apel, ele rămân definitive pe această perioadă, legea neadmițând reveniri asupra lor.

Modificarea impunerilor rămase definitive este prevăzută la art. 93 și urm. din legea C. D., cari enu-

meră cazurile în care se pot aduce schimbări în impuneri. Printre aceste cazuri nu figurează însă și modificarea impunerilor micilor comercianți și industriași.

3. În sistemul nostru fiscal venitul impozabil se stabilește pe baza veniturilor anului precedent. Deci orice schimbare în elementele de impunere, în plus sau în minus, vor avea repercursiuni asupra anului viitor, în speță asupra perioadei viitoare. (v. judiciosul articol al Dlui *Vasile V. Loghin*, judecător la Trib. Ilfov în Revista Administrația Financiară No. 124 din 15 Februarie 1938 p. 6).

Din toate cele de mai sus rezultă că organele fiscalului de câte ori modifică impunerea micilor comercianți și industriași, stabilită prin patentă fixă, săvârșesc nu numai o împietare asupra atribuțiilor comisiei de clasificare prevăzută de art. 70 L. C. D., dar totodată și o dublă impunere, deoarece noua impunere prin scăderea debitului vechi este inoperantă și ilegală.

Astfel fiind chestiunea elucidată, rămâne de văzut cum a ajuns fiscalul la greșita aplicare a art. 30 L. C. D. care a dat ocazie la o serie de procese.

În toate spețele citate mai sus fiscalul a considerat că mutarea sediului întreprinderii individuale a micului comerciant sau industriaș, dintr-o stradă în alta, echivalează cu începutul unei noi întreprinderi.

La această opinie greșită fiscalul a ajuns prin interpretarea eronată a deciziei comisiei centrale fiscale publicată în Mon. Of. No. 55—1932 ca adaus la art. 92 din L. C. D. care prevede impunerea din nou a unui fond de comerț sau a unei industrii care și-a mutat localul după ce a fost închis temporal. (textual: „închiderea temporală a unui local și deschiderea în aceleași condițiuni a aceluiași local în altă parte”).

Interpretând aceasta deciziune a comisiei centrale fiscale, unele organe de constatare au făcut o confuzie între încetarea chiar temporală a unei întreprinderi și mutarea ei în altă parte.

Ori, închiderea temporară nu este identică cu mutarea, căci — după cum constată foarte judicios deciziunea ce adnotăm — pentru a constata încetarea unei întreprinderi trebuie să se cerceteze și intenția contribuabilului, intenție care rezultă de exemplu din renunțarea la brevet sau încetarea pe o perioadă de timp mai lungă decât intervalul necesar unei mutări sau amenajări în noul local, și că din mutarea dintr-un local în altul nu rezultă încetarea întreprinderii.

Pe de altă parte art. 41 din legea modificatoare din 1 Aprilie 1938, a L. C. D. prevede impunerea nouă în cazul când s-a extins o întreprindere prin crearea de sucursale. Facem mențiune de acest text numai din motivul că el a fost invocat în unul din procesele menționate mai sus, în fața On. Curții de Apel atunci când, dispoziția era cu totul străină de speță.

Dr. Emil Botiș
avocat, Timișoara

LEGISLAȚIE

LEGE

PENTRU ORGANIZAREA CURȚILOR ADMINISTRATIVE

(Publ. in Mon. Of. No. 63 din 15 Martie 1939)

PARTEA I

Instanțele jurisdicționale administrative

CAPITOLUL I

Organizarea instanțelor

Art. 1. — Instanțele jurisdicționale administrative pentru administrațiile locale sunt:

a) *Curtea Superioară Administrativă*, cu sediul în Capitala Țării;

b) *Curțile Administrative*, în număr de 10, câte una de fiecare Ținut, cu sediul în orașul de reședință al Ținutului.

Competința teritorială este determinată de aceea Ținutului respectiv.

Curtea Superioară Administrativă și Curțile Administrative se compun din numărul de membri și referenți prevăzuți în tabloul anexat, care face parte integrantă din prezenta lege.

Organizarea Curților Administrative, modul de funcționare și procedura administrativă de judecată se fac potrivit legii de față.

Curtea Superioară Administrativă

Art. 2. — Curtea Superioară Administrativă are două secțiuni.

Secțiunile sunt permanente. Ele au câte cinci consilieri, inclusiv inspectorul judecătoresc.

Primul-președinte este șeful erarhic al Curții Superioare Administrative. El este și Președintele Secției I-a.

Primul Președinte poate prezida și Secția II-a, oricâteori crede de cuviință. El poate delega din atribuțiunile sale președintelui de

secție sau inspectorului judecătoresc.

Art. 3. — Unul dintre Consilierii Curții Superioare este delegat de Ministerul de Interne, cu avizul Consiliului Superior de pe lângă Curtea Superioară, în funcțiunea de Inspector Judecătoresc al Curților Administrative.

Delegația este temporară, obligatorie și revocabilă.

Consilierul delegat inspector va lua parte la lucrările Curții Superioare Administrative. În calitate de Inspector judecătoresc, el are asupra Curților Administrative drepturile și obligațiunile de control și privighere fixate prin legea pentru organizarea judecătorească, sau prin regulament, pentru inspectorii judecătorești delegați de Ministerul de Justiție.

Curțile Administrative

Art. 4. — Fiecare Curte Administrativă are câte o secțiune.

CAPITOLUL II

Membrii Curților Administrative

Erarhia membrilor Curților Administrative și ai Curții Superioare Administrative

Art. 5. — Gradele membrilor Curților Administrative se succed precum urmează:

Consilierul Curții Administrative;

Președintele Curții Administrative;

Consilierul Curții Superioare Administrative;

Președintele Curții Superioare Administrative;

Primul-Președinte al Curții Superioare Administrative.

Condițiunile de numire și înaintare ale membrilor Curților Administrative și ai Curții Superioare Administrative

Art. 6. — Membrii și Președinții Curților Administrative și Consilierii Curții Superioare Administrative se numesc și se înaintează prin Înalt Decret Regal, la propunerea Ministrului de Interne și pe baza avizului conform al comisiunii de recomandări, compusă din Primul-Președinte și patru membri ai Curții Superioare, trași la sorți în ședință plenară în ajunul datei fixate pentru darea avizului. Primul Referent este secretarul Comisiei. Comisiunea propune, cu majoritate, trei candidați pentru fiecare loc vacant.

În caz de lipsă, Primul-Președinte al Curții Superioare Administrative va fi înlocuit de Președintele de secție al Curții Superioare Administrative, iar Președinții prin cei mai vechi consilieri ai secțiunii respective.

Ministrul de Interne convoacă Comisiunile oricâteori este nevoie.

Avizul Comisiunii de recomandări este necesar și pentru transferarea Consilierilor.

Art. 7. — Pentru fiecare vacanță, Comisiunea va recomanda câte trei persoane, intrunind condițiunile articolului următor. Dintre aceștia, Ministrul de Interne alege și numește pe unul.

Comisiunea de recomandări va trebui să țină seamă, atunci când își dă avizul pentru înaintarea referenților titulari în gradul și funcțiunea de Consilier, de vechimea, meritele și capacitatea dovedită de referent în activitatea desfășurată la secțiunea respectivă și care au fost consemnate în cazierul său.

Ministrul de Interne este obligat să numească Consilier la Curtea Superioară Administrativă, persoana intrunind condițiunile articolului următor, care a figurat de patru ori consecutiv pe listele de recomandări, la patru convocări deosebite ale Comisiunii.

Ministrul de Interne este obligat de asemenea să numească Consilier pe referentul titular care a figurat de 4 ori consecutiv pe listele de recomandări, la 4 convocări deosebite ale Comisiunii.

Art. 8. — Membrii Curților Administrative

se numesc dintre referenții clasa I-a ai Curții Superioare, sau prin înaintarea primilor referenți dela Curțile Administrative.

Trecerea referenților Curții Superioare Administrative și a Primilor referenți ai Curților Administrative ca membri în aceste Curți este obligatorie.

Președintele Curții Administrative se numește dintre membrii Curților Administrative cu un stagiu de doi ani în grad, sau prin trecerea primului referent al Curții Superioare Administrative.

Consilierul la Curtea Superioară Administrativă se numește dintre primul referent al Curții Superioare Administrative și președinții Curților Administrative cu un stagiu de 5 ani, sau dintre membrii Curților Administrative, după un stagiu de 7 ani.

Președintele de secție la Curtea Superioară Administrativă se numește dintre Consilierii Curții Superioare Administrative, cu un stagiu de 3 ani.

Primul-președinte al Curții Superioare Administrative se numește din președintele acestei Curți, fără condiție de stagiu, sau dintre Consilierii Curții Superioare, cu un stagiu de 4 ani.

Art. 9. — Înainte de a intra în funcțiune membrii și președinții Curților Administrative, precum și cei ai Curții Superioare Administrative, depun următorul jurământ în fața Curții:

„În numele lui Dumnezeu Atotputernicul;
„Jur credință Majestății Sale Regelui Carol II;

„Jur să respect Constituția și legile Țării;

„Jur să apăr interesele Țării, să îndeplinesc cu onoare și conștiință funcțiunea ce-mi este încredințată și să păstrez secretele serviciului”

„Așa să-mi ajute Dumnezeu”.

Același jurământ îl depun și referenții Curților Administrative și ai Curții Superioare Administrative în fața Președintelui Curții.

Art. 10. — Jurisdicția disciplinară asupra referenților, membrilor și președinților Curților Administrative se exercită de o comisiune de

disciplină, formată din Prim-Președintele Curții Superioare Administrative și 4 Consilieri ai acestei Curți, trași la sorti în ziua judecătii și după normele stabilite pentru ordinul judecătoreesc.

Trimiterea în judecată se face de Ministrul de Interne, pe baza raportului de anchetă al Inspectorului Judecătoresc al Curților Administrative, care va susține și acuzarea în ședință secretă.

Art. 11. — Jurisdicția disciplinară asupra membrilor și președinților Curților se exercită potrivit normelor prevăzute în legea pentru organizarea judecătorească, de către Curtea Superioară Administrativă, în ședință plenară și secretă, sesizată de Ministrul de Interne, pe baza raportului de anchetă al Inspectorului Judecătoresc, care va susține acuzarea.

Art. 12. — Concediile Președintelui și ale membrilor Curților Administrative se aprobă de Prim-Președintele Curții Superioare Administrative dacă nu depășesc o lună, iar concediile ce depășesc această durată, se aprobă de Ministrul de Interne, cu avizul Președintelui Curții respective.

Art. 13. — Concediul Primului-Președinte se aprobă de Ministrul de Interne, iar al Președintelui și al Consilierilor de către Primul-Președinte al Curții, dacă nu depășesc o lună. Concediile ce depășesc această durată se aprobă de Ministru, cu avizul Primului-Președinte.

În afară de concedii, Primul-Președinte poate acorda Președintelui, Consilierilor, Referenților și funcționarilor de cancelarii, permisiile ce nu vor depăși 10 zile într'un an.

Permișiile Prim-Președintelui se anunță Curții.

Inamovibilitatea

Art. 14. — Sunt și rămân inamovibili, începând din ziua aplicării prezentei legi, următorii membri ai Curților:

a) Prim-Președintele Curții Superioare Administrative;

b) Președintele Curții Superioare Admi-

nistrative;

c) Consilierii Curții Superioare Administrative;

d) Președinții Curților Administrative;

e) Consilierii Curților Administrative.

Art. 15. — Magistratii nu-și pierd funcțiunile lor decât prin:

a) demisiune;

b) limită de vârstă în condițiunile din prezenta lege;

c) punerea în retragere pentru infirmitate;

d) hotărârile comisiilor de disciplină ale magistraturii.

Art. 16. — Magistratii nu pot fi transferați în altă localitate, decât prin înaintare sau după cerere.

Acceptarea înaintării este obligatorie pentru magistrați.

Art. 17. — Atunci când printr'un raport motivat, întocmit de inspectorul judecătoresc sau de un delegat special al Ministrului de Interne, se constată că un magistrat are, în circumscripția unde funcționează, legături și interese personale, care îi creiază o atmosferă de neîncredere, menită să-i atingă prestigiul, el poate fi transferat în altă localitate.

Transferarea se va pronunța numai după ce Ministrul de Interne va chema și asculta pe magistrat.

Art. 18. — Transferările cerute de magistrați în locurile vacante, precum și transferarea prevăzută la art. 17, se fac prin Decret Regal, la propunerea Ministrului de Interne, cu avizul Comisiunii de recomandări.

Art. 19. — Când din cauza unei infirmii tăți sau boli grave și permanente, sau a slăbiri-facultăților mintale, un magistrat nu-și mai poate îndeplini în mod normal funcțiunea sa, el va fi dispensat de serviciu prin Decret Regal în urma constatărilor făcute potrivit dispozițiilor ce urmează.

Șefii ierarhici și inspectorul judecătoresc sunt obligați, sub sancțiuni disciplinare, de a raporta Ministrului de Interne infirmitatea sau boala magistratului de sub supravegherea a-

atunci când din această cauză ei devin inapți pentru serviciul normal.

Ministrul de Interne va numi o comisiune medicală pentru a examina pe magistratul bolnav.

Ministrul de Interne poate dispune și din oficiu examinarea magistratului despre care are informații că este bolnav.

În urma raportului scris și amănunțit al medicilor se va sesiza Comisiunea disciplinară care va decide dacă este sau nu cazul ca, magistratul să fie dispensat de serviciu, ținându-se seamă de distincțiunile prevăzute în legea generală de pensii, în favoarea celor puși în retragere pentru infirmități.

Dacă magistratul refuză, fără justificare, a se prezenta înaintea medicilor sau a se lăsa examinat, Comisia disciplinară este obligată a aviza la punerea în disponibilitate.

Hotărîrea Comisiei disciplinare este opozabilă Casei Generale de Pensii și pe baza ei se va pronunța decizia pentru stabilirea drepturilor la pensie.

Art. 20. — În caz de demență a unui magistrat, Ministrul de Interne, în urma unui raport al șefului instanței sau al Inspectorului Judecătoresc, după o examinare a magistratului de către medici, va suspenda pe magistrat.

După trecerea de un an magistratul va fi supus unui nou examen medical și dacă boala persistă, el va fi pus în retragere din oficiu.

Art. 21. — Magistratii sunt de drept destituiți :

a) dacă au fost condamnați definitiv la vreo pedeapsă pentru crimă ;

b) dacă au fost condamnați, chiar de o primă instanță, pentru una din infracțiunile prevăzute de legea pentru apărarea ordinii în Stat, sau de art. 323—326 din Codul Penal Regele Carol al II-lea ;

c) dacă au fost condamnați definitiv pentru : dare de foc, fals, viol, atentat la putoare, proxenitism, bigamie, incest, tâlhărie, furt, abuz de încredere, înșelăciune, luare de mită, delapidare, trafic de influență.

În asemenea cazuri destituirea este direct pronunțată prin Decret Regal.

Dreptul la pensie

Art. 22. — Magistratii, care implinesc limita de vârstă sunt puși din oficiu, prin Decret Regal, în pozițiunea de a-și exercita drepturile la pensie.

Limita de vârstă este fixată precum urmează :

a) pentru Primul-Președinte și Președintele de Secție la Curtea Superioară Administrativă ; la 67 ani impliniți ;

b) pentru Consilierii Curții Superioare Administrative ; la 66 de ani impliniți ;

c) pentru Președinții de Secție dela Curțile Administrative ; la 62 de ani impliniți ;

d) pentru Consilierii la Curțile Administrative ; la 61 de ani impliniți.

Art. 23 — Magistratii care au cel puțin 30 de ani de serviciu, vor fi puși în poziție de a-și exercita drepturile la pensie, după cererea lor, cu scutirea limitei de vârstă, însă cu respectarea dispozițiilor din Legea Penilor.

Art. 24. — Prim-Președintele are dreptul de privilegii și control asupra întregului personal al Curții Superioare și al Curților Administrative și reprezintă Curtea Superioară în orice ocazii.

CAPITOLUL III.

Referenții și personalul ajutător

Art. 25. — Curțile Administrative sunt ajutate în lucrările lor de referenți.

Erahia Referenților

Art. 26. — Gradele și clasele în erahia referenților Curților Administrative și ai Curții Superioare Administrative sunt fixate după cum urmează :

Referent clasa II-a.

" " I-a.

" " II-a. la Curtea Superioară Administrativă.

Referent clasa I-a la Curtea Superioară

Administrativă.

Prim-Referent la Curtea Superioară Administrativă.

Primii-referenți ai Curților Administrative au gradul referenților clasa II-a, dela Curtea Superioară Administrativă.

Condițiunile de numire și înaintare ale referenților

Art. 27. — În erarhia referenților nimeni nu poate intra decât în primul grad, pe baza titlurilor și a examenului prevăzut de lege.

Art. 28. — Pentru a fi numit referent se cere :

- a) A fi cetățean român;
- b) A avea deplina folosință a drepturilor civile și politice;
- c) A fi satisfăcut legea recrutării;
- d) A nu fi fost condamnat pentru o infracțiune criminală sau corecțională;
- e) A avea titlul de doctor sau licențiat în drept;
- f) A cunoaște limba Statului în grai și scris;
- g) A fi apt pentru serviciu din punct de vedere al sănătății;
- h) A avea un stagiu efectiv de minimum 4 ani ca avocat, magistrat sau funcționar administrativ, din erarhia prevăzută în art. 125 din legea administrativă, din cancelaria Curților Administrative sau Ministerul de Interne;
- i) A avea o purtare morală recunoscută;
- j) Să nu depășească 35 de ani;
- k) Trecerea examenului pentru intrarea în erarhia referenților.

Art. 29. — Acest examen constă din următoarele probe :

- a) O lucrare scrisă, trasă la sorți dintr'un număr de 20 de subiecte, fixate de comisiune, în ziua examenului, în care candidații vor arăta starea doctrinei și jurisprudenței;
- b) Un colloquim asupra materiei dreptului constituțional și administrativ;
- c) Critica orală a unei deciziuni a Curții Administrative, aleasă de Comisiune.

Notarea se va face până la zece. Nota de

trecere va fi șase. Lucrarea scrisă, notată sub șase va fi eliminatorie. Semnătura candidatului va fi închisă la locul indicat.

Lucrările semnate vizibil sunt nule.

Rezultatul examenului, împreună cu tabloul de clasificare, întocmit de Comisiune, se supune aprobării Ministerului de Interne. El se publică în Monitorul Oficial și este valabil timp de un an.

Numirile se fac în ordinea tabloului.

Referenții astfel numiți se consideră stagieri, putând fi declarați inamovibili, după un an dela intrarea în funcțiune, de către Ministerul de Interne, pe baza avizului Curții din care fac parte.

După două avize defavorabile, vor fi îndepărtați din funcțiune.

Art. 30. — Comisiunea de examen se compune din : Prim-Președintele Curții Superioare Administrative, care este Președintele Comisiunii, un profesor de drept public, numit de Ministrul de Interne și un Consilier dela Curțile Administrative, desemnat de Ministrul de Interne dintr'o listă de trei consilieri, întocmită de Președintele Curții Superioare Administrative.

Art. 31. — Înaintarea în grade și clase se face pe bază de vechime și examen după cum urmează :

Înaintarea la referent cl. I-a se face după un stagiu de 5 ani, referent cl. II-a la Curtea Superioară Administrativă se face după un stagiu de 2 ani și pe baza examenului prevăzut de lege.

Înaintarea la referent cl. I-a la Curtea Superioară Administrativă se face după un stagiu de 4 ani.

Înaintarea la gradul de prim-referent al Curții Superioare Administrative, se face după un stagiu de 2 ani.

Toate înaintările, cu excepția celor pentru care se cere examen, se fac în urma propunerii președintelui Curții și pe baza avizului conform

al unei comisii compuse din primul-președinte, președintele și inspectorul judecătoresc, dela Curtea Superioară Administrativă. Avizul se dă cu majoritate.

Examen de înaintare

Art. 32. — Examenul de înaintare se trece în fața unei comisii compusă din primul-președinte al Curții Superioare Administrative, un profesor de drept public numit de Ministrul de Interne și un Consilier al Curții desemnat prin tragere la sorți de Primul-președinte, care este și Președintele Comisiei.

Acest examen constă din următoarele probe:

a) Un raport asupra activității științifice și administrative a candidatului, întocmit de un membru al Comisiei, desemnat de președinte;

b) O critică asupra jurisprudenței și doctrinei, dintr-o materie administrativă aleasă de comisie. Pentru această probă nu se acordă timp de pregătire;

c) Redactarea unei decizii în timpul fixat de comisie și sub supravegherea ei. Notarea se face după normele art. 29. Cei reușiți vor fi înscrși într'un tablou. Ei vor fi înaintați în ordinea mediilor și a locurilor vacante, până la epuizarea tabloului.

Art. 33. — Referenții Curților Administrative se numesc și înaintază prin Înalt Decret Regal la propunerea Ministrului de Interne.

Concediile referenților se aprobă de Președintele Curții, dacă nu depășesc o lună, iar cele mai mari, de către Ministrul de Interne, pe baza avizului favorabil al Președintelui.

Limita de vârstă pentru punerea în retragere din oficiu a primului referent și a referenților este de 58 ani la Curțile Administrative și de 61 ani la Curtea Superioară Administrativă.

Cancelaria și personalul de serviciu

Art. 34. — Cancelaria Curților Administrative se compune din:

1 șef de serviciu, 1 șef de secție, 2 șefi de birou, 2 subșefi de birou, 2 impiegati, 2 dactilografi cl. I-a.

Cancelaria Curții Superioare Administra-

tive se compune din:

3 șefi de serviciu, 2 șefi de secție, 3 șefi de birou, 4 subșefi de birou, 6 impiegati, 2 dactilografi principali, 2 dactilografi cl. I-a și 2 dactilografi cl. II-a.

Tuturor acestor funcționari li se vor aplica dispozițiunile legii Statutului Funcționarilor Publici, cu deosebire că pentru ei Comisiunea pentru Numiri și Înaintări, precum și cea disciplinară este compusă din Primul-Președinte, președintele și Inspectorul judecătoresc, de pe lângă Curtea Superioară Administrativă.

Curtea superioară Administrativă are un telefonist și 5 oameni de serviciu, numiți și revocați din serviciu de Primul-președinte, iar Curțile Administrative au câte trei oameni de serviciu numiți și revocați de Președintele Curții respective.

PARTEA II.

Funcționarea curților

Funcționarea Curților Administrative

Art. 35. — Președinții sunt șefii erarhici ai Curților Administrative respective, ei conduc și supraveghează întreaga activitate a Curților Administrative.

În caz de vacanță, lipsă sau împiedecare, Președintele este înlocuit de consilierul cel mai vechiu în funcțiune, iar în caz de egalitate de vechime, de cel mai în vârstă. Vacanța, lipsa sau împiedecarea nu trebuiesc constatate prin act scris.

Completele de judecată sunt formate din cel puțin 2 membri și sunt prezidate de Președintele Curții sau înlocuitorul său.

Deciziunile se iau cu două voturi. Proce-sele, care nu sunt în stare de judecată, pot fi amânate la începutul ședinței de un singur membru. În caz de divergență, completele de judecată se formează din trei membri. Opiniunea separată, redactată și subscrisă de membrul respectiv, se scrie la sfârșitul deciziei.

Președintele poate delegații funcționarilor titrați ai Curții, dacă este nevoie, să îndeplinească atribuțiunile referenților, ca Secretar

de ședință. Vacanțele Curților Administrative sunt cele prevăzute de legea de organizare judecătorească pentru Curțile de Apel. Completele de judecată pe vacanță se vor întocmi de Președinte în înțelegere cu membrii, iar în caz de neînțelegere, prin tragere la sorți. În tot timpul vacanțelor mici va funcționa un consilier pentru rezolvarea lucrărilor curente.

Funcționarea Curții Superioare Administrative

Art. 36. — Dispozițiunile referitoare la funcționarea Curților Administrative se aplică și Curții Superioare Administrative, cu următoarele modificări:

a) Completele de judecată sunt formate din cel puțin trei membri și cel mult cinci, iar deciziunile se iau cu trei voturi;

b) În caz de divergență, completele de judecată se formează din 5 membri;

c) În ședință plenară Curtea se compune din cel puțin 7 membri, iar deciziunile se iau cu cel puțin 5 voturi;

d) Membrii rămași în minoritate, atât în ședința de divergență, cât și în ședința plenară, sunt obligați a subscrie decizia majorității;

e) În vacanțele mici un consilier funcționează pentru rezolvarea lucrărilor curente. În timpul vacanței mari va funcționa un complet de judecată compus din 3 membri care va rezolva procesele declarate urgente, iar în caz de divergență, cauza se va fixa în primele zile după vacanță, sau vor fi rechemati din concediu 2 membri ai Curții.

Membrii care au făcut serviciul în vacanță au dreptul la o lună de odihnă în cursul anului și nu vor fi chemați din vacanță, până când nu și-au făcut rândul ceilalți membri.

PARTEA III

Competința instanțelor

Competința Curților Administrative

Art. 37. — Curțile Administrative decid în primă instanță:

1. Asupra acțiunilor pornite în contra actelor administrative ilegale, săvârșite de orga-

nele Administrației Locale.

2. Asupra acțiunilor pornite de particularii lezați prin refuzul ilegal, sau prin tăcerea nejustificată a administrației locale de a face un act sau de a presta un serviciu datorat.

Particularii au deschisă calea acțiunii la Curțile Administrative atunci când au fost lezați într'un drept sau interes personal, actual și legitim.

Curțile Administrative pot:

1. Să anuleze actul în total sau în parte;

2. Să ordone reintegrarea părților lezate în toate drepturile avute anterior actului anulat.

3. Să ordone prestarea serviciului datorat sau abținerea dela acțiunea hotărâtă prin actul atacat.

4. Să ordone înscrierea creanțelor în bugetele Administrației locale ale anului financiar următor.

Art. 38. — Curțile Administrative dau avize pentru aplicarea pedepselor disciplinare prevăzute de Statutul Funcționarilor Publici, în cazurile și în condițiunile stabilite de Legea Administrativă.

Sunt justițiabili disciplinar de Curțile Administrative funcționarii prevăzuți în art. 136 din Legea Administrativă din 14 August 1938.

Art. 39. — Curțile Administrative statuează în toate cazurile prevăzute de legea statutului funcționarilor publici pentru Comisiunile disciplinare, precum și în orice altă materie atribuită prin Legea Administrativă sau prin alte legi.

Competința Curții Superioare Administrative

Art. 40. — Curtea Superioară Administrativă judecă:

a) Apelurile pornite în contra deciziunilor Curților Administrative;

b) Recursurile contra deciziunilor Curților Administrative date în competență prin art. 154, alin. II din legea administrativă;

c) Cererile de strămutarea pricinilor dela o Curte Administrativă la alta, pentru bănuială

legitimă ;

d) Conflictele de jurisdicție ivite între două sau mai multe Curți Administrative sau între acestea și alte instanțe administrative ;

e) Acțiunile în anularea autorizațiilor de construcție eliberate de Primăria Municipiului București conform art. 154, alin. III din legea administrativă din 14 August 1938. Dacă autorizația eliberată condiționat a fost atacată de proprietarul care a cerut-o, cât și de proprietarii limitrofi, acțiunile se vor întruni la instanța care judecă acțiunea celui dintâiu ;

f) În toate materiile atribuite prin lege ;

g) Dă avize pentru aplicarea pedepselor disciplinare în cazurile stabilite de legea administrativă și ori de câte ori statutul funcționarilor publici cere avizul comisiunilor disciplinare ;

h) În ședință plenară judecă pricinile în care completul de judecată sau de divergență găsește că este cazul să revină asupra jurisprudenței stabilite în ultimii doi ani anterior judecării recursului.

Art. 41. — Deciziunile Curții Superioare Administrative sunt atacabile cu recurs în fața Inaltei Curți de Casație, S. III-a, în termenul, condițiunile și pentru motivele prevăzute de legea organică a Inaltei Curți de Casație.

Avizele disciplinare nu pot fi atace cu recurs.

PARTEA IV CAP. I

I. Procedura la Curțile Administrative

Dispozițiuni generale

Art. 42. — Acțiunea va cuprinde: numele prenumele și domiciliul reclamantului, obiectul cererii. Ea trebuie să fie motivată. Lipsa numelui, a prenumelui, a domiciliului, a obiectului acțiunii, sau nesemnarea ei, sunt prevăzute sub pedeapsă de nulitate.

Acțiunea se adresează președintelui Curții în atâtea exemplare câte părți sunt, plus un exemplar pentru Curte. Președintele Curții fixează termenul de judecată, dispune cererea

dosarului dela autoritatea respectivă și încunoștințarea părților despre termenele fixate. Se socotesc urgente cauzele pentru care legea prevede termene scurte, precum și cele declarate astfel de președintele Curții.

Președintele odată cu fixarea termenului desemnează referentul însărcinat să întocmească raportul.

Încunoștințarea părților se face prin citațiune emisă din oficiu de către cancelaria Curții, trimisă recomandat cu cel puțin 8 zile libere înainte, în afară de cazurile urgente — când termenul de încunoștințare poate fi redus de președinte. În acest caz termenul nu poate fi mai scurt de trei zile libere. Recipisa de predare la Oficiul poștal, atașată la dosarul cauzei, face dovada citării.

Când mai mulți reclamânți fac cerere colectivă, ei sunt obligați să desemneze un mandatar căruia i se vor comunica actele de procedură și decizia.

În acțiunile făcute de particulari pentru apărarea unui drept sau interes personal, aceștia vor depune la cancelaria Curții citațiuni sau mărci poștale pentru francarea recomandată a citațiunilor emise de Curte.

Împreună cu citația se va trimite autorității — al cărui act se atacă — o copie de de acțiune.

Art. 43. — La termenul fixat pentru judecare, după citirea raportului, președintele va încuviința scurte desbateri orale.

Curtea este obligată a examina acțiunea și a se pronunța chiar în lipsa părților.

Acțiunile de interes personal, nemotivate până în ajunul termenului în care cauza este în stare de judecată, vor fi respinse ca atare.

Curtea poate acorda un singur termen pentru depunere de motive suplimentare.

Deciziunile se pronunță în toate cazurile fără drept de opoziție.

Art. 44. — Dacă în cursul desbaterilor se învederează necesitatea de a se constata o stare de lucruri la fața locului, de a se lua pă-

rerea unui expert, de a se administra vreun probatoriu sau de a se obține explicațiuni complementare, judecata cauzei se va amâna.

Cercetarea la fața locului se va face de Curte în completul ei, sau de un membru delegat de Curte asistat de referent.

Pentru efectuarea cercetării se va fixa un termen din oficiu, de Curte sau de Consilierul delegat, pentru când se vor cita la fața locului toate părțile din proces. Constatările vor fi consemnate într'un proces-verbal ce se va atașa la dosar cel mai târziu în ajunul termenului de judecată.

Cheltuielile pentru efectuarea cercetărilor locale vor fi suportate de partea care a făcut cererea. Pentru cercetările făcute în localitatea unde se află sediul Curții, partea va pune la dispoziție numai mijlocul de transport.

Pentru numirea experților se vor urma normele prevăzute de procedura civilă.

Art. 45. — Administrațiile publice sunt datorate a înainta de urgență, în original, actele ce li se cer de Curțile Administrative.

Când judecarea este împiedicată din cauza netrimiterii actelor ce au fost cerute din timp și dacă administrația nu justifică împrejurările pentru care nu a trimis dosarele cu acte, Curțile Administrative pot condamna administrația la daune cominatorii în favoarea reclamantului de cel puțin 100 lei pe fiecare zi de întârziere, dela data ce vor fixa; aceasta numai după ce au făcut cunoscut în prealabil că vor lua această măsură în caz de neconformare. Curtea va putea să amendeze dela 100—1.000 lei pe orice funcționar din vina căruia s'a amânat procesul.

Deciziunile de amendare se vor aduce la cunoștința administrației respective.

Art. 46. — Desbaterile fiind terminate, Curtea deliberază. Părerile se adună de președintele completului, în ordinea vechimei, începând cu cel mai nou numit, președintele pronunțându-se cel din urmă. Părerile fiind adunate, deciziunea se pronunță, în numele legii, în ședință publică, redactându-se dispozitivul care se semnează de completul Curții și de re-

ferent. Curtea poate să acorde cheltuieli de judecată și onorar de avocat.

Deciziunile Curților trebuiesc pronunțate în termen de 8 zile dela închiderea desbaterilor. Dacă deliberare necesită un studiu mai îndelungat, pronunțarea se va amâna din nou 8 zile. Dacă după expirarea acestui termen hotărîrea nu se poate pronunța din cauze legale, afecerea se judecă din nou de urgență și cu precădere. Deciziunile vor fi redactate în cel mult 15 zile. Ele vor cuprinde numele și prenumele membrilor și referentului, susținerea părților, considerentele, dispozitivul, calea de atac și eventualele opinii separate.

Art. 47. — Curtea se poate sesiza din oficiu ori de câte ori constată acte ilegale care lezează interesele generale. În acest caz se va încheia un jurnal motivat și se va fixa un termen de judecată, dispunându-se citarea părților.

Termenele de atac

Art. 48. — Acțiunile la Curțile Administrative se introduc în termenele prevăzute de legea contenciosului administrativ.

Nulitatea de ordine publică se prescrie după 10 ani.

Deciziunile Curților Administrative se pronunță cu drept de apel la Curtea Superioară Administrativă.

Deciziunile date în temeiul art. 154, alin. 2 din legea administrativă din 14 August 1938, se pronunță cu drept de recurs la Curtea Superioară Administrativă, în termenele și condițiunile legii Curții de Casație.

Apelul trebuie introdus la prima instanță în termen de 10 zile dela comunicarea deciziei supuse apelului, iar comunicarea deciziei se va face pe cale administrativă.

Avizele Curților Administrative nu sunt apelabile.

Toate termenele din legea organică a Curților se socotesc pe zile libere.

Suspendarea actelor administrative

Art. 49. — Părțile interesate pot cere o-

dată cu introducerea acțiunii în anulare, sau prin osebită cerere, suspendarea executării actului administrativ atacat, până la ziua fixată pentru judecarea fondului, în caz de desființare de construcții sau atunci când prin executarea actului s'ar cauza un prejudiciu ireparabil.

Suspendarea executării actului se poate acorda de Curte cu sau fără cautiune, în urma citării părților.

Când este pericol ca drepturile părților să fie păgubite prin întârziere, președintele poate suspenda executarea actului în cazurile de mai sus, fără citarea părților, până la termenul fixat pentru judecarea cererii de suspendare.

Măsura suspendării se va comunica de îndată autorității respective, iar acțiunea se va judeca în termen scurt și cu precădere.

Intervenția, contestația și revizuirea

Art. 50. — Intervenția, contestația și revizuirea sunt guvernate în materie administrativă de regulile din procedura civilă, cu excepțiile din această lege.

Efectele deciziunilor

Art. 51. — Deciziunile Curților Administrative rămase definitive sunt executorii și opozabile tuturor, dacă prin ele, se anulează actul administrativ atacat. Deciziunile rămase definitive, prin care se recunoaște un drept unei părți sau se obligă autoritatea a face un act ori a se abține dela comiterea lui produc efecte numai între părțile ce au figurat în instanță.

Recursul introdus contra lor nu are efect suspensiv de drept, decât în materie de dărâ-mări de imobile.

În toate celelalte cazuri, Curtea va putea suspenda executarea deciziei până la judecarea recursului. Această suspendare nu este admisibilă în materie de reintegrare în funcțiuni publice.

Executarea deciziunilor

Art. 52. — Deciziunile Curților Administrative se investesc cu formula executorie și se

execută prin intermediul Curții, care dă ordin de executare administrației respective.

Avizele disciplinare se trimit spre executarea autorității care a pus în mișcare acțiunea disciplinară.

Partea care a ales calea de judecată, conform prezentei legi, nu se mai poate adresa altor instanțe de contencios administrativ, dacă la prima instanță a intervenit o deciziune asupra fondului sau un jurnal interlocutoriu.

Sanțiuni

Art. 53. — În caz când autoritatea nu execută, în mod nejustificat, o deciziune definitivă, ea va fi condamnată la daune cominatorii în condițiunile art. 7 din legea contenciosului administrativ.

Administrația are dreptul să urmărească în termen de 30 de ani pe administratorul din culpa căruia a plătit daune.

II. Procedura la Curtea Superioară Administrativă

Art. 54. — Dispozițiunile referitoare la procedura în fața Curților Administrative, precum și cele la citarea părților, se aplică și Curții Superioare Administrative.

CAPITOLUL II

Timbrarea acțiunilor, apelurilor și recursurilor

Art. 55. — Acțiunile, apelurile, intervențiunile, contestațiunile, cererile de revizuire, precum și suplimentele sau motivele lor, în fața Curților Administrative se timbrează cu timbre fiscale de 50 lei, p'us timbrul aviației de 2 lei și timbrul judiciar de 2 lei.

Recursurile în fața Curții Superioare Administrative se timbrează cu timbrul fiscal de 100 lei, plus timbrul de 3 lei al aviației și timbrul judiciar de 5 lei.

Pentru actele introductive de instanță, făcute prin aceeași petiție de mai multe părți cu interes comun, timbrele se percep o singură dată.

Părțile pot cere, la prima zi de înfățișare, când procesul este în stare de judecată, un singur termen pentru a timbra actul cu întreitul taxelor cuvinte.

Dacă nu s'a observat lipsa timbrului și procesul a trecut de primul termen, actul poate fi timbrat cu taxa simplă, până când instanța se pronunță.

Călcarea acestor dispozițiuni atrage nulitatea acțiunilor, apelurilor, recursurilor și a tuturor actelor netimbrate.

PARTEA V

Dispozițiuni finale și transitorii

Art. 56. — Președinții, membrii și referenții Curții Superioare și ai Curților Administrative vor purta în ședință robă neagră cu lentă și hermină și tocă neagră de catifea. Culoarele cordoanelor și ale semnelor distinctivă ale toții, precum și culoarea robei de solemnitate vor fi stabilite prin decizie de primul-președinte al Curții Superioare Administrative și vor fi deosebite de ale magistraților celorlalte instanțe judecătorești.

Art. 57. — Treptele erarhiei pentru înaintarea în justiția administrativă sunt prevăzute în tabloul anexat la prezenta lege din care face parte integrantă.

Art. 58. — Membrii și referenții Curților Administrative, care îndeplinesc condițiile de studii cerute de legea de față, se confirmă în funcțiune.

Toți au aceleași incompatibilități ca și membrii ordinului judecătoresc.

Art. 59. — Procesele în curs de judecare la Curțile locale administrative, care din cauza schimbării competenței teritoriale intră în competența altei Curți administrative vor continua a fi judecate de Curțile în față cărora se găsesc pendinte.

Acțiunile, apelurile, precum și toate actele introductive de instanță, aflate în curs de judecată la promulgarea acestei legi, rămân supuse taxelor de timbru în vigoare la data introducerii lor.

Art. 60. — Prin derogare dela dispozițiunile decretului-lege în vigoare privitor la luarea unor măsuri financiare urgente, toate vacanțele și posturile noi înființate de Curțile Administrative și la Curtea Superioară Administrativă se vor completa la punerea în aplicare a acestei legi,

Incadrarea referenților în posturile, gradele și clasele stabilite prin prezenta lege se va face prin Deciziunea Ministerului de Interne, în termen de o lună dela publicarea ei, pe baza avizului conform al primului-președinte, al președintelui și al inspectorului judecătoresc de pe lângă Curtea Superioară Administrativă. Avizul se dă cu majoritate.

La incadrarea și înaintarea referenților se va ține seamă și de timpul servit în fostele Comitete de Revizuire și Curți Administrative sau în funcțiuni cu grade echivalente sau similare.

Gradațiile corespunzătoare noilor încadrări se vor înscrie în bugetul exercițiului financiar viitor, iar în timpul exercițiului financiar în curs se va menține salarizarea actuală. Dacă prin încadrare, gradului dobândit îi corespunde un salariu mai mic, se va menține salarizarea actuală și de viitor.

Pentru calculat stagiul de înaintare al gradației și al pensiunii, se socotesc și anii serviți în fostele Comitete de Revizuire și Curți Administrative și ca magistrat cu titlul sau gradul de consilier la Curtea de Casație.

Art. 61. — Salarizarea membrilor și referenților Curților Administrative este cea prevăzută în tabloul alăturat, care face parte integrantă din lege.

Pe lângă salariile prevăzute în acest tablou, se vor înscrie în buget și gradațiile corespunzătoare, calculate conform normelor stabilite pentru membrii ordinului judecătoresc.

Toate retribuțiunile prevăzute ca salarii și accesorii în bugetul Ministerului de Interne 1938/939 se mențin ca salarii. Retribuțiunile astfel fixate vor fi modificate pe cale bugetară, în aceeași măsură ca și acelea pentru ordinul judecătoresc. Sumele prevăzute în tabloul alăturat cu titlu de indemnizație specială fac parte din salariu.

Art. 62. — Termenele de atac contra actelor administrative ale administrațiunilor locale din cuprinsul Ținuturilor Dunărea de Jos, al Mării și Mureș, încep să curgă dela data la care vor fi organizate Curțile Administrative în aceste Ținuturi.

Art. 63. — La punerea în aplicare a prezentei legi, pentru completarea vacanțelor de consilieri la Curțile Administrative și la Curtea Superioară Administrativă, se vor putea face numiri și dintre :

a) Profesorii universitari de drept public, după 5 ani de când au devenit titulari, funcțiunile fiind compatibile;

b) Magistrații care intrunesc condițiunile de a fi membri ai Curții de Apel, pentru Curțile Administrative și ai Curții de Casație, pentru Curtea Superioară Administrativă;

c) Directorii din Administrația Centrală a Ministerului de Interne, cari sunt licențiați în drept; precum și conducătorii de direcție cu un stagiu în această funcțiune, sau în altele echivalente, de cel puțin 8 ani, și inspectorii generali administrativi cu același stagiu;

d) Avocați definitiv, cu stagiu efectiv de cel puțin 10 ani în barou sau magistratură, pentru Curțile Administrative, și de 15 ani pentru Curtea Superioară Administrativă;

e) Referenții clasa II-a ai Curții Superioare Administrative, în caz de lipsă de referenți clasa I-a, la Curtea Administrativă.

Art. 64. — Dispozițiunile din legi și regulamente contrarii legii de față se abrogă.

Dat în București, la 13 Martie 1939.

Nr. 1.148.

LEGE

pentru modificarea sau complectarea legii contribuțiunilor directe, precum și pentru reportarea unor venituri și impozite pe exercițiul 1939—940

(Publ. în Mon. Of. No. 78 din 1 Aprilie 1939.)

Art. 1. Legea pentru unificarea contribuțiunilor directe, se modifică sau completează, după cum urmează:

„Art. 4, pct. 2, alin. 3. În valoarea locativă astfel stabilită, se consideră cuprinse veniturile proprietății realizate din orice ramură de producțiune agricolă, sau din transformarea produselor proprii, afară de veniturile din stabilimente industriale, de sine stătătoare, aflate pe proprietăți, cum: mori, fabrici de spirt și alte asemenea.

Intră, de asemenea, în compunerea venitului impozabil la agricol și deci nu mai pot face obiectul unei impuneri la alt impozit ele-

mentar, veniturile realizate de proprietarii agricoli, din creșterea vitelor de orice natură.

Art. 22 — Veniturile capitalurilor mobiliare și celor asimilate lor, conform dispozițiunilor din art. următor, sunt supuse unui impozit de 16 la sută, afară de cele mai jos arătate, pentru care impozitul va fi de:

14 la sută pentru veniturile din acțiuni nominative.

6 la sută pentru veniturile din depunerile în numerar la bănci și alte instituțiuni de credit și economii, efectuate pe termen până la trei luni și 2 la sută peste trei luni.

Art. 23, pct. 4, alin. b. — Depozitele de sume de bani la vedere sau cu scadență, cum și soldul creditor la dobânzi al conturilor curente la bănci. Dobânda la care se va percepe impozitul mobilier, va fi aceea trecută în registrele comerciale ale instituțiunilor respective. Pentru depunerile și depozitele de orice sume făcute la întreprinderi, altele decât bănci și instituțiuni de credit, precum și la particulari, fără a se specifica dobânzile ce se plătesc, impozitul se va calcula asupra unei dobânzi minime de 5 la sută pentru creanțele civile și 6 la sută pentru cele comerciale.

Art. 30, ca ultim alin. — Antreprenorii de lucrări publice și particulare, indiferent de forma juridică sub care funcționează, vor fi impuși la impozitul comercial, care se va calcula prin aplicarea unui coeficient de rentabilitate, care se va stabili după prevederile art. 39, pct. 2, lit. a.

Acest coeficient de rentabilitate se va aplica la valoarea fiecărui contract de antrepriză în parte. Pentru contractele încheiate anterior legii de față și executate în parte, impunerea se va face în funcție de executarea clauzelor contractuale.

Valoarea contractului va fi aceea stabilită între părți, prin acte autentice, care sunt obligatorii.

Organele fiscolei vor putea înlătura contractele, care, după calculele tehnice se vor dovedi a fi economicioase.

Impunerea antreprenorilor se va face prin derogare dela dispozițiunile art. 30, 39, pct. 3, 4 și 5, și 48, L. C. D. și dispozițiunile art. III din prezenta lege, pentru reportarea impozitului comercial, industrial și profesional pe 1939—1940. Impunerea se va face pe baza declarației ce contribuabilii sunt obligați a da în termen de 30 zile dela data încheierii contractului de antrepriză și se va depune la circumscripția de constatare a locului unde se execută lucrarea și unde se va efectua și impunerea.

Art. 31, pct. 10, ca alin. 2. — Nu intră între scăderile admise din venitul brut, urmând să intre în compunerea beneficiului impozabil conform articolului de față, dividendul atribuit acționarilor.

Pentru exerc. 1939—1940, dividendul distribuit sau cuvenit, dar nedistribuit în cursul anului calendaristic 1938, indiferent de exibilitatea lui, se va supune la impozitul comercial și industrial, cu cotele prevăzute de art. 30 din L. C. D., după natura întreprinderii, numai partea Statului, fără cote adiționale.

Impunerea dividendului pe acest an, se va face pe baza declarațiilor pe care toate întreprinderile sunt obligate să le depună între 1—20 Aprilie, la administrația de constatare, unde întreprinderile își au sediul central. Declarațiunea va trebui să cuprindă totalul dividendului distribuit sau cuvenit a fi distribuit în cursul anului 1938.

Impunerile se vor stabili pe bază de procese-verbale, de către organele de constatare ale fiscoi, special desemnate în acest scop, în intervalul 20 Aprilie—15 Mai 1939.

Procedura va fi aceea prevăzută în legea contribuțiilor directe.

Nedepunerea declarației în termen, precum și depunerea de declarațiuni incomplete, sau nesincere, atrage aplicarea sancțiunilor prevăzute la titlul III, cap. VI, al legii contribuțiilor directe, după natura abaterii.

Art. 39, pct. 4, alin. 9. — Societățile pe acțiuni care sunt în lichidare, cele ce se găsesc în concordat pereventiv, precum și cele care,

din diferite motive, nu fac niciun fel de operațiuni, mărginindu-se numai la conservarea activului social, plătesc impozitul minimal, redus la jumătate, pe tot timpul cât durează lichidarea, perioada concordatară, sau cea de inactivitate. De această reducere beneficiază și institutele financiare de credit, din al căror plasament cel puțin 40 la sută este supus asanării datoriilor agricole.

Art. 39, pct. 4, alin. 10. — Pentru societățile anonime create în stațiunile balneare sau climaterice și exploatate în folosul sănătății publice, ale căror venituri elementare nu suportă impozitele respective, impozitul minimal se fixează la jumătate.

Art. 44 — Venitul net se stabilește, adăugând la cifrele retribuțiilor periodice de orice fel, ale pensiunilor sau rentelor viagere, valoarea indemnitațiilor sau suplimentelor în natură, dobândite sub orice formă și scăzând sumele strict necesare îndeplinirii serviciului, efectiv cheltuite în acest scop.

Pentru muncitorii manuali, scăderea cheltuielilor făcute cu realizarea venitului, se obține, reducând cu coeficienții de mai jos, impozitul stabilit, conform art. 43, precum și adiționalele și supracota aferentă:

Se exceptează cota adițională Fondul muncii:

Pentru salariul lunar impozabil, până la 2.000 lei, reducere 75 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil, până la 3.000 lei, reducere 65 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil, până la 4.000 lei, reducere 50 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil, până la 6.000 lei, reducere 40 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil, până la 8.000 lei, reducere 30 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil, până la 10.000 lei, reducere 20 % din impozit.

Pentru salariul lunar impozabil peste 10.000 lei, reducere 10 % din impozit.

Impozitul prevăzut de art. 43 și adiționala drumuri, nu pot fi mai mici de 5 lei lunar fiecare.

Prin muncitori manuali, în sensul alineatelor precedente, se înțeleg salariații ce îndeplinesc servicii, care constau, în mod principal, în prestațiuni efective și obișnuite de munci manuale.

Art. 70, pct. 5. Pentru apărarea națională: 2% cotă suplimentară la adiționala specială actuală de 2 la sută, așezată pe lângă impozitele elementare sau complementare, prevăzute în legea de față, cu exceptarea veniturilor din proprietățile clădite și salarii, la care cota rămâne la 2% și pensiuni, care sunt scutite de această cotă adițională.

Art. 76. pct. a. — Un magistrat al Tribunalului respectiv, desemnat de Ministerul de Justiție, la cererea Ministerului de Finanțe, ca președinte; pentru Tribunalul Ilfov, comisiunile de apel vor fi prezidate de Primul-Președinte al Tribunalului sau de delegații săi.

Art. 122. — Amenda stabilită definitiv prin apel sau recurs este ireductibilă.

Ministrul de finanțe, direct sau prin delegație, apreciind faptele, va putea să reducă amenzile ce nu au rămas definitive. Această reducere nu va putea fi mai mare de 75 la sută din totalul amenzii, iar restul de 25 la sută, atunci când constatatorul contravenției a lucrat din proprie inițiativă, urmează a fi consemnat pe seama fondului comun din amenzi, contribuțiuni directe.

Toate sumele rezultate ca amenzi, cu excepția celor 25 la sută din aliniatul precedent, dacă există constatator din proprie inițiativă se vor vărsa definitiv la Stat.

Ministerul de Finanțe va putea acorda o indemnizație funcționarilor și acelor care prin sânguința și munca lor au contribuit la așezarea și încasarea drepturilor fiscoale, stabilite pe cale de contravențiuni.

Denunțării nu pot sta în instanță alături de fisc cu ocazia judecării contravențiunilor.

Denunțătorul de rea credință se face vinovat de delictul de denunțare calomnioasă și se pedepsește cu închisoare corecțională de la o lună până un an.

Dacă prin sentința rămasă definitivă a Curții de Apel se va constata că denunțul nu a fost întemeiat, cel denunțat poate porni acțiune publică, înaintea Curții de Apel, împotriva denunțătorului de rea credință. Curtea, constatând rea credință, va condamna denunțătorul în conformitate cu alineatul de mai sus.

Art. II. — Prin derogare dela dispozițiunile art. 4, 18, 73, pct. 1 și 84, din legea contribuțiunilor directe, veniturile proprietăților clădite urbane și rurale, stabilite prin recensământ pentru periodul cincinal 1933—1937, și reportate pe exercițiul 1938—1939, pe baza decretului-lege, publicat în Monitorul Oficial cu Nr. 230 din 5 Octombrie 1937, cum și cele stabilite ulterior, înăuntrul acestui period, de către instanțele anuale sau organele fiscoale și rămase definitive, se reportează și pe anul financiar 1939—1940, cu modificările aduse, conform legii, până la 31 Martie 1939.

Reportarea acestor venituri se va face de către Serviciile de Constatare, prin organele prevăzute în art. 90 din legea contribuțiunilor directe.

Rămân în vigoare dispozițiunile generale ale legii contribuțiunilor directe, privind scăderile pentru sarcini familiare, veniturile mici și datoriile ipotecare, cum și dispozițiunile art. 13 și 91, privind diminuarea sau majorarea valorii locative a imobilelor proprietății clădite.

Dispozițiunile prevăzute prin alineatele de mai sus, se aplică și veniturilor rezultate din proprietatea clădită, scutită de impozitul prevăzut de art. 13 din legea contribuțiunilor directe și supuse la impozitul excepțional pentru „Fondul Apărării Naționale”.

Impozitul supracotă aferent veniturilor din proprietatea clădită urbană și rurală, stabilit și rămas definitiv pe 1938—1939, se reportează și pe anul 1939—1940, cu o majorare de 1/5.

De asemenea, se reportează pe exercițiul 1939—1940, majorat cu 1/5 și impozitul supracotă aferent veniturilor din proprietatea agricolă pe anul 1938—1939, reportate pe anul 1939—1940, conform legii din 15 Februarie 1939, în ce privește impozitul elementar.

Art. III. — Prin derogare dela dispozițiunile cuprinse la titlul II, capitolul IV și VI, din legea contribuțiilor directe, pentru exercițiul bugetar 1939-940, se reportează impozitele elementare și complimentare, Stat și adiționalele lor înființate prin legea contribuțiilor directe, și alte legi speciale, cum și impozitul supracotă, calculat la veniturile din comerț industrie și profesioni, așa cum ele au fost înscrise prin matricolele și rolurile exercițiului 1938-939 și rămase definitive.

Impozitele elementare și complimentare arătate mai sus la alin. 1, partea Statului inclusiv supracota, se vor reporta sporite cu o cincime

Reportarea se va face pe cale administrativă de către organele de constatare și ea este definitivă, atât pentru fisc cât și pentru contribuabili, fără drept de apel sau recurs.

Impunerile cazurilor noi și ale întreprinderilor scutite, potrivit textelor legii contribuțiilor directe și a căror perioadă de scutire a încetat, precum și scăzămintele după art. 60 din legea contribuțiilor directe, se vor efectua conform cu dispozițiunile acestei din urmă legi.

Art. IV. Veniturile ce se impun pe cale de reținere sau vărsare directă, sunt supuse după 1 Aprilie 1939, prevederilor acestei legi, ori care ar fi data exigibilității lor.

Art. V. — Prin derogare dela art. 51, alin. b și 53, din legea pentru unificarea contribuțiilor directe, câștigurile și premiile Loteriei de Stat, pe clase, și Loteriei anexe, precum și câștigurile minime ce egalează valoarea lozului, vor fi impuse cu 20 la sută, fără adiționale, din valoarea sumelor atribuite.

Această cotă se reține direct de Regia Loteriei de Stat, din care 10 la sută se va face venit la bugetul Casei Sănătății, iar 10 la sută se va face venit la bugetul apărării naționale.

Art. VI. Toate dispozițiunile acestei legi intră în vigoare, pe ziua de 1 Aprilie 1939.

Se abrogă cu incepere dela aceeași dată următoarele dispozițiuni din legea contribuțiilor directe :

Art. 24, alin. b ;

Art. 33, lit. c, al. 4 ;

Art. 34, lit. e ;

Art. 36 ;

Art. 41, alin. ultim ;

Art. 84, pct. 5, precum și orice alte dispozițiuni contrarii legii de față.

Art. VII. Președintele Consiliului Nostru de Miniștri și miniștri Noștri secretari de Stat la Departamentele Finanțelor și Justiției, sunt însărcinați cu executarea prezentului decret-lege.

Dat în București la 30 Martie 1939,

Nr. 1.371

LEGE

PRIVITOARE LA CONTRACTELE DE INCHIRIERE ALE MILITARILOR ACTIVI SAU CONCENTRAȚI

(Publ. în Mon. Of. No. 91 din 20 Aprilie 1939.)

Art. I. Contractele de inchiriere, care expiră la 23 Aprilie 1939 și privesc imobile urbane, se prelungesc de drept pe termen de 6 luni, în favoarea chiriașilor militari activi sau concentrați, deplasați în altă localitate și care, din această cauză, nu și-au putut închiria o nouă locuință.

Intră în prevederile prezentei legi ofițerii, subofițerii și soldații activi și de rezervă, deplasați în altă localitate în interes militar între 23 Martie și 23 Aprilie 1939.

Art. II. Persoanele care au luat cu chirie asemenea imobile rămân în vechile lor locuințe pe tot termenul de prelungire acordat prin art. 1, ca și chiriașii care ar urma să se mute în locuințele folosite de aceste persoane.

Art. III. În procesele pentru neplată de chirie sau în urmăririle în curs, judecata poate acorda termene de plată chiriașilor prevăzuți

in art. 1, chiar dacă prin contract s'ar fi stipulat altfel.

Termenele de plată nu pot depăși durata locațiunii.

Art. IV. Chiriașii prevăzuți la art. 1, care au încheiat contracte de închiriere a căror exe-

cutare începe dela 23 Aprilie 1939, au dreptul la o reducere de chirie pentru partea ce depășește chiria stipulată în contractele precedente. În lipsă de asemenea contracte se va avea în vedere chiria uzuală pentru imobilele similare.

Dat în București la 18 Aprilie 1939.

Comitetul de Redacție

al

Revistei Cercului Juridic Bănățean

Invită și pe această cale toate instanțele din circumscripția Curții de Apel Timișoara precum și pe membrii lor, să binevoiască a colabora la Revista Cercului, ale cărei coloane le stau deschise.

Singura rugămintă ce li se adresează este pedeoparte de a tria, cu maximum de scrupulozitate, hotărârile trimise spre publicare, pentru a ni se cruța o muncă inutilă și pentru a putea asigura Revistei — prin serioasele, demnele și interesantele articole, note și spețe publicate — tot prestigiul de care are nevoie și la care toți juriștii ținutului sunt obligați să lucreze, iar pedealtă parte și pentru aceleași rațiuni, rugămintea ce le-o adresează este de a extrage din hotărârile d-lor, numai ceea ce într'adevăr poate interesa, după modelul rezumatelor ce publicăm sub titlul: „Jurisprudență și Soluțiuni Jurisprudențiale“.

Această invitațiune se adresează, tot atât de stăruitor și colegilor de la celelalte instanțe din țară.

Abonați

Revista Cercului Juridic Bănățean

Sumarul general al Nr. 4—5

DOCTRINĂ, INFORMAȚIUNI, RECENZII ETC.

Arta de a interpreta și nevoia unei ermineutice juridice (în loc de cronică) de	Pag.
Dl I. N. Lungulescu — — — — —	165
Minorul delinquent și legiurile penale, de Dl Dem. Tigoianu — — — — —	170
Originea, istoria și situațiunea juridică a sesiunilor urbariale, preotești și învățătoarești	
ort. Române din Banat și Crișana, de Dr. Cornel Iancu — — — — —	173
Specii de cazuri neaplanate (continuare) de Dl Dr. Petru Penția — — — — —	181
Circumstanțele ușu.ătoare. Studiu critic-comparativ de Dl Adrian C. Toma — — — — —	183
Informator Legislativ, de Dl Dr. Ion Tenchea — — — — —	184
Recenzii de Dl Prof. Mircea Djuvara — — — — —	189
" de Dl Dr. Ioan I. Lazăr — — — — —	191

LEGISLAȚIE

1. Lege pentru organizarea Curților Administrative (Publ. în Mon. Of. No. 63 din 15 Martie 1939) — — — — —	237
2. Lege pentru modificarea sau completarea legii contribuțiilor directe, precum și pentru reportarea unor venituri și impozite pe exercițiul 1939—1940 (Publ. în Mon. Of. No. 78 din 1 Aprilie 1939) — — — — —	248
3. Lege privitoare la Contractele de închiriere ale militarilor activi sau Concentrați (Publ. în Mon. Of. No. 91 din 20 Apr. 1939) — — — — —	251

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

I. Drept civil — — — — — sp. 71—78	V. Legi speciale — — — — — sp. 90—94
II. Procedură civilă — — — — — sp. 79—84	VI. Drept administrativ — — — — — sp. 95—98
III. Drept comercial — — — — — sp. 85—86	VII. Drept fiscal — — — — — sp. 99—100
IV. Drept penal și procedură penală sp. 87—89	

INDEX ALFABETIC.

Pagina	Pagina
Apel. Mijloace noi.	privitoare la cambii și bilete la ordin, astfel
Vezi sp. 75 — — — — — 194	că toate cambiile se execută numai prin
Apel. Partea civilă.	întreținerea cu formula executorie. — — — 210
Vezi sp. 97. — — — — — 212	
Cambial.	Cameră de Consiliu.
Sp. 86. — Cambia fiind un titlu abstract, debitorul cambial datorează în baza lui, iar dacă o datorie de drept comun se transformă în datorie cambială, se operează o novațiune. Aplicațiune la legea lichidării. 211	Sp. 82. — Procedura prev. de art. 557 proc. civ. a fost modificată prin art. 68 din legea lichidării datoriei del. 7 Aprilie 1934, numai pentru cazurile când debitorii urmăriți ar face cerere pentru desființarea măsurilor de asigurare și urmărire, luate până la promulgarea acestei ultime legi. — — — 206
Cambie. Executare.	Cetățenle, Revizuire.
Sp. 85. — Legea cambială din 1 Iunie 1934 având aplicațiune pe întreg cuprinsul țării, a abrogat toate legile și dispozițiile anterioare	Vezi sp. 81. — — — — — 206
	Vezi sp. 88. — — — — — 213
	Vezi sp. 98. — — — — — 230

Chemarea în judecată a Statului.

Competență.

- Sp. 79. — Conform art. 23 pr. civ. transilv., competența generală a instituțiilor ce sunt sub administrațiunea Statului, este determinată de sediul autorității chemată a le reprezenta și apăra în justiție. Statul fiind chemat în judecată prin Ministerele respective, acestea au a fi reprezentate prin autoritățile competente a le apăra, adică prin serviciile de contencios, care avându-și sediul, în teritoriile ardeleni unite, conform ordonanței Nr. 26000/922 M. J., la Cluj și Arad, acțiunea este bine înaintată la Tribunalul unde se află sediul regional al Contenciosului Ministeriului acționat și aceste dispozițiuni nu sunt modificate prin art. 27 legea avocaților publici. — — — 204

Competență. Chemarea în Judecată a Statului.

- Vezi sp. 79. — — — — — 204

Contencios administrativ.

- Sp. 95. — Deciziunile comisiunilor de disciplină se dau motivate. Instanțele de contencios ad-tiv, nu examinează numai condițiunile formale, ale deciziunilor comisiunilor disciplinare, avize sine qua non ale actelor administrative atacate în contencios, ci și fondul acelor acte, adică materialitatea și exactitatea faptelor pe care ele se bazează. 226

Contract.

- Sp. 77. — Rezilierea în mod unilateral, nu poate avea loc. Punctațiunea ține loc de contract definitiv, care iarăși nu se poate rezilia prin voința unuia din părți. Reclamarea îndeplinirii obligațiunii. — — — 202

Contract de ereditate.

- Vezi sp. 75. — — — — — 194

Daune. Responsabilitatea C. F. R.

- Sp. 73. — Renta cu titlu de despăgubire pentru caz de moarte în urma unui accident de cale ferată, se stabilește luând de bază câștigul întreg real dobândit de decedat în momentul accidentului și din care urmașii acestuia au decăzut. Art. 1—4 legea XVIII-1874 — — — — — 194

Divorț. Pensie alimentară.

- Sp. 74. — Convenția între soți referitoare la pensia alimentară, chiar dacă este făcută pentru caz de despărțenie, este valabilă, nefiind contrarie bunelor moravuri. — — 194

Donațiune „Mortis cauza”.

- Vezi speța 75. — — — — — 194

Drept de retențiune. Onorar.

- Vezi speța 76. — — — — — 200

Executare cambială. Investiție.

- Vezi speța 85. — — — — — 210

Gradație.

- Sp. 96. — În sensul legii de organizare P.T.T.; gradația este un stimulent la muncă și o primă de recompensă pentru funcționarul, care a ajuns gradul cel mai înalt al funcțiunii prescrise pentru categoria din care face parte. Aceste două însușiri — stimulent la muncă și primă de recompensă, — fac gradația automată. Rațiune. — — — 227

Instrăinare imobiliară. Ord. Nr. 4420-918.

- Sp. 72. — Când se contractează o vânzare-cumpărare, care în realitate ascunde un împrumut pentru a-l garanta, ordonanța Nr. 4420—918 nu-și are aplicarea. — — — 193

Judecătorii de arbitri. Hotărîre. Limba oficială.

- Sp. 80. — Limba oficială a Statului Român, este limba românească, obligatorie pentru toate autoritățile de orice natură din România, cari funcționează pe baza unei legi în vigoare. Judecătorii arbitrarie din Ardeal fiind instituțiuni investite de lege cu atribuțiuni judecătorești, trebuie să judece și să pronunțe hotărârile tot în limba oficială a Statului, adică în limba română — — 205

Legea timbrului Registre comerciale. Mici comercianți.

- Sp. 99. — Art. 4 par. 19 și art. 75 legea timbrului trebuie interpretate numai în legătură cu dispozițiunile respective din codul de comerț referitoare la care anume persoane sunt obligate a ține registre comerciale. Art. 5 codul comerc. ard. și art. 34 cod. comerc. rom. scutind de obligațiunea ținerii registrelor comerciale pe micii vânzători și pe toți acei al căror comerț nu depășește cercul unei mici industrii, nu cad sub prevederile art. 4 par. 19 și art. 75 legea timbrului. Cu nota Dlui Dr. Emil Botis — — 232

Liberarea condiționată.

- Sp. 89. — Dispozițiunile art. 41 din Codul Penal Carol II.: Efectele grațierii asupra executării pedepselor. priv. de libertate.

Liberarea condiționată este punerea în libertate anticipată a condamnatului care în afară de condițiunile prevăzute în art. 32, 33 și 39 mai are și posibilitatea de a și asigura existența prin muncă, când nu are alte mijloace.

Partea din pedeapsă redusă prin grațiere, nu intră în calculul părților ce trebuiesc executate pentru obținerea liberării, intră însă în acest calcul timpul deținerii în închisoare sub regimul prevențiunii.

Timpul petrecut în libertate condiționată este socotit ca executare de pedeapsă. Aplicare. Cu nota D-lui Petru Popoviciu. — — — — — 215

Lichidarea datoriilor. Comercianți.

Sp. 90. — Debitorii comercianți cari au beneficiat odată de reducerea datoriilor prin intervenția altor legi anterioare de favoare, cum ar fi legea concordatului preventiv, nu vor putea beneficia cumulând și reducerea acordată prin legea lichidării datoriilor agricole și urbane. Art. 50, 61 leg. lichid. — — — — — 220

Lichidarea datoriilor.

Sp. 93. — Nu se pot invoca dispozițiunile legii lichidării datoriilor agricole din 7 Aprilie 1934, decât de persoanele cari dovedesc mai întâi că intră în cadrul acestor dispozițiuni. Aplicare la disp. art. 78, — — — — — 224

Litispendența.

Sp. 84. — Cauze pendinte în fața a două secții ale aceluiaș tribunal, — prima acțiune găsindu-se perimată prin expirarea termenului de trei ani dela ultimul act de procedură, fără să existe o dispozițiune a instanței luată în acest senz. Se poate constata, incidental, perimarea acțiunii mai întâi înregistrată, cu atât mai mult cu cât în proc. civ. ard. această excepțiune operează *ope legis*. Respingerea incidentului de litispendență. (art. 147 și 446 Proc. civ. ard.) Cu nota D-lui Al. Alexandrescu. — — — — — 228

Mici Comercianți, Industriași și Meseriași. Impunere la patenta fixă.

Sp. 100. Mutarea atelierului sau prăvăliei dintr-o stradă în alta nu poate fi considerată ca o înțetare a profesiunii. Este posibilă modificarea impunerii contribuabililor clasificați, sub durata periodului de trei ani? Soluție negativă. (Art. 30 și 92 din legea contribuțiilor directe). — — — — — 234

Naționalitate. Absența dela domiciliu.

Sp. 93. — Persoanele care la data unirii nu erau

domiciliate în vreuna din comunele din Bucovina, Basarabia, Transilvania, Banat, Crișana Satmar și Maramureș, însă erau născute în acele comune, din părinți domiciliați acolo deși aveau de drept dobândirea naționalitatea română în baza art. 56 pct. 6 din legea din 24 Februarie 1924, pentru recunoașterea acestui drept, trebuiau să uzere de procedura prevăzută de art. 60 și 38 din regulamentul legii. Neuzând de această cale, nu pot obține cetățenia română în baza art. 67 al. II. din lege. Cu nota D-lui Ioan Băluț. 231

Onorar de avocat.

Sp. 94. — În lipsa unei dispozițiuni contrare, nimic nu se opune ca părțile în convenția lor să stipuleze, pe lângă onorarul convențional și onorarul prevăzut de tarif; în acest caz însă intenția părților trebuie exprimată în termeni clari, simpla indicație a onorarului convențional sub termenul de „onorar special” nefiind suficient pentru a se deduce că părțile ar fi înțeles să stipuleze un onorar dublu, convențional și tarifar. Art. 74 leg. org. corp avocați. — — — — — 225

Onorar de avocat. Drept de retențiune.

Sp. 76. — Avocatul pentru onorarul convenit nu are drept de retențiune nici după dreptul maghiar și nici conf. art. 75 din legea pentru organizarea corpului de avocați, asupra cambliilor ce i-au fost predate de client pentru a se folosi de ele ca mijloc de probă într-o afacere juridică, cu conducerea căreia a fost încredințat, Art. 97 din legea de org. corp. de avocați. — — — — — 200

Parte civilă. Apel.

Sp. 87. — În cauzele de competența Tribunalului, vătămantul constituit parte civilă, poate ataca cu apel și în privința pedepsei sentința de achitare a Tribunalului, dar numai dacă cauza a fost pusă în curgere printr-o acțiune directă, iar concluziunile Ministerului public au fost pentru achitare. Art. 460 pr. pen.

Când inculpatul este achitat pentru lipsa unuia din elementele infracțiunii, instanța este obligată să se pronunțe și asupra despăgubirilor cerute de partea civilă. Art. 8 pr. pen. — — — — — 212

Patenta fixă. Impunerea micilor comercianți și industriași.

Vezi speța 100 — — — — — 234

Pensie alimentară de soție.

Sp. 78. — A o pretinde dela primul soț, chiar

	Pagina
când a fost stipulată pe timp determinat, în caz de remăntare a soției, constituie un act imoral și contrar legii - art. 93 legea matrimonială	203

Pense alimentară în divorț

Vezi Sp. 74	194
-------------	-----

Pense alimentară provizorie.

Sp. 88. — Urmărire după desfacerea definitivă a căsătoriei din vina soției. În cazul când prin sentința finală de divorț se stabilește vinovăția soției, obligațiunea soțului de a-i plăti pensie alimentară, stabilită printr-o hotărâre provizorie, încetează, sentința finală având efect retroactiv.	207
--	-----

Persoane juridice. Condițiuni. Existența unui patrimoniu social.

Sp. 91. — Art. 32 alin. 2 și 34 pct. 4 legea persoanelor juridice stabilind condițiunile cerute asociațiunilor pentru a dobândi personalitatea juridică, prevăd că patrimoniul social de fondare, va trebui să fie în măsură de a realiza cel puțin parțial scopul, pentru care se constituie asociațiunea, iar statutele trebuie să indice în mod obligator, patrimoniul inițial, quantumul, cumpărarea lui și cotizațiile, astfel că existența unui patrimoniu social constituit anterior cererii, este o condițiune pentru dobândirea personalității juridice.	221
---	-----

Persoane juridice. Dreptul de control și supraveghere al ministerului.

Sp. 92. — În afară de controlul exercitat de Stat asupra persoanelor juridice, la constituirea lor, conform art. 3 legea persoanelor juridice și de dreptul de supraveghere și control ce-l are Statul în timpul funcționării lor, conform art. 15 din aceeași lege, Ministerul nu are dreptul să ceară schimbarea denumirii unei asociațiuni constituită în mod legal, denumire care conform art. 34 face parte integrantă din cuprinsul statutei, deoarece admiterea unei asemenea cereri ar duce implicit la schimbarea statutei, ceea ce ar trece peste limitele drepturilor recunoscute Statului, pe lângă că s'ar atinge autoritatea de lucru judecat, cu care este investită hotărârea de acordarea personalității juridice, față de asociație și Minister.	222
--	-----

Registre comerciale. Legea timbrului. Mici comercianți.

Vezi Speța 99	232
---------------	-----

Responsabilitatea civilă. Accident.

Sp. 71. — Cel ce reclamă în justiție despăgubiri în temeiul art. 82 legea X-X-1907, este obligat să facă dovada prin depunerea sentinței penale definitive constatatoare a cauzei accidentului.	193
---	-----

Responsabilitate civilă. Daune.

Vezi Sp. 73	194
-------------	-----

Revizuire.

Sp. 88. — Art. 490 pct. 4 p. p. C. II. Hotărârea de condamnare rămasă definitivă poate fi revizuită în favoarea condamnatului, pe baza unor fapte sau probe noi, ce nu i-au fost cunoscute cu prilejul primei condamnări. Imprejurări de fapt survenite după ce hotărârea de condamnare a rămas definitivă nu pot forma obiectul unei cereri de revizuire.	213
--	-----

Revizuire. Probe noi.

Sp. 81. — Probele invocate prin cererea de revizuirea trebuie să fie de așa forță probantă, încât instanța comparându-le cu probele administrate în procesul de fond, să-și poată forma deplina convingere că probele din cererea de revizuire sunt de natură să schimbe starea de fapt anterioară stabilită în procesul fundamental, fără a putea cerceta și răstălmăci probele vechi. Art. 263 pct. 11 pr. civ. ard.	216
--	-----

Stabilitate.

Sp. 97. — Înaintarea acordată funcționarului public, implică și confirmarea sa ca stabil. Decretul lege 1066 din 2 Martie 1938 prin care s'a suspendat stabilitatea funcționarilor publici, n'are efect retroactiv.	229
---	-----

Substituțiune fideicomitară.

Sp. 75. — Se poate institui numai printr'un act de ultimă voință. Dacă părțile intenționează să atribuie convenției lor efectele unei substituțiuni fideicomitare, un asemenea act împartășește soarta substituțiunilor fideicomitare, adică este nul. Legea din 29 Martie 926 Aplicațiune.	
---	--

II. Contract de ereditate, pentru a fi valabil trebuie să întrunească condițiile formale prevăzute de art. 33 legea XVI-1876.

Donatiune „Mortis Causa”. Nu are acest caracter actul prin care părțile și-au stipulat prestațiuni reciproce.

III. Apel Mijloace noi. Litigiul trebuie judecat în raport cu normele juridice aplicabile în cazul supus judecății iar nu în raport cu concluziile părților; atunci când părțile răspund chestiunilor puse în discuțiune, fie din oficiu, fie de către partea adversă, își expun punctul lor de vedere, nu înseamnă că ele se servesc de motive sau mijloace de apărare noi, iar interdicția prevăzută de art. 38 leg. accel. jud. se referă numai la cazul când părțile la dezbaterile orale a apelului ar invoca noi temeliuri juridice și incidente formale sau materiale pe care le-ar fi putut invoca prin cererea de apel sau prin întâmpinare și prin invocarea lor tardivă ar pune pe adversar în situațiunea de a nu putea răspunde. Art. 14, 26, 33, 37—37 legea acceler. judecăților.

Juridice

I. N. Lungulescu : Dreptul forței și forța dreptului R.-Vâlcea 1921.	I. N. Lungulescu : Clasicism și romantism juridic (lucrare premiată) Timișoara 1937.
I. N. Lungulescu : Evoluția Dreptului și exegeza legii Timișoara 1934.	I. N. Lungulescu : În preajma votării noului cod de procedură penală Timișoara 1935.
I. N. Lungulescu : Călauza ofițerului de poliție judiciară Timișoara 1938.	I. N. Lungulescu : Drept și Dreptate (lucrare premiată) București Fund. culturală Carol II,

Literar filosofice

I. N. Lungulescu : O nouă concepție despre lume R.-Vâlcea 1929.	I. N. Lungulescu : De pe culmile gândirii spre zarea Absolutului R.-Vâlcea 1930.
I. N. Lungulescu : Școala Alexandrină în lumina operelor lui Panten, Clement și Origen R.-Vâlcea 1930.	I. N. Lungulescu : Energia spirituală R.-Vâlcea 1931.
	I. N. Lungulescu : Problema sufletului în cultura contemporană Sibiu 1934.

INDUSTRIA LÂNEI S. A.

Capital: 80.000.000 lei;

Fabrică de postav, torcătorii de Kammgarn și Streichgarn, tricotaj și împletituri, fabrică de panglici. (Stofe moderne și efține pt. doamne și domni).

Sediul centr. I: Timișoara II. Spl. Industria Lânei I. Telefon 141-145

Sucursale: București str. Franklin Bouillon (fost Gabroveni) 4

Adresa telegrafică: ILSA Timișoara

Banca Românească S. A.

CAPITAL (31 XII. 1936): 544,362.101;

Operațiuni bancare în țară și străinătate; **Sediul central:** București (Reg. Soc. banc. No. 45 din 29 Oct. 1934); **Sucursale:** Arad, Bacău, Bălți, Bazargic, Botoșani, Brăila, Brașov, Cernăuți, Cetea Albă, Chișinău, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Ismail, Oradiah, Ploesti, Satu Mare, Sibiu, Tg. Mureș, Timișoara, Tighina, Tulcea;

Adresa telegrafică: Românească

Băncile Bănățene Unite S. A. Timișoara

Fondat în anul 1888-Capital social deplin vărsat Lei 52.000.000 - Rezerve Lei 11.550.000 Centrala: Timișoara - Sucursale: Arad, Jimbolia, Lipova, Lugoj, Sănniculaul-mare

Autorizată pentru comerțul cu devize. — Preia depuneri pe livrete de economie și pe cont curent; la vedere și pe termen. Acordă credite și escontează remise. — Execută încasări și asemnări. — Cumpără și vinde efecte de stat. — Se ocupă cu transacțiuni în devize. — Inchiriază safe-uri. — Preia în păstrare efecte și alte valori. — Execută toate afacerile bancare cu conștiinciozitate și pe lângă condițiunile cele mai favorabile

Banca Victoria S. A. Arad

SUCURSALA TIMIȘOARA

Capital Lei 80,225.000 Rezerve Lei 24,000.000

Telefon: 5-10

Sedii: Arad, Oradea, Buteni, Chișineu-Criș, Radna, Salonta, Șiria

Face toate operațiunile de bancă.